

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

Cekovni račun: Ljubljana številka 10.650 in 10.349 za inserate. Uprava: Kopitarjeva ulica številka 6.

SLOVENEK

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Resen opomin

Odkar je prijateljska pogodba in tesno sodelovanje med hitlerizmom in boljševizmom odprlo Sovjetiji na široko vrata v Evropo, je v evropski družbi razgovor o boljševiški nevarnosti zopet na dnevnem redu. Za Evropo je to res nemilo presenečenje. Velik del, zlasti meščanske evropske družbe se je v teku zadnjih let od boljševikov prijazne propagande dal zazibati v prepričanje, da je sovjetski boljševizem že davno prenehal biti to, kar je bil spočetka v svoji krvavi revolucionarni dobi in da je bolj primerno, ako gledamo v njem razvoj k narodnostnemu počelu na novo vstajajoče vzhodne slovanske velesile Vsi, ki so se dali zazibati v takšna ali podobna pričakovanja — in tu gre v prvi vrsti za Slovane, doživljajo sedaj veliko razočaranje, ko so morali doživeti, da Sovjetija ni gledala le prekrižanih rok, kako je z zemljevida Evrope izginila Češkoslovaška, ki je vsa svoja upanja stavila na sovjetskega strica, ampak so morali doživeti tudi to, da je Sovjetija v zvezi s hitlerizmom pomandrala še drugo severno slovansko državo. In kjer je zavladovala sovjetska Rusija, povsod se ji je silno mudilo, da najprvo boljševizira tamošnje prebivalstvo. Boljševizem je torej ostal pri svojem, kakor je vedno bil. To doživljajo sedaj prebivalci vzhodne Poljske in bodo v kratkem doživeli baltske države, čim se Sovjetom ne bo več ljubilo držati se formalnosti sprejetega protektorata. Verjetno bodo prav v kratkem v vseh treh baltskih državah uvedli »nov režim«, ki bo proglasil krajevne sovjetje in tudi formalno združenje s Sovjetsko unijo.

V zvezi s to zmotno, ki je čisto napačno presoja la značaj današnjega boljševizma, pa se v evropski meščanski družbi pojavlja še druga, ki je morda še usodnejša. Če gledamo v tisku obrambne spise proti boljševizmu, opazimo, da ga velika večina motri le kot gospodarski in politični problem, torej le kot gospodarsko in politično nevarnost. Drugi se zopet zatekajo k nazoru, da gre pri boljševizmu za neko izključno slovansko ali celo azijsko zadevščino, ki pa se Evrope ne tiče. — Toda vse to so do temelja zmotni nazori. Preveč radi pozabljamo, da je boljševizem prišel v Rusijo iz Evrope, ki je za evropski vzhod v trenutku, ko se je pojavil, pomenil nič več in nič manj kot prisilno in nasilno evropeizacijo. Če prebramo najgloblje ruske mislece preteklega stoletja, nam ni težko razbrati, kako neprestano svare pred evropeizacijo svoje domovine, ker se je vdor Evrope v Rusijo pričel v dobi, ko je evropski duh pokazal svoje najbolj negativne strani: racionalistično, veri sovražno, povsem materialistično kulturo. Ruski misleci so videli, česar evropski zapad ni videl, da bo namreč evropeizacija Rusije po usodni nujnosti zaradi ustroja slovanske ruske duše zmote evropskega zapadnjaka stopnjevala v absolutne skrajnosti. In še več: da se ne bo ustavila le na gospodarskem in političnem površju, ampak bo privzela religiozno značaj, kar more voditi do pravega satanizma v vsem življenju. Kako pravilno so gledali ruski vidci, nam kaže pojav in razvoj boljševiškega brezboštva.

Ruske revolucije in boljševizma v jedru sploh ne moremo drugače pravilno razumeti kakor iz strahotno protinaravne religioznosti. Zato je usodna zmota stare Evrope, ako motri boljševizem le kot gospodarski in politični pojav. Saj vidimo, da danes že mnogi sovjetski krogi delajo razliko med komunizmom in boljševizmom. Medtem ko zametajo komunistično gospodarsko obliko, tem bolj poudarjajo celotnost boljševiški nazor. Kot gospodarska oblika pomenja komunizem racionalizacijo in uravnavanje vsega življenja z državno silo. Toda boljševizem sega že popolnoma v sfero čustvovanja, je povsem iracionalna tvorba in mu zaradi tega z razumskim dokazovanjem sploh ni mogoče priti do živega. Edino učinkovito orožje proti boljševizmu je živo krščanstvo, to je čista pravica in globoka, dejavna vera v živega, osebnega Boga.

Boljševiški razvoj v Rusiji je za Evropo resen opomin, da se kultura, ki se je načelno ločila od vsake pozitivne religije, ne more dolgo držati. Takšno kulturo je Rusija sprejela od Evrope. Če učinki v stari Evropi zaenkrat še niso prav takšni kakor v Rusiji, se moramo zahvaliti le evropski krščanski tradiciji, ki ima kljub razkristjanjenju še vedno mogočen vpliv na tok življenja. Toda čim bolj in čim dalje se bo Evropa od te tradicije odmikala, v tem večji nevarnosti bo, da se boljševizira. Kdo so danes najbolj vneti propagatorji za boljševizem med nami? Ne tisti, ki morda težko in slabo žive, temveč tisti, ki so zavrgli praktično krščanstvo. Boljševiška nevarnost za Evropo še daleč ni toliko v tem, če se meje Sovjetije pomaknejo več ali manj proti zapadu, poglavitna nevarnost je v samem duhovnem zadržanju evropskega človeka. Celo to ni izključeno, da se bo Rusija spriči silnih religioznih sil, ki jih vsebuje narava ruskega človeka, v nekem času otrešla boljševizma, zapadla pa mu bo razkristjanjena Evropa. Zbližanje med narodnim socializmom in boljševizmom daje slutiti, da bi razvoj utegnil iti v tej smeri. Francija se danes borj proti komunizmu.

Odmevi na Daladierov: Ne! Roosevelt: „Vrata za mir v Evropi še niso odprta“ V Nemčiji govora v vsem obsegu ne odklanjajo

Washington, 11. okt. t. Reuterjev urad poroča, da je napravil Daladierov govor globok vtis na ameriške politične kroge, kakor tudi na vsa ameriško javnost. Predsednik Zedinjenih držav Roosevelt je sprejel časnikarje, ki so ga, kakor je to običaj v Beli hiši, spraševali o zunanjepolitičnih vprašanjih. Vprašali so ga, če je res, kakor pravijo v Berlinu, da bo on, Roosevelt, posredoval, da Anglija in Francija sprejmeta mirovno ponudbo, ki jo je stavil Hitler v imenu Nemčije. Roosevelt je na to vprašanje odgovoril:

»Vrata za mir v Evropi še niso odprta. Tudi še ni prišel čas za to, da se odprejo. Poročila iz Berlina, da bi on kot predsednik Zedinjenih držav Severne Amerike prevzel mirovno posredovalno vlogo, niso resna in jih ni treba resno jemati.«

o Daladierovem govoru se predsednik Roosevelt ni hotel izjaviti. Rekel je samo, da bo že državno tajništvo pravočasno izdalo tolmačenje stališča ameriške vlade.

Washington, 11. oktobra. AA. Havas: Izjave, ki jih je Roosevelt dal o priliki sprejema časnikarjem, predstavljajo prvo uradno določevanje stališča od strani predsednika Združenih držav glede na posredovanje v evropskem sporu. V teh izjavah je Roosevelt odklonil vzeti v pretres poziv, ki so ga izrazili anonimni in podrejeni urad-

niki nemškega propagandnega ministrstva in o katerih so pisali dnevni listi.

Poučeni krogi pravijo, da so bile imenovane izjave dane z namenom, da se pokaže vladi Nemčije, da Roosevelt ne bo pozabil niti žaljivk, ki mu jih je tolikokrat povzročil uradni tisk nacistične stranke, niti ne Hitlerjevega molka na plemenite ponudbe, ki jih je predsednik Združenih držav stavil z namenom, da se z mirnimi pogajanjmi reši tekoči evropski položaj.

Roosevelt se strinja z mišljenjem večine ameriških državljanov, da je Nemčija edina odgovorna zaradi nevarnega položaja, v katerega je prišla.

Vtis v Angliji

London, 11. oktobra. t. V službenih krogih v Londonu so skrajno zadovoljni z govorom francoskega ministrskega predsednika Daladiera, ki da je z udatimi besedami

1. zavrnil nesmiselno nemško propagando, češ da Anglija ne pošilja na francosko fronto nobenih vojakov ter
2. poudaril, da je nemogoče z nobeno propagando zabiti klin med Anglijo in Francijo, ki ostaneta nerazdružljivi do zmage svojega orožja. Angleška javnost je hvaležna Daladieru, da

je tako glasno izpovedal, kako močna je angleška udeležba na francosko-nemški meji. Končno poudarjajo službeni krogi — ter se njihovo mnenje odraža tudi v dnevnem časopisu —, da je francoski državnik na edino mogoči način odgovoril na nemške mirovne ponudbe. Stališče angleške vlade, ki bo skozi usta svojega predsednika odgovorila na te ponudbe jutri, ne more biti drugačno. Zavezniki, ki so prišli za orožje, ga ne bodo odložili prej, kakor dosežejo namene, ki so si jih stavili.

Odmev v Nemčiji

Berlin, 11. oktobra. AA. DNB prinaša tole poročilo: Nemški listi prinašajo v obširni verziji z vsemi bistvenimi momentimi snočni Daladierov radijski govor. V uradnih in poluradnih krogih se niso zavzeli stališča od tega govora, vendar se že na prvi pogled dobi vtis, da se Daladierove trditve v mnogih točkah ne strinjajo z nemškim stališčem. Po drugi strani pa v tukajšnjih političnih krogih prevladuje na podlagi doslej dobljenega besedila in prvih vtisov v glavnem mnenje, da poglavite točke v govoru predsednika francoske vlade, to je poudarjanje francoske varnosti in poročilo za to varnost, niso prav nič navzkriž s Hitlerjevimi naziranjem v njegovem govoru z dne 6. oktobra.

Zadržanje Italije

Vedno bolj trdno prepričanje, da se Italija v vojno ne bo vmešavala

Sofija, 11. okt. TG. Zelo zanimiva je ugotovitev, ki jo je napravil dopisnik »United Press« na mero-dajnih mestih, češ da imajo v Sofiji dokazov zadosti na razpolago za to, da se Italija ne bo vmešala v vojno med Nemčijo in zapadnima velesilama in da je torej vsak strah glede zadržanja Italije brezpredmeten.

Inozemski politični krogi menijo, da se je z izbruhom vojne ves nemški položaj sploh bistveno spremenil. Medtem ko sta obstojala pred vojno v Evropi samo dva činitelja, namreč »osišče Rim—Berlin« na eni ter zveza Francije in Anglije na drugi strani, imamo sedaj po vojni štiri takšne odločilne činitelje, namreč Nemčijo, angleško-francosko zvezo, Italijo in Sovjetsko Rusijo. Ti štiri činitelji delujejo samostojno. Sedanji položaj so naslikali celo kot »evropsko zunanjo politiko v četverokotniku«. Medtem ko je položaj činiteljev Nemčije ter Anglije in Francije popolnoma jasen — saj so v vojni, ter postaja tudi stališče Italije tudi jasno — namreč nevtralnost — je činitelj Sovjetska Rusija zavil še vedno v polno temo. Pri balkanskih državah, tako menijo v Sofiji, je čisto naravno, da se med označenimi štirimi činitelji naslanjajo najrajši na nevtralnost Italijo in je torej gotovo, da ima Italija trenutno lepo priložnost, da si utrdi svoji diplomatski položaj na Balkanu.

»Giornale d'Italia«

Rim, 11. okt. TG. Italijanski tisk vedno bolj odraža voljo italijanske vlade, da ostane izven sedanje vojne. Listi so v svojih poročilih izredno nepristranski in strogo pazijo, da bi bili tako glede bojišč kakor glede diplomatičnega boja pravični za obe strani. Najbolj izrazito se je izrazilo službeno glasilo »Giornale d'Italia«, ki pravi med drugim: »Italija stoji danes izven spopada, ki ga je skušala preprečiti in ki si ga danes trudi zaustaviti. S svojim stališčem Italija lahko pomaga, da se vojna ne bi razširila. To se ji je posrečilo pri Grkih, Madžarih in Romunih. Ker ima čiste namene, sme tudi jasno in odkrito govoriti. Evropske vlade naj svoje besede in korake premislijo in premerijo. Že 17 let je Italija vse, kar se sedaj dogaja, predvidela ter je vabila velesile, naj pripoznajo samolastni tok zgodovine, da ga skupno usmerijo v pravo smer, namesto da prepuste samolastnim pobudam, da ga usmerjajo. Danes Italija ponovno poziva evropske narode, naj gledajo na razvoj zgodovine s stvarnimi očmi, dokler je še čas, da se katastrofa prepreči.«

Italijanski listi zelo značilno poudarjajo, da neodvisna poljska država nikakor ni izgubljena. Poljska država se bo obnovila. Seve ne v starem, »nestvarnem« obsegu, marveč v mejah, ki ustrezajo razširjenosti poljskega naroda.

Italija—Španija

Madrid, 11. okt. t. Novi italijanski veleposlanik v Španiji general Gambaro je generalu Francu predal poverljiva pisma. V svojem nagovoru je poveljeval trajne prijateljske zveze med obema državama in zgodovinsko in kulturno nujnost, da ostaneta združeni. Vsi španski listi ponavljajo te misli in poveljujejo povezanost Italije in Španije, ki ju druzi ista kri, ista

Toda ta boj nima načelnega značaja, ampak političnega. Francoska vlada je udarila po komunistih, ker ji kvarijo političen koncept in ker slabe obrambo domovine. Toda zlu boljševizma je treba pogledati v bistvo, ki ni nič drugega, kakor tragedija razkristjanjenega zapadne kulture. Tu je jedro in pri tem jedru mora priti zdravilo, če hočemo, da bodo narodi Evrope ozdraveli. drin.

miselnost, ista katoliška vera in isto politično poslanstvo v Sredozemlju kakor sploh na področju vse Evrope, kjer bosta činiteljici miru.

Himmler v Italiji

Prpriave za sestanek med Hitlerjem in Mussolinijem?

Milano, 11. oktobra. t. Semkaj je prispel poveljniki nemške tajne policije Himmler. Iz Milana se je takoj odpeljal v Termezzo na jezeru Como, kjer se bo sestal z italijanskimi

odličniki, s katerimi se ima namen sestati. Razgovori bodo trajali dva dni. V Himmlerjevem spremstvu je italijanski senator Bucchini ter dva višja policijska uradnika. O vsebini Himmlerjevih razgovorov ni nič znanega. — V nekaterih krogih so izrazili naziranje, da Himmler pripravlja kakšen sestanek med Hitlerjem in Mussolinijem, ki naj bi bil v bližnjih dneh.

Tudi Göring obišče Italijo

London, 11. okt. b. V dobro poučenih berlinskih krogih izjavljajo, da bo nemški minister za letalstvo in ministrski predsednik maršal Göring v kratkem odpotoval v Rim. Maršal Göring se hoče eestati s predsednikom italijanske vlade Mussolinijem. Ta sestanek naj služi razvoju mirovnih naporov nemškega državnega kanclerja Hitlerja. Göring hoče tudi zvedeti, kaj namerava storiti Italija, če nemška mirovna ofenziva ne bo imela uspeha.

Trije pakti Turčije

S Sovjetsko Rusijo, z Anglijo in s Francijo...

Ankara, 11. okt. AA. Anatolska agencija: Včeraj se je sestal parlamentarni klub republikanske narodne stranke. Po sestanku je bilo izdano sporočilo, v katerem se pravi, da je predsednik vlade Refik Saidam obvestil parlamentarni klub o poteku in stanju pogajanj, ki se vodijo v Moskvi. Istotako je predsednik vlade dal obvestila o poteku pogajanj v Ankari. Predsednik vlade je odgovoril na več vprašanj, ki so jih zastavili poslanci. Parlamentarni klub je odobril stališče vlade. V političnih krogih v turški prestolnici so prepričani, da bo turška vlada v najkrajšem času podpisala tri pakte o medsebojni pomoči:

1. Turško-sovjetski pakt o medsebojni pomoči na ozemlju okrog Črnega morja, torej tudi Balkana.
2. Turško-francoski pakt o medsebojni pomoči za ohranitev sedanjega stanja v vzhodnem delu Sredozemlja, torej tudi na Balkanu.
3. Turško-angleški pakt o medsebojni pomoči iste vsebine, kakor turško-francoski pakt.

Inozemski diplomatski krogi mislijo, da se je Turčiji posrečilo, da je našla za svojo politiko pravilno ravnotežje, ki ji omogočuje prijateljstvo s sovjetsko Rusijo ter z Anglijo in Francijo ter tako etebrišče miru, ki krije območje Črnega morja, Balkana in vzhodnega Sredozemlja.

Nenapadalni pakt Madžarska—Romunija

Budimpešta, 11. okt. TG. Na merodajnih mestih potrjujejo, da so med romunsko in madžarsko vlado v teku pogajanja, da obe državi skleneta nenapadalni pogodbo ter pogodbo o zaščiti medsebojnih narodnih maršinj, Madžarski poslanik v Bukarešti Bardossy je v staki zvezi z romunsko vlado, ki ji je svetoval, naj pogajanja olajša s tem, da Madžarom v Transilvaniji čimprej podeli vse pravice, ki je gredo narodnim manjšinam Romunska vlada, ki je nedavno tako ugodno uredila vprašanje Ukrajincev, je pokazala najboljšo voljo, da tudi položaj Madžarov uredi na podoben način.

V Romuniji zapirajo komuniste

Bukarešta, 11. okt. t. Po romunski prestolnici so se razširile vesti, da je vlada po umoru ministrskega predsednika Calinescu podzvela izredno stroge ukrepe proti komunistom. Samo v Bukarešti jih je bilo aretiranih nad 200 v preteklem tednu. Koliko jih je bilo

zaprtih prej, ni znano. V zvezi s temi aretacijami se je razširila tudi vest, da je policija odkrila zaroto proti kralju Karolu. Časopisje ni dobilo dovoljenja, da bi o tem poročala. Pač pa javljajo inozemski časnikarji dolga poročila svojim časopisom in agencijam. Sicer pa vlada po vsej Romuniji red in mir.

Poljska Ukrajina priključena sovjetski

Moskva, 11. okt. b. Prihodnji teden bo eklicana narodna ekupsčcina v bivšem ukrajinskem delu Poljske. Pri tej priliki bo nekdanja poljska Ukrajina priključena sovjetski Ukrajini.

Angleško-sovjetska trgovinska pogodba

London, 11. okt. t. Nocoj je bilo objavljeno, da je bila med Anglijo in Sovjetsko Rusijo podpisana pogodba za dobavo sovjetskega lesa angleškemu ministrstvu za dobave. Anglija bo za Sovjetski Rusiji dobavljala kavčuk. Na uradnih mestih izjavljajo, da ta pogodba ni političnega značaja, marveč je postala pogodba potrebna, ker je ostalo mnogo angleških tovornih ladij, naloženih z lesom, v sovjetskih pristaniščih. Te ladje bodo sedaj svobodno odplule. To je prva pogodba v celi vrsti drugih, ki jih bo Anglija še sklenila s Sovjetsko Rusijo.

Sovjeti—Japonska

Paris, 11. oktobra. AA. Iz Sanghaja poročajo: Po nalogu iz Moskve so sovjetski konzulat v Sanghaju zaprli, kakor poročajo, začasno. Sovjetski konzulat v Sanghaju so zaprli tudi sovjetska konzulata v Pačingu in Tiencinu, tako da je na zasedenem Kitajskem odprt samo še sovjetski konzulat v Harbinu in Manžukuu. Nekateri tukajšnji krogi mislijo, da se je zadnje čase sovjetsko-japonsko razmerje poslabšalo, ker Sovjeti ne pristanejo na to, da bi prenehali podpirati Kitajsko, to je pa prvi pogoj za zboljšanje sovjetsko-japonskega razmerja.

Zemun, 11. okt. AA. Vremenska napoved za 12. oktober: Pretežno oblačno, tu pa tam dež. Toplota se ne bo znatno spremenila. Zagrebška vrem. napoved: Topleje, oblačno in deževno.

Politični zapiski

Slovenski volivci za senatne volitve

Službeni list v Ljubljani prinaša 11. t. m. volivni imenik upravičencev za volitve senatorjev v območju dravske banovine, ki bodo opravičeni voliti pri volitvah 12. novembra. V seznamu ni narodnih poslancev, ker je bila narodna skupščina razpuščena. Imenik šteje vsega skupaj 457 volivcev, in sicer je med njimi 50 članov banskega sveta, 4 župani avtonomnih mest ter 403 župani podeželskih občin. Okraj Brežice ima 20 volivcev, med njimi 18 županov. Mesto Celje ima 3 volivce, in sicer 2 banska svetnika in 1 župana. Okraj Celje ima 25 volivcev, od katerih je 22 županov, Črnomelj 12 volivcev (11 županov), Lendava 12 volivcev (11 županov), Dravograd 13 volivcev (12 županov), Gornji grad 10 volivcev (9 županov), Kamnik ima 22 volivcev (20 županov), Kočevje 13 volivcev (13 županov), Konjice 7 volivcev (6 županov), Kranj 20 volivcev (17 županov), Krško 19 volivcev (17 županov), Laško 9 volivcev (7 županov), Litija 18 volivcev (17 županov), mesto Ljubljana 5 volivcev (1 župan), Okraj Ljubljana 29 volivcev (28 županov), Ljutomer 14 volivcev (12 županov), Logatec 13 volivcev (12 županov), mesto Maribor 4 volivce (1 župan), Maribor desni breg 21 volivcev (19 županov), Maribor levi breg 23 volivcev (22 županov), Murska Sobota 19 volivcev (17 županov), Novo mesto 24 volivcev (22 županov), mesto Ptuj 2 volivca (1 župan), okraj Ptuj 32 volivcev (30 županov), Radovljica 20 volivcev (18 županov), Slovenj Gradec 16 volivcev (15 županov), Skofja Loka 12 volivcev (11 županov), Šmarje 20 volivcev (19 županov).

Dr. Maček v avdijenci pri knezu Pavlu in patrijarhu Gavrilu

V torek ob pol šestih je knez namestnik Pavle sprejel v avdijenci podpredsednika vlade g. dr. Mačka. — Kakor poročajo listi, je dr. Maček v torek ob 11 dopoldne obiskal srbskega pravoslavne patriarha Gavriila. Ob dohodu sta se, kakor poročajo listi, dr. Maček in patriarh Gavriilo skoraj celo minuto držala za roke ter tako izražala zadovoljnost, da sta se sešla. Nato sta se skoraj tri četrt ure pogovarjala. Potem so prišli v sobo člani pravoslavne arhiepiskopske sinode ter je patriarh škofje predstavil dr. Mačku. Preden sta se poslovala, so ju časnikarski fotografi slikali. Ob slovesu je patriarh dejal dr. Mačku: »Zdaj, gospod predsednik, se bova slikala tukaj v moji hiši, nekoga dne pa tudi pri vas tam v gosteh, v Kupincu v Hrvatski...« Dr. Maček je veselo odvrnil: »O, to bo za mene velika čast, samo pridite!«

Finančne težave banovine Hrvatske

Obzor se v daljšem članku bavi s finančnim položajem banovine Hrvatske, ki ji na podlagi uredb iz proračuna za letošnje leto gre 29% proračunske svote. List naglašja, da je gornji odstotek 29% vzet kajpada začasno na podlagi števila prebivalstva. Nato pa pravi list: »Le če bodo samoupravni organi banovine Hrvatske pobirali vse davke na njenem področju, bo mogoča finančna samostojnost. Neposredni davki, zemljiški davki, hišni davki, pridobitna itd. na leto ne znašajo na Hrvatskem več ko kakih 200 milij. din, kar ni niti približno dovolj. Zato je docela upravičeno, če hrvatski politični krogi ne pristajajo na to, da bi se finančna samostojnost banovine Hrvatske omejila na pobiranje neposrednih davkov. Mnogo več znašajo namreč carine in trošarine in se samo iz teh morejo plačevati finančne potrebe banovine Hrvatske. Od pravilne rešitve tega vprašanja je odvisen obseg finančne samostojnosti banovine Hrvatske. Vse načelo samouprave je izigrano, ko banovine ne bodo dobile finančne samostojnosti... Torej je od pravilne ureditve finančne samostojnosti banovine Hrvatske v stvari odvisen uspeh politike sporazuma.«

Hrvatski Junak izjavlja

V Hrvatskem Dnevniku, ki je Mačkovo glasilo, izjavlja nova Mladinska organizacija Hrvatski Junak z ozirom na napade v različnih listih HSS na to organizacijo in tudi Sokola, da se Hrvatski Junak ne bo razširjal po vaseh, temveč po mestih in trgih, ker imajo hrvatski kmetije že svojo organizacijo. Izjava dalje pravi: Za delo med mladino ima Hrvatski Junak ne le odobritev banske oblasti, temveč tudi odobritev predsednika dr. Mačka. Naloga organizacije je docela vzgojna in bo Hrvatski Junak užival podporo hrvatske javnosti, dokler se bo držal svojih pravil in dokler pojde po polih, ki mu je zaščitn v soglasju z dr. Mačkom.

Tri srbske stranke za tesno sodelovanje

Sarajevska Jugoslovanska pošta, ki je navadno dobro poučena o politiki JNS, je pred kratkim prinesla poročilo, da je zelo mogoče, da bi se JNS, radikali in demokrati združili v tesno sodelovanje zaradi sporazuma. Tudi belgrajsko »Vreme« piše, da je Ljuba Davidovič za 15. t. m. sklical na sejo izvršilni odbor svoje demokratske stranke, ki naj obravnava sodelovanje z radikali skupine g. Ace Stanojeviča in z JNS. Hrvatski listi spravljajo ta poročila v zvezi z govorom, ki ga je Davidovič zaupnik g. Božidar Vlajič imel v Jagodini, kjer je pozivljjal Srbe na široko vzajemno sodelovanje v zaščito posebnih srbskih interesov ter interesov države. Hrvatski list, ki prinaša to novico, pravi k temu: »Če omenjene srbske stranke žele zbrati srbski narod na programu, ki ne bi zanikal zgodovinskih in narodnih pravic nas Hrvatov, nismo zoper geslo, ki ga je bil izrekel g. Vlajič v Jagodini. Ako bi to bil smisel zaščite posebnih srbskih interesov, nimamo vzroka, da bi se bali za idejo sporazuma. Vsekakor pa bi bilo tukaj treba več jasnosti, in sicer čim prej, tem bolje!« — Tako je vsedržavna JNS postala izključno srbska stranka.

Potres

Belgrad, 11. okt. AA. Poročilo potresomerskega zavoda na Tašmajdanu: Včeraj, 10. oktobra, ob 19:44:36 so aparat potresomerskega zavoda na Tašmajdanu zabeležili začetek katastrofalnega potresa v daljavi 8900 km jugovzhodno od Belgrada. Največje tresenje tal je bilo ob 20. uri 40 min. Konec tresenja je bilo ob 24.

Južna Srbija za sporazum »Navzočnost dr. Korošca je najboljšje jamstvo, da je sporazum dober«

Ohrid, 10. okt. Sročil je bila v bitoljskem gledališču konferenca JRZ, na kateri je najprej govoril predsednik vlade g. Dragiša Cvetković, ki je med drugim dejal: »S sporazumom z brati Hrvati je rešeno veliko državno vprašanje ter so z njim odgovornim državnim činilec postavljene težke naloge. Pred novimi nalogami stoji tudi naša stranka. Če hočemo, da bo ljudstvo res samo vodilo svojo usodo, moramo ustvariti urejeno politično življenje v državi. Takega političnega življenja pa si ne moremo zamisliti brez močnih ljudskih političnih organizacij. Govoreč o JRZ moram naglasiti, da je treba iz temeljev spremeniti način političnega sodelovanja z ljudstvom. Ljudstvo moramo voditi po novih polih, treba je voditi vse ljudske sloje k boljšemu življenju. Nato je predsednik vlade razložil, zakaj je obiskal te kraje, naka je dejal: »Narodni sporazum ne sme razočarati ljudstva. Narodni sporazum mora ustrezati upom širokih ljudskih slojev. Tako glejte tudi naše prihodnje politično delovanje.« Cvetkovićev govor je bil predmet viharnega odobravanja.

Nato je kratko spregovoril burno pozdravljen predsednik senata ter podpredsednik JRZ dr. Anton Korošec, ki se je Bitolcem zahvalil za prisrčni sprejem, naka je govoril o prihodnjem delu JRZ, naglašajoč enodušnost vseh bratov v tej državi.

Danes dopoldne je predsednik vlade sprejmal deputacije ter si je ogledal mesto v družbi dr. Korošca, naka se je odpeljal v Resan, kjer je bil zopet slovesen sprejem. Sprejemni nagovor je imel resanski župan dr. Djordje Donovič, ki je slavil Cvetkovićeve zasluge za sporazum z za državo, naka je govoril bivši poslanec Krsta

Spor za prosvetno politiko v banovini

Včeraj smo poročali, kako stališče je zavzel k prosvetni politiki v Banovini Hrvatski eden izmed sodelavcev pri sporazumu, vseučiliški profesor dr. Gjorgje Tasič, ki je o tem v belgrajski »Politiki« napisal članek. Iz tega smo tudi sklepali, zakaj je doslej ni bil na Banovino Hrvatsko prenesen delokrog iz ministrstva prosvete. Da se je tukaj nekaj zapletlo, je jasno. Se bolj pa sklepamo iz članka Mačkovega glasila »Hrvatskega Dnevnika«, ki je 11. t. m. v uvodnem članku zapisal:

»Hrvatska javnost postaja nekoliko nerazpoložena, ker na Banovino Hrvatsko še niso preneseni vsi določeni posli... Uredba o Banovini Hrvatski se mora izvesti, zaradi česar ni nobenega vzroka, da bi se to odlašalo... Kakor poročajo iz Belgrada, se je delo tam nekoliko pospešilo in moremo upati, da bo v nekaj dneh končano. Zaradi teh nekaj dni ali tednov se svet sicer ne bo podrl, vendar pa bi psihološko mnogo bolj učinkovalo, ko bi se ne bilo brez potrebe odlašalo.« — Nato pa članek prehaja s tem v zvezi na članek dr. Tasiča, ki je med drugim tudi trdil, da so te uredbe o Banovini Hrvatski le začasne, dokler ne bo nova ustava. »Hrvatski Dnevnik« nato pravi:

»Ako se ta začasnost tako razume, je ne tajimo, zato pa moramo naglasiti, da se stanje, določeno s to uredbo, more spremeniti le s tako ustavo, ki bi bila sprejeta brez majorizacije, to je, ki bi zanjo glasovala večina Hrvatov. Druga stvar je, ki dr. Tasič nanjo opozarja, češ da v uredbi o Banovini Hrvatski stoji, da v prosvetnih vprašanjih državnih oblasti pripada pravica izdajati temeljna načela. Dr. Tasič se mnogo zanima za vprašanje, kaj je treba razumeti pod besedo temeljna načela. Da mu olajšamo odgovor, hočemo najprej naglasiti, da morajo biti ta načela v prvi vrsti v skladu z uredbo o Banovini Hrvatski in s hrvatsko narodno samobitnostjo. V drugi vrsti pa se morejo ta načela nanašati na tiste elemente, ki ostajajo skupni vsej državni politiki, in to je enakopravnost Srbov, Hrvatov in Slovencev, njihovo sodelovanje v skupnih zadevah, načelo mo-

Osebnosti

Belgrad, 11. okt. Za zdravstvenega svetnika pri okrajnem načelstvu v Murski Soboti je postavljen v 4-II dr. Albin Gregorc; za tajnika 6. skup. pri Zavodu za pospeševanje zunanje trgovine je napredovala dr. Marija Klobučar.

Vprašanja in odgovori v angleškem parlamentu

London, 11. oktobra. t. V angleški spodnji zbornici je bilo postavljenih več vprašanj, na katere je odgovoril pomočnik zunanjega ministra Buttler.

Glede poljske vlade je Buttler izjavil, da jo Anglija priznava in da se nahaja poljski zun. minister prof. Zaleski na uradnem obisku v Londonu. Sedež poljske vlade je začasno v Parizu.

Glede češkoslovaške vlade je izjavil, da vlada Nj. Veličanstva še ni sprejela nobenega poročila, da bi bila ustanovljena kakšna nova češkoslovaška vlada.

O Španiji se je Buttler izrazil, da se razvijajo odnosi med njo in Anglijo normalno. Buttler je nadalje priznal, da se nahaja še vedno 16 članov angleške konzularne službe v Nemčiji, od katerih še niso mogli odpotovati. Nastanjeni so udobno po berlinskih hotelih.

Buttler je strogo zanikal, da bi ladje dominikanske države zalagale nemške podmornice, ki plovejo po srednjemorskih vodah, z bencinskimi gorivom. Republika San Domingo je izjavila, da izvaja najstrožjo nevtralnost.

Churchill o uspehih angleške pomorske vojne

London, 11. oktobra. t. Mornariški minister Churchill je obvestil spodnjo zbornico, da je angleška trgovinska mornarica ta teden za 55.000 ton močnejša, kakor je bila pred tednom dni. Nemci so potopili angleških ladij v izmeri 5000 ton, toda Angliji so zasegli 13.000 ton nemških ladij in angleške ladjedelnice so ta teden spustile v morje za 37.000 ton novih ladij.

Prejšnji teden pa so britanske ladje zaplenile okoli 25.000 ton raznega blaga, med njimi 13.000 ton petrolejskih izdelkov. Vse to blago velja kot tihotapsko. Informacijsko ministrstvo sporoča, da je doslej zaplenjenih 515.000 ton raznega blaga, ki velja za tihotapsko in bo zaplenjeno.

Strezovič, ki je najprej poštil predsednika vlade Cvetkoviča, naka je dejal:

»Najboljšje jamstvo, da je sporazum dober, je navzočnost g. dr. Korošca, ki je prišel, da nam pove, da so vsi Slovenci z nami. Vsekakor dr. Koroševa veljava krepi akcijo, ki jo vodite vi. Sporazum je dober in zato sta z vami i dr. Maček i dr. Korošec.«

Po kratki konferenci so odpotovali naprej v Ohrid, kamor so prišli ob 2 popoldne, kjer je goste pozdravila množica ljudstva s klici: Zivel bratski sporazum! — Nato je bila konferenca JRZ. Predsednik vlade Dragiša Cvetković je imel na konferenci JRZ v Ohridu govor, v katerem je med drugim dejal:

Moja dolžnost je, da kot predsednik vlade v enaki meri skrbim za interese vseh krajev naše obširne domovine. Ko smo s sporazumom z brati Hrvati uredili notranje razmere, nam preostane še, da delamo v vseh smereh na gospodarskem in kulturnem dviganju ljudstva. Nato govori o zboljšanju gospodarstva v teh krajih, zlasti sadjarstva. Dosti je možnosti, da se našemu kmetu pomaga. Treba mu je dati boljši promet, dati združništvo, ojačiti kmetovalca kot proizvajalca in z blagodejno državno intervencijo organizirati intenzivno racionalizacijo agrarne proizvodnje. Kar se tiče zunanje politike je predsednik vlade poudaril, da vlada vidi politiko nevtralnosti, katere najbolj ustreza interesom države in ljudstva. Ta politika nevtralnosti je naletela v vseh ljudskih plasteh na razumevanje. V tem pogledu uživa vlada popolno podporo vsega ljudstva, vseh Srbov, Hrvatov in Slovencev.

narihe in podobno. Teh načel ni težko ugotoviti in ne pomenijo nobene težave za prenos poslov. Sicer je v uredbi o Banovini Hrvatski določeno sodišče, ki naj razsaja v sporu. Zato pa v uredbi ni nikjer rečeno, da je treba s prenosom čakati, dokler bi se s kako novo uredbo ta temeljna načela ne ugotovila. Dr. Tasič pravi, da država ne more biti ravnodušna do prosvetne politike v Banovini Hrvatski in da bo to politiko morala nadzirati. Močno pa se moti, kdor bi mislil, da se bo zaradi tega prosvetni oddelek banske oblasti v Zagrebu spremenil v ekspozituro belgrajškega prosvetnega ministrstva in da bo to ministrstvo s pomočjo tega oddelka vzdrževalo na Hrvatskem tak prosvetni kurz, ki bi bil nasproten splošnim političnim smernicam, po katerih se bo na Hrvatskem vladalo. Gre za duše naše mladine, ki bo kajpada dobivala tudi državljansko vzgojo, vendar bo ta državljanska vzgoja hrvatske mladine v skladu s hrvatsko narodno posebnostjo in v znamenju popolnega spoštovanja hrvatske narodne preteklosti, hrvatskih narodnih svetlinj in značilnosti.«

Bele, modre, rdeče knjige...

Vlade posameznih držav imajo navado, da ob priliki zgodovinskih dogodkov objavljajo uradne listine, ki so s tem dogodkom v zvezi. Uradne listine so sicer javnosti dostopne šele po preteku 30 let. Listine objavljajo v posebnih knjigah, ki se imenujejo po barvi platnice različno. Anglija izdaja »modre knjige«, Nemčija »bele knjige«, Francija »rdeče knjige« itd. Tudi ob izbruhu vone so vselele izdale takšne knjige, v katerih objavljajo vse listine v zvezi z izbruhom vojne. Namen teh objav je, da dokažejo krivice. Uredništvo je sprejelo angleško »modro knjigo« o vzrokih izbruha vojne, ter nemško »bele knjigo« o nemško-poljski krizi. Svojim čitateljem bomo zaporedno dali posnetek iz teh uradnih objav, v pričakovanju, da dobimo še francosko knjigo, tako da bo prikaz popoln in nepristranski. — Op. ur.

Angleška »modra knjiga«
Izšla je v Londonu v vladni tiskarni sredi meseca septembra 1939. Obsega 195 strani ter je razdeljena v sledeča poglavja:

Uvodno je podan posnetek evropske krize od januarja 1934 dalje s posebnim ozirom na nemško-poljske odnose.

Nato je objavljena nemško-poljska nenapadalna pogodba z dne 26. januarja 1934 za dobo 10 let.

Sledijo izvlečki iz Hitlerjevih govorov pred državnim zborom, ki se tičejo nemško-poljskih odnosjev. Navedenih je sedem takšnih izvlečkov iz govorov v l. 1935, do 30. januarja 1939.

Naslednje poglavje je posvečeno uradnim listinam in izjavam angleških državnikov v zvezi s češko-slovaško krizo v marcu 1939, in sicer izvlečki iz govorov predsednika angleške vlade Chamberlaina kakor tudi razgovor angleškega veleposlanika v Berlinu z maršalom Göringom.

Naslednje poglavje nosi naslov: »Nemško-poljski razgovori« in objema razdobje od 26. aprila 1939, ko je Hitler govoril pred državnim zborom, besedilo nemške note poljski vladi, v kateri Nemčija odpoveduje svojo nenapadalno pogodbo, govor poljskega zunanjega ministra pred parlamentom do poljske note nemški vladi dne 5. majnika 1939.

Prihodnje poglavje objavlja listine v zvezi s poljsko-angleškim dogovorom, katerega priprava in besedilo sta v knjigi objavljena.

Nato pride poglavje s naslovom: »Razvoj angleško-nemških odnosjev«, v katerem sta objavljena posnetka iz dveh Hitlerjevih govorov, nemška odpoved angleško-nemške pomorske pogodbe, angleška nota Nemčiji kot odgovor na to odpoved in govor angleškega zunanjega ministra lorda Halifaxa v juniju 1939.

Potem prehaja »modra knjiga« že k gdanski krizi in objavlja celo vrsto not in pisem, ki so jih izmenjali predsednik gdanskega senata in zastopnik poljske vlade, odnosno angleški zunanji minister ter razni angleški diplomatični zastopniki v Gdanku, Varšavi in Berlinu. Objavljena so tudi tajna poročila angleških diplomatov glede vojnih priprav Nemčije v Gdanku. Angleški ministrski predsednik se je o Gdanku izjavil dne 10. julija 1939, angleški veleposlanik v Berlinu je napravil uradni obisk pri nemškem zunanjem ministru dne 15. julija. Podana je uradna vsebina tega razgovora.

Naslednje poglavje govori še vedno o gdanski krizi od dne 4. avgusta dalje do 15. avgusta. Objavljena je dolga lista diplomatičnih not, tamih diplomatskih poročil angleških poslanikov v Berlinu in v Varšavi o naraščajoči krizi. Objavljen je tudi uradni prikaz obiska komisarja Zveze narodov Bruckhardta pri Hitlerju dne 11. avgusta 1939 kakor tudi vsebina

Dr. Krek o volitvah v senat

Belgrad, 11. okt. m. Pri današnjem sprejemu časnikarjev se je gradbeni minister dr. Krek dal časa razgovarjal s časnikarji tudi o raznih političnih vprašanjih. Časnikarji so g. ministra vprašali glede nastopa vladnih strank pri bližnjih senatnih volitvah. G. Minister je izjavil, da obstoja v štiri vladne stranke, da vse vladne skupine nastopijo s skupno listo pri bližnjih senatnih volitvah.

Belgrajske novice

Belgrad, 11. okt. m. Belgrajska policija je znova prepovedala vsako igranje tombol po belgrajskih lokalih, ker se je ugotovilo, da so pri tej igri navadno najsiromašnejši ljudje zapravljali vse svoj ekromni zaslužek.

Belgrad, 11. okt. m. V prostorih Združenja izvoznikov kraljevine Jugoslavije je bil danes ustal. novni občni zbor Združenja izvoznikov perja.

Belgrad, 11. okt. m. V Belgrad je dopotoval odpravnik slovaške poslanstva Josef Ciekler ter je prevzel poole na slovaškem poslanstvu.

Belgrad, 11. okt. m. Na predlog predsednika vlade in predsednika ministrskega sveta so kraljevi namestniki podpisali ukaz, s katerim eta upokojena bivši minister za vojsko in mornarico Ljubomir Marič in bivši minister za trgovino in industrijo dr. Milan Vrbanič.

Masoni cenzurirajo film

»Katoliški list«, glasilo zagrebske nadškofije, piše o filmih in filmiki cenzuri. Pravi, da ima cenzura v Zagrebu namen, da v eredišču hrvatskega naroda, ki je s svojo kulturo in svojim moralnim pojmovanjem povezan s katoliško cerkvijo, dovoljuje ali prepoveduje film tujega izvira. Potrebno bi bilo, da bi člani te cenzurne komisije imeli dovolj sile v sebi, da bi preprečili vsak film, ki je v nasprotju z moralnimi načeli, ki na njih eloni življenjska sila hrvatskega naroda. Člani teh komisij pa so bili doslej imenovani od bivših režimov ter so dobili tako v roke masoni tisk in filmeko cenzuro. List naglašja potrebo, da se tukaj naredi sprememba. »Zagrebački list« dodaja k temu, da bi bilo treba tudi cenzorja, ki bi pregledoval jezik hrvatskih tekstov, ki je nekaj nemogočega. S tem v zvezi bi dostavili tudi mi, da bi bilo dobro, ko bi se kdo pobrigal, da bi filmi, ki tečejo po slovenskih kinoih, bili ne le moralno neoporečni ter umetniško dobri, temveč tudi proskrbljeni z lepim slovenskim besedilom. Lastniki slovenskih kinov bi morali na to misliti, saj jim slovensko občinstvo znoči dovolj denarja v njihovo blagajno.

»Slovska misel« v Belgradu

V Belgradu je začel izhajati časopis »Slovska misel« (Slovska misel), ki je namenjena poglabljanju slovske misli med slovskimimi narodi. V 4. številki prinaša pismo, ki ga je uprava društva Slovska misel poslala D. Cvetkoviću in dr. Mačku ob sporazumu. V tem pismu izraža veselje zaradi sklenjenega sporazuma, naka pravi: Slovska misel izpoveduje, da je spoštovanje vseh vrednot vsakega slovskega naroda in plemenata ter njihov bratski sporazum bistveni pogoj njihove svobode, neodvisnosti in napredka. Hrvatsko-srbski sporazum je temeljni kamen, ki se na njem zida sila vseh južnih Slovanov in s tem značilen doprinos delu vsega slovsanstva.

vseh uradnih predstavk angleške vlade pri nemški in poljski vladi.

Nadaljnje poglavje objema vse uradne listine, ki se tičejo položaja nemških manjšin na Poljskem v tednu od 21. do 27. avgusta 1939. Vsebuje štiri uradna poročila angleškega poslanika v Varšavi o neresničnoli nemških trditvah, da Poljaki Nemce preganjajo, ter o skritih namenih nemške vlade. Potem pride dolgo poglavje, ki nosi naslov: »Razvoj dogodkov, ki vodijo do izbruha sovražnosti med Anglijo in Nemčijo dne 3. septembra«. To poglavje je izredno izčrpno ter vsebuje besedilo 55 uradnih listin, ki so vse izredno važne za prikaz, kako so se dogodki razvijali, na komu leži krivda, da je prišlo do vojne. Angleška vlada je v tem poglavju nakopičila toliko dokazilnega blaga, toliko uradnih besedil not, ki so šle iz ene prestolnice v drugo, uradnih besedil posredovanj angleških poslanikov pri nemški in poljski vladi, da se mora človek čuditi, kako da je pri toliki dobri volji vendarle vojna izbruhnila. Angleška vlada se je izčrpala v navdilih svojim diplomatom, naj poskusijo vse, da pride do neposrednih pogajanj. Objavljeno je pismo Nevillea Chamberlaina Hitlerju in njegov odgovor, pismo francoškega predsednika vlade Hitlerju in njegov odgovor, izvlečki javnih govorov angleških, poljskih in francoskih državnikov, vsebina razgovorov angleških diplomatov s Hitlerjem in Beckom. Samo dne 30. avgusta na primer je angleško ministrstvo poslalo 10 brzojavnih navodil poslanikom v Berlin in v Varšavo, naj posredujeta za neposredna pogajanja. Dne 31. avgusta sta še dve navodili. Nato prihajajo žalostna brzojavna poročila angleških diplomatov, ki poročajo, da nimajo upanja, da bi uspeli.

Dne 1. septembra so izbruhne sovražnosti med Nemčijo in Poljsko. Objavljene so vse uradne listine, ki so v zvezi s tem, Hitlerjevi govori in proglasi, navdila angleškemu poslaniku v Berlinu in v Varšavi (vsakemu po tri brzojavna navodila).

Dne 2. septembra pride angleški ultimati Nemčiji. Objavljene so vse listine, ki so s t-m v zvezi, Chamberlainov govor, Hitlerjevi proglasi, nemški odgovor, V naslednjem poglavju, ki nosi naslov »Poskusi posredovanj drugih držav«, so naštetje in objavljene vse listine, ki se tičejo mirovnih posredovanj od dne 23. avgusta do 4. septembra. Tu je poziv Rooseveltov, tu je poziv italijanskega kralja, ponovni pozivi Roosevelta Hitlerju in Mosckicem, poziv belgijskega kralja, poziv nizozemske kraljice ter poziv papeža Pija XII in odgovori velikih in malih držav na te plemenite pozive. Vsega je v tem poglavju objavljenih 21 listin, ki razkrivajo velikanske plemenite napore, da bi se ohranil mir, ter razočaranje, da so bili vsi ti napori brezuspešni.

Kot zadnja listina je objavljen govor angleškega ministrskega predsednika Chamberlaina dne 4. septembra, v katerem je objavil angleškemu imperiju, da je z Nemčijo izbruhnilo vojno stanje.

»Modra knjiga« se bere, kakor pošastna povest. Posebno uradna poročila angleškega veleposlanika v Berlinu Nevillea Hendersona o svojih osebnih razgovorih s Hitlerjem v tednih pred izbruhom vojne mečejo čudno luč na razvoj dogodkov. Zgodovina jim bo težko oporekla iskrenost. »Modra knjiga« angleške vlade zapuša vti, da je Anglija storila vse v svojih močeh, da prepreči vojno in da jo pred zgodovino in vestjo človeštva v tem primeru ne more zadeti očitek, da je kriva vojne, ki je izbruhnila okrog nemško-poljske krize.

(V listu bomo ob priložnostih objavili prevode nekaterih zgodovinskih listin, ki so bile objavljene v »Modri knjigi« angleške vlade. Posnetke iz nemške »Bele knjige« objavimo prihodnjč. — Op. ur.)

Litva je dobila Vilno - a je postala protektorat Sovjetije

Na Estonskem je prevzela oblast levičarska vlada Na Finskem se pripravljajo na odpor proti objestnosti Sovjetske Rusije

Moskva, 11. oktobra. TG. Sinoči je bila podpisana nenapadna pogodba med Litvo in sovjetsko Rusijo. Podpisala sta jo v imenu sovjetske Rusije komisar za zunanje zadeve Molotov, v imenu Litve pa zunanji minister Urbis. Pogajanja so trajala tri dni.

Pogodba se glasi:

1. Zaradi utrditve prijateljstva med sovjetsko Rusijo in Litvo se je mesto in okolica Vilna izročila republik Litvi, da se vključita v sestav državnega področja Litve in da se postavijo meje po priloženem zemljevidu. Podrobnosti bodo razložene v dopolnilnem zapisniku.

2. Sovjetska Rusija in republika Litva se obvezujeta, da bosta nudili druga drugemu vsako pomoč, tudi vojaško, ob napadu na Rusijo ali ogrožanje Rusije čez litvansko ozemlje na Rusijo, od katere koli evropske države.

3. Sovjetska Rusija se obvezuje, da bo litvanski vojski priskočila na pomoč z oboroževanjem in drugim vojaškim materialom, katerega bo dobavljala po ugodnih cenah.

4. Sovjetska Rusija in Litva se obvezujeta, da bosta skupno branili litvanske meje, zaradi česar dobi sovjetska Rusija pravico po vzajemnem sporazumu, da v določenih krajih Litve postavi na svoj račun strogo določeno število kopenskih in zračnih oboroženih sil. Točni kraji in meje, kjer bodo te vojaške sile nastanjene, in vsa druga vprašanja, ki bi nastala v zvezi z bivanjem sovjetskih vojakov, bodo sporazumno urejena s posebno pogodbo. Potrebne prostore in poslopja za čete bo dala Litva v najem po ugodnih cenah.

5. Ob grožnji napada na Litvo ali na sovjetsko Rusijo čez Litvo se morata obe vladi sporazumeti o pomoči za ohranitev neokrnjenosti ozemlja obeh pogodbencev.

6. Pogodbenci se obvezeta, da ne bosta sklepali nobenih zvez ali pa, da bi sodelovali v zvezah, ki bi bile naperjene proti kateri nmed njiju.

7. Izvajanja sporazuma v nobenem primeru ne sme posegati v državno samostojnost obeh pogodbencev, kar se tiče notranje ureditve, gospodarskega ali socialnega reda ter glede vojaških ukrepov. Kraji, kjer bodo bivalne sovjetske čete, ostanejo sestavni del republike Litve.

8. Trajanje sporazuma o vzajemni pomoči je določeno na 15 let. Če eno leto pred potekom tega roka nobena od pogodbencev ne odpove pogodbi, potem se pogodba sama po sebi podaljša za nadaljnjih deset let.

9. Sporazum stopi v veljavo z izmenjavo ratifikacijskih listin. Izmenjava bo izvedena v šestih dneh v Kovnu.

Sporazum je podpisan v ruščini in litvansčini.

Kovno, 11. okt. AA. Reuter: V Kovnu in ostalih litvanskih mestih je zavladalo veliko veselje zaradi vrnitve Vilna Litvi na podlagi sovjetsko-litvanskega pakta. Z vseh javnih in zasebnih zgradb vise zastave. Po ulicah v Kovnu korakajo veliki sprevodi, ki manifestirajo svoje veselje, obenem pa je bila tudi vojaška parada. Litvanski politični krogi poudarjajo, da je bila sklenitev pakta s Sovjetsko Rusijo v sedanjih razmerah neizbežna potreba. Mesto Vilna in okolica obsegata 13.000 kvadrat. milj s 600.000 prebivalci. Toda vrnitev Vilna pomeni za Litvo tudi nov problem, kajti prebivalstvo Vilna je zelo pomešano.

Na Estonskem so prevzeli oblast boljševiški agenti

London, 11. okt. t. Kakor poroča Reuterjev urad, je bila estonska vlada prisiljena odstopiti že preteklo nedeljo zvečer (prevrat je javil »Slovenec« v svoji drugi izdaji). Zdjaj so znane tudi podrobnosti o tej spremembi. Dosedanja vlada, ki je bila neke vrste desničarsko-diktatorska, se je morala u makniti levičarski vladi, ki ji predseduje Ulrotis. V svoji izjavi pravi nova vlada, da bo izvedla nekatere reforme socialnega značaja. Napovedala je tudi agrarno reformo. V londonskih političnih krogih so mnenja, da je bila sprememba vlade nujna posledica nasilstva, ki ga je Sovjetska Rusija izvedla nad Estonijo, ki si jo je podredila kot svoj protektorat.

Po spremembi režima so izbruhnili tudi nemiri, pri katerih je bil sin predsednika bivše vlade Ilmar Tonisson, ubit od razgrajajočih levičarjev.

Še danes bodo prispeli v tallinsko

luko štiri sovjetske ladje na službeni obisk. Vrhovni poveljnik estonske vojske general Laydoner je odpotoval z avtomobilom na službeni obisk v Moskvo, čim bodo sovjetske čete nastanjene v določenih krajih Estonije.

Preseljevanje Nemcev iz baltičskih držav je v polnem teku

Monakovo, 11. okt. TG. »Münchner Neueste Nachrichten« objavlja na uvodnem mestu nekaj misli k preselitvi Nemcev iz baltičskih dežel na Poljsko. List priznava, da so ti Nemci namenjeni, da zasedejo gotovo pokrajino v tistih poljskih deželah, ki jih bo Nemčija priključila svoji državi, to je predvsem na bivšem poljskem Pomorjanskem in v poznanskem okraju. List pravi, da so se v zadnjih 20 letih pod poljsko vlado tamkaj zgodile krivice, da so se morali Nemci od tamkaj izseliti. Sedaj bo ta krivica popravljena. Te dežele bodo dobile spet nemški značaj in naloga novih priseljencev bo, da postanejo pionirji nemške kulture v teh krajih.

Riga, 11. okt. AA. Reuter: V pristanišče Libau in v druge letonske luke je priplulo 14 nemških ladij, da izselijo okoli 14.000 Nemcev. V kratkem pričakujejo še druge nemške ladje. Verjetno je, da bo izselitev vseh Nemcev gotova v dveh do treh tednih.

Tallin, 11. okt. AA. Reuter: Nemški parnik »Der Deutsche« (11.354 ton) je prevzel prvih tisoč Nemcev, ki se selijo v Nemčijo, druge ladje so pa pripravljene prevzeti še druge Nemce v pristaniščih Tallin, Pernu in Huresare na otoku Osel Vsi estonski Nemci, ki hočejo postati nemški državljani, se morajo izseliti do marca 1940.

Riga, 11. okt. AA. Reuter: V letonsko luko Liepaja (Libau) je prišlo 13 nemških ladij, da sprejmejo evakuirane Nemce. Te ladje bodo prepeljele samo del nemške manjšine iz Letonije ter bodo v prihodnjih dveh do treh tednih pripele druge ladje, ki bodo nadaljevale repatriacijo nemškega prebivalstva Letonije, ki šteje okoli 60.000 ljudi.

Finska se upira nasilju Sovjetov

Prestolnica je že izpraznjena - Vznemirjenje na Švedskem in Norveškem

London, 11. okt. t. General Mannerheim, predsednik Finske, je danes v javni izjavi povedal, da Finska smatra položaj resno, a da je pri tem ostala mirna in pripravljena, da brani svojo neodvisnost.

Finska delegacija, ki jo vodi finski poslanik v Stockholmu dr. Pasikivi, je prišla v Moskvo, kjer je bila sprejeta od Potjemkina ter od poslanikov baltičskih in skandinavskih držav. Pogajanja so se začela že danes popoldne in še ni znano, kakšne predloge je Fincem stavila moskovska vlada. Od ruske strani vodi pogajanja Molotov.

Medtem ko se v Moskvi razvijajo pogajanja, pa je Finska vlada že odredila izpraznitev štirik finskih mest, in sicer prestolnice Helsinki (od koder bo izseljenih 250.000 prebivalcev), Viborg, Tamerforst in Abo. Izpraznitve bo trajala nekaj dni. Finska vlada je tudi vpoklicala nekaj rezervistov.

V finskih vladnih krogih pravijo, da še nimajo poročil, da bi bilo na sovjetsko-finski meji zbranih več sto tisoč rdečih vojakov, pač pa je znano, da je Sovjetska Rusija znatno okrepila obmejne posadke in da je odredila premikanje svojih čet z estonske proti finski meji.

Na Finsko prihajajo vznemirljiva poročila iz Švedske in Norveške, kateri dve deželi smatrata pritisk Sovjetske Rusije na Finsko kot ogrožanje svoje nevtralnosti, kajti Finska je del skandinavske zveze držav, ki je sklenila strogo nevtralnost. Na Švedskem so vpoklicali 20.000 rezervistov, tako da šteje švedska vojska sedaj 100.000 mož v pripravljenosti.

Veliko število posebnih vlakov je bilo danih včeraj v pokret za izselitev civilnega prebivalstva iz Helsinkov, Vipura, Truka, Tampere in obmejnih pokrajin. Prav tako je bil ojačen tudi avtobusni promet. Vse ladje, ki vozijo v Stockholmu, so popolnoma nabite. Pred bankami stoje ljudje v gostih vrstah in mirno čakajo, da pridejo na vrsto, da dvignejo denar. Splošno prevladuje prepričanje, da bodo Združene države, ki so zmerom kazale veliko prijateljstvo do Finske, izkoristile svoj vpliv za mirno rešitev vseh vprašanj med Moskvo in Helsinko.

Moskva, 11. okt. AA. Havas: Kakor se je zgodilo z Estonsko in Letonsko, so metode, ki jih je sovjetska diplomacija uporabila napram Finski, podobne metodam, ki jih je Nemčija uporabila napram Finski. Sovjetske zahteve,

Bolj beg kakor izselitev

Kovno, 11. okt. tj. Poročila iz vsega litvanskega državnega področja pravijo, da se Nemci v velikih trumah selijo v smeri proti Memelu v Nemčijo. Le malokateri so mogli pred odhodom urediti svoje imovinske in družinske razmere. Večinoma prepeljujejo s seboj le najnujnejše potrebščine, ki so jih v naglici dogodkov mogli vzeti s seboj. Doselej se jih je s tako naglico odpravilo na pot že nad 100.000. Očividci pravijo, da je to bolj beg kakor pa prostovoljna izselitev.

Preselitev Nemcev z Balkana

Berlin, 11. okt. b. »United Press« poroča, da se vodijo pogajanja za izselitev nemških manjšin tudi iz jugovzhodne Evrope. Nemčija je baje predložila, da se izseli iz Romunije 750.000 Nemcev, iz Madžarske pa 490.000. Vse te Nemce bi naselili v vzhodnem delu Nemčije.

Zemljevid k dogodkom na Baltiku.

Zahodna fronta

Pariz, 11. oktobra. AA. Havas: Sporočilo z dne 11. oktobra zjutraj se glasi: Močne sovražne patrle so bile v toku noči ponovno odbite pri Saarbrücknu in južno od Firmasensa.

Pariz, 11. oktobra. AA. Havas: Poročilo francoskega vrhovnega poveljstva z dne 10. oktobra zvečer pravi: Med Mozelo in Saaro je zelo velika živahnost sovražnih izvidnih oddelkov. Odbili so več napadov, med njimi nekatere, ki jih je sovražnik izvršil s precej velikimi efekti.

Pariz, 11. oktobra. Havas daje tale pregled vojnega položaja: Med Mozelo in Saaro, na vsej fronti, kjer so francoske čete načele sovražne utrdbe in se utrdile na zavzetem terenu, so nemške čete živahnije. Ali zbuja nenadna poplava Rena strah v prvih postojankah sovražnih obramb pred ponovno povodnjijo, ki so jo poslednjič zabeležili konec julija celo v sami Siegridovi črti. Prodiranje vode v Siegridovo črto, o čemer so že poročali, so s težavo ustavili. Trdovratnost patrol in poskusi manjših in naglih napadov na

naše črte, ki so popolnoma pripravljene, kljub popolnim neuspehom kažejo, kakor se zdi, vse drugo, samo ne nebržnosti in neomejenega zaupanja vase, ki so ga tolikokrat poudarjali najbolj poklicani zastopniki sovražnika.

Berlin, 11. oktobra. AA. DNB: Havas je objavila trditve bazelskega dopisnika londonskega lista »Daily Mail«, po kateri grozi Siegridovi črti nevarnost povodnji, in da je zato nemški generalni štab zelo vznemirjen. Gre za neko pogreto poročilo, ki so ga letos objavili francoski listi in ki ga zdaj, da mu povečajo verjetnost, širijo iz Basela preko Londona in Pariza. Novo v tem poročilu je dež, ki traja že teden dni in ki velja za zelo nevarnega za nemške utrdbe. Ze pred več tedni so si tuji listi izmislili senzacijo, da so francoske čete na več krajih prebile Siegridovo črto. Tuji časnikarji so se lahko osebno prepričali, da spadajo vse te vesti v kraljestvo pravlic.

Angleški vojni minister o angleški armadi v Franciji

London, 11. okt. AA. Reuter. Na današnji seji spodnjega doma je podal vojni minister Hore Belisha izjavo o aktivnosti britanske vojske v sedanjih vojni. V začetku je Hore Belisha poudaril sledeče dejstvo:

Mi smo izpolnili pa tudi ustvarili več kakor pa smo bili dolžni po svojih obvezah danih nedavno Franciji, da pošljemo v primeru vojne s Francijo britansko ekspedicijsko silo določene jakosti in v določenem času. Vojni kontingenti, ki se sedaj nahajajo onstran kanala, niso zadnji in za njimi bodo prišli drugi. Leta 1914 smo mi v šestih tednih po objavi vojne spravili v Francijo 148.000 mož, sedaj pa smo v petih tednih po objavi vojne spravili v Francijo 158.000 mož. V vojnem ministertvu smo vsako noč pričakovali vesti o transportih, ki so bili po trije ponoči. Ni treba več molčati, ker so vojni dopisniki prispeli v Francijo, odkoder nas bodo stalno obveščali. Naše sile so bile prepeljane v Francijo brez motenj in brez vsake nesreče. Do sedaj pa smo prepeljali v Francijo tudi že 25.000 motoriziranih vozil, vseh šest tisoč tankov, od katerih imajo nekateri zelo velike dimenzije in tehtajo po 15 ali več ton. Kot varnostni ukrep smo mi tako na kopnem kakor na morju izbrali postranske poti, da bi se izognili zračnim napadom. Motorizirana prometna sredstva in orožje, kakor tudi možstvo je bilo razdeljeno v male skupine, se ustavljalo in skrivalo v manjših krajih čez dan, ponoči pa je nadaljevalo svojo pot.

Ko je nato nadaljeval s primerjanjem med razmerami leta 1914 in sedanjimi razmerami je Hore Belisha poudaril, da predstavlja sedaj pehota samo 20% operativne vojske. Pehota je obojena s 50 strojnimi puškami in 16 puškami za borbo proti tankom in z ostalim orožjem računajoč to orožje za vsak pehotni bataljon posebej.

Vojna na morju

Angleško in nemško poročilo o bitki med križarkami in bombniki

London, 11. okt. AA. Havas. Angleško ministertvo za informacije je objavilo snoči naslednje poročilo:

Dasi še niso prispela uradna poročila, je vendar mogoče podati malo popolnejši pregled iz pomorskih dejanj drugovrstnega pomena, ki so se vodila v Severnem morju in ki so bila omenjena v večrajšnjem poročilu. Sovražna eskadra, ki so jo v nedeljo popoldne opazile naše patrulje in ki je vedela, da je njena prisotnost bila odkrita, je spreminila smer ter v toku noči ni naletela na naše sile. V ponedeljek zjutraj je neka angleška torpedovka opazila sovražno letalo ter je takoj nanj obrnila svoje topove. Letalo je napadlo torpedovko z višine 1500 metrov. Bomba je padla 300 metrov daleč od torpedovke. Drugo močnejše letalo je poizkusilo podoben napad. Tudi to letalo je torpedovka obstreljevala. Letalo je vrglo tri velike bombe, toda tudi te so padle približno 800 metrov daleč od torpedovke. Prvo letalo je poskušalo ponovno s strmim letom napasti ladjo, toda topovi so ga odbili. Dve bombi, ki ju je letalo ob tej priliki vrglo, sta padli okoli 200 m daleč od torpedovke. Obe letali sta bili verjetno zadeti. Isto popoldne so sovražni bombniki napadli neko našo eskadro križark, ki se je borila s sovražnimi letali nad eno uro. Ko se je omenjena torpedovka vrnila na svoje oporišče, je imela defekt, vendar to ni bilo v nobeni zvezi s sovražnikovo akcijo. V zvezi s sovražnikovo akcijo ni bila nobena angleška ladja poškodovana ter ni

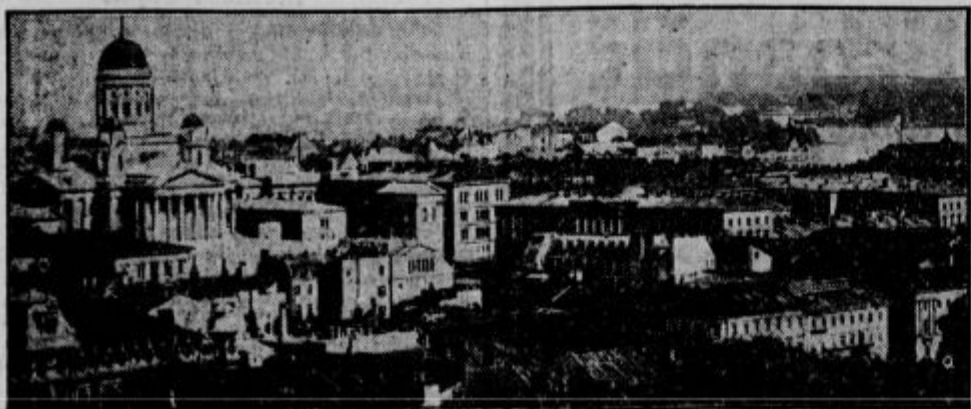
bilo nobene človeške žrtve med člani posadk. Sovražnikove izgube še niso znane, toda po vesteh iz nevtralnega vira se več nemških aparatov ni vrnilo v oporišča.

Nemško poročilo

Berlin, 11. okt. AA. DNB. Vrhovno poveljstvo poroča: Nemška letala so 9. oktobra izvršila nepričakovan napad na britansko pomorsko oddelke na zahodni norveški obali. Bombe nemških letal so zadele neko britansko križarko, na kateri se je jasno videl učinek eksplozije. Dve nemški letali sta morali pristati na morju blizu danske obale. Možstvo obeh letal je neranjeno.

Rim, 11. oktobra. AA. Stefani. Nekaj nemških bombnik je včeraj pristal v vodah pri fjordu Regu na Norveškem. Nekaj norveških motorni čoln je letalo potegnili na suho, čeprav ga je njegova posadka hotela potopiti. Vse štiri moške posadke bodo internirali. Mislijo, da ima nemški bombnik za seboj boj z britansko mornarico v Severnem morju. Letalo je zelo poškodovano.

Berlin, 11. okt. AA. DNB: 7. oktobra so se vršile ekupne operacije težkih in lahkih pomorskih bojnih sil in vojnega letalstva v severnem delu Severnega morja in na zahodni norveški obali. Vojnemu letalstvu, ki je sodelovalo pri teh operacijah, se je posebej začeli boj z angleško vojno mornarico in ji prizadejati škodo. Operacije se nadaljujejo.

Pogled na Helsinki, prestolnico Finske.

Zlata podlaga znaša 3179 milijonov din

Kakor smo že svojevčasno poročali, je 8. oktobra izšla uredba o valorizaciji zlate podlage Narodne banke. Ta uredba ima za cilj vnesti zlato podlago Narodne banke v svrhu izračunavanja kritija po njeni stvarni vrednosti, ne pa kakor doslej, ko je bila ta podlaga preniko ocenjena.

Zadnji izkaz Narodne banke je bil za 30. september, ko je bila še vrednost zlate podlage preračunana po stabilizacijskem tečaju za zlato, kateremu je bilo priložnih 28,5%, kolikor je znašala tako imenovana uradna premija. Najnovejši izkaz Narodne banke za 8. oktober pa že kaže novo vrednost zlate podlage. Ker je ostala zlata podlaga Narodne banke neizpremenjena, je mogoče točno izračunati sedaj povisano vrednost zlate podlage po novi oceni.

Zlata podlaga je bila dne 30. septembra izkazana z 1.986.84 milij. din, od tega je odpadlo 1.976.045 milij. din zlatu v blagajnah, 10.79 milij. pa na zlato v inozemstvu. Prištevajoč premijo 28,5% je znašala skupna vrednost zlate podlage 2.553.085 milij. din, od tega je znašala sama vrednost zlate v blagajnah 2.539.22 milij. din. Po novem obračunskem tečaju pa je ocenjena stvarna vrednost skupne zlate podlage na 3.179.0 milij. din, od tega samo zlato v blagajnah 3.161.7 milij. din. Iz tega je razvidno, da je osnovni nove uredbi zvišana vrednost skupnega zlate v podlagi Narodne banke za 625.9 milij. din odtodno sama vrednost zlate v blagajnah banke za 622.5 milij. din. Odstotek zvišanja znaša 24,51%, h katerim je priložni 28,5%, tako da znaša zvišanje vrednosti v primeri s stabilizacijskimi tečaji iz l. 1931 53,01% ali skupno 1.192.2 milij. din. To je dobiček od valorizacije, ki pa bo šel v prvi vrsti v državno blagajno, za izredne izdatke, ki jih imamo v teh časih. Po uredbi za dne 24. avgusta in 16. septembra 1939 je namreč Narodna banka pooblaščenca eskontirala za 840 milij. dinarjev blagajniških zapiskov ministrstva za finančne, in sicer za potrebe državne obrambe. S tem torej valorizacijski dobiček še ni izrpan in nastaja vprašanje, za kaj bo država porabila še preostali znesek. Tudi še ni urejeno vprašanje obračunavanja same podlage Narodne banke, ker velja zakonsko določilo o valorizaciji zlate podlage le za izračunavanje razmerja kritija.

Vsekakor so v zvišanju vrednosti zlate dane znatne močivosti naši Narodni banki za liberalno kreditno politiko. Kajti z valorizacijo naše zlate podlage je narasel odtotek kritija obveznosti po vidu na 30,05% (v prejšnjem izkazu 25,02%), samo kritije z zlatom v blagajnah pa na 29,99% (v prejšnjem izkazu 24,88%). S tem se Narodni banki ni bati, da bi v dolgednem času morala zopet paziti na predpise o kritiju. Za kritije je namreč predpisano naši Narodni banki, da mora znati najmanj 25% z zlato podlago, 20% pa samo z zlatom v blagajnah.

Naše gospodarstvo je sedaj, ko se razmere izboljšujejo in je dana psihološka podlaga za liberalno kreditno politiko, v stanju, da zopet začne normalno funkcionirati, kar je mogoče le, če se v državi popolnoma obnovi plačilni promet. Dosedanja ukrepi so bili le prehodnega pomena in zato je treba stremeti za novo trajnejšo ureditev, ki pa je mogoča le s pomočjo države in njenih ustanov oziroma Narodne banke. Le država lahko zopet spravi v tek ves kreditni sistem in siter postopno.

Sam izkaz Narodne banke za 8. oktober kaže te glavne postavke (v oklepajih razlika v primeri z izkazom za 30. september):

Aktiva: zlato v blagajnah 1.976.045, zlato v inozemstvu 10.79, skupna podlaga 1.986.84, devize izven podlage 571.0 (— 10.70), kovani denar 299.2 (+ 3.3), posojila: menična 2.332.6 (+ 17.3), lombardna 179.4 (+ 0.8), skupno posojila 2.512.0 (+ 18.1), blagajniški zapiski ministrstva financ po uredbi 24. avgusta in 16. septembra 1939 170.2 (+ 0.2), razna aktiva 2.845.0 (+ 16.1).

Pasiva: bankovci v obtoku 9.102.4 (— 5.5), državne terjatve 36.4 (— 7.3), žirovni računi 924.0 (+ 44.4), razni računi 513.2 (+ 341.8), skupno obveznosti po vidu 1.473.6 (+ 378.9), obveznosti z rokom 100.0 (— 340.3), razna pasiva 312.4 (— 4.3).

Obtok bankovcev in obvezn. po vidu 10.576.0 (+ 363.4), skupna podlaga po novem obračunu 3.179.0 (+ 625.9), od tega zlato v blagajnah 3.161.8 (+ 622.5) milij. din, skupno kritije 30,05 (v prejšnjem izkazu 25,02%), od tega zlato v blagajnah 29,99 (24,88%).

Zaradi vedno bolj se normalizirajočih razmer na denarnem trgu so se v prvem tednu oktobra povečale naložbe na žirovni računi. Nadalje je bil izvršen prenos obveznosti z rokom na obveznosti po vidu, in sicer na razne račune, kar je imelo za posledico zvišanje obveznosti po vidu za znatno vsoto. Toda obtok bankovcev je že zadovoljal, zaenkrat sicer le za malenkostno vsoto.

Med aktivij je zlati zaklad ostal neizpremenjen, dočim je devizni zaklad nekoliko padel. Narasla pa so zopet menična posojila zasebnemu gospodarstvu. Tudi se zadolžitve države ni dosti povečala, kajti na osnovi že navedenih uredb se je vsota posebnih blagajniških zapiskov ministrstva financ povečala le za 0,2 milij. din na 17,2 milij. dinarjev.

Vsekakor kaže izkaz v kljub visokim številkam že znatno razbremenitev denarnega trga in tudi Narodne banke same, kar je razveseljivo znamenje.

20 milijonov dinarjev za evakuacijo

Ministrski svet je dne 20. septembra 1939 ministru socialne politike in ljudskega zdravja dal do 10 milij. din kreditov v svrhu ukrepov za evakuacijo, namestitve in skrbstvo otrok in rodbin iz ogroženih mest in krajev v primeru vojnega zapletljaja. Ker je bil v isto svrhu ustanovljen tudi odbor pod predsedništvom Nj. Vel. kraljice Marije, v katerem se nahajajo zastopniki ministrstva financ, vojske in mornarice, prosvete in socialne politike ter ljudskega zdravja, pa tudi ker ima ta odbor tudi na razpolago materialna sredstva od Nj. Vel. kraljice Marije, belgrajskega mestnega poglavarstva ter drugih ustanov in oseb, je sedaj ministrski svet sklenil, da se vsota 10 milijonov dinarjev, določena s sklepom ministrskega sveta da na razpolago temu odboru. Na ta način bo imel ta odbor možnost, da denar najplodonosneje porabi in bi bila svrha tega kredita dosežena.

Prodajna cena dohidriranega spirita. Z odlokom finančnega ministra je bila dne 6. oktobra zvišana prodajna cena dohidriranega spirita na 6,50 din za kg, vračunski skupni davek in franko tvornica spirita odn. postaja za dohidriranje. To pomeni povišanje cene za 1,25 din za kg.

Jugoslovanske tvornice gume v Kranju. — Izbrisan je bil poslovodja inž. dr. Rogan Franc in prokurist Waldherr Franc iz Zagreba, medtem ko je bil vpisan poslovodja inž. Brey Willi iz Hannovera, sedaj pri družbi v Kranju.

Gospodarstvo

Hidrotehnična dela v naši državi

Izjava gradbenega ministra dr. Mihe Kreka

Belgrad, 11. oktobra. p. Danes je sprejel domače časnike minister za gradbe g. dr. Miha Krek ter jim dal izjavo o hidrotehničnih delih v naši državi, iz katere posnemamo:

Pred nekaj dnevi sem obrazložil delo gradbenega ministrstva za gradbo modernih cest in novih državnih cest v naši državi. Danes pa dam sumarni pregled o drugi vrsti javnih del iz mojega resorja, t. j. o hidrotehničnih delih, ki so prav tako velike važnosti. Neštevilno prošenj in zahtev, ki jih dobiva ministrstvo in banke uprave, kaže, da se je doslej storilo veliko premalo na tem polju in da je zadnji čas, da se v ta namen porabijo znatnejša finančna sredstva.

Melioracijska dela.

V naši državi je okoli 650.000 ha močvirnega sveta, ki je le malo produktivno. Nadalje imamo še vedno mnogo nereguliranih rek, ki vsako leto napravijo veliko materialno škodo. Že pred 4 leti so bili v gradbenem ministrstvu zbrani podatki in je bil ugotovljen program melioracijskih in regulacijskih del, katerega stroški so bili po današnjih cenah materiala in delovne moči preračunani na 8221 milij. din. Dosedanje izkustvo je pokazalo, da se ta investicijska dela ne morejo izvršiti z rednimi proračunskimi sredstvi države in banovin in je bilo potrebno najti izvenproračunska sredstva. V ta namen je bil ustanovljen melioracijski sklad in so bile dobljene večje vsote iz štirimilijardnega posojila.

Iz sredstev melioracijskega sklada se morejo dati podpore do 80% proračunske vsote za dela na varstvo pred povodnjami itd., 60% pa za namakalna dela. Tudi se morejo iz sklada dati posojila vodnim zadrugam. Sklad ima na osnovi uredb iz lanske uredb nezadostne letne dohodke. Ti znašajo okoli 30 milij. din letno, kolikor znaša ena tretjina pobranih trošarin na cement in bencin odn. mešanico. Ker so sredstva nezadostna, bo treba zvišati dohodke tega sklada.

Šestletni načrt.

Na osnovi ugotovljenega načrta je bil lani izdelan načrt najnujnejših del za prvih 6 let, in sicer v mejah finančnih sredstev. Ta sredstva so bila 225 milij. din iz štirimilijardnega državnega posojila, 181.248.000 din iz šestletnih dohodkov melioracijskega sklada, 32.931.500 din iz prispevkov banovin in 35.082.500 din od prispevkov interesentov, kar znaša skupno 474.262.000 din. Ta znesek je bil razdeljen po banovinah takole: dravska banovina 51.050.000 din, Banovina Hrvatska 137.167.000 din, vrbaska banovina 33.956.000 din, drinska 33.520.000 din, zetska 60.824.000 din, donavska 48.428.000 din, moravska 54.477.000 din in vardarska banovina 55.000.000 din.

V Sloveniji so bila vnesena v ta program naslednja važnejša dela: melioracija ljubljanskega barja z zgradbo zatvornice na Ljubljani, regulacija Drave v ptujskem okraju, regulacija Mure, melioracija Ložnice in Bistrice v mariborskem okraju, melioracija cerkniškega polja in lendavske doline.

Za dovršitev melioracijskih del v okraju Nikšič in zgradbo vodne centrale na izvru Zete, ki bo dajala električni tok za pogon sesalk za namakanje zemljišča, je bil letos odobren kredit 25 milijonov din, in sicer iz posebnega posojila, ki ga je v ta namen najelo gradbeno ministrstvo. S tem bo izpolnjen melioracijski sistem nikšičskega polja ter htelopavliške ravnine s skupno površino 13.000 ha, ki bo imela dve elektrocentrali s skupno kapaciteto 1400 k. s.

Do sedaj je odstopljenih in izvršitven del za 48 milij. din poleg del, ki se izvajajo iz letošnjega proračuna v znesku 18 milij. din, med drugim tudi na Dravi in Muri.

Vodovodna dela.

Program najpotrebnejših vodovodnih del znaša okoli 478 milij. din (brez preskrbe večjih mest z vodo). Letos je gradbeno ministrstvo sklenilo posojilo 50 milij. din za izvedbo najnujnejših del.

Uredba o odpremi sladkorja za slajenje izvoznega vina

Ministrski svet je sklenil uredbo o odpremi sladkorja in spirita v jugoslovanska svobodna skladišča za slajenje in okrepitev vina, namenjenega izvozu. Po tej uredbi sta jugoslovanski prodajni centrali za spirit in sladkor pooblaščen preskrbovati jugoslovanska svobodna carinska skladišča s potrebnimi količinami sladkorja in spirita v svrhu slajenja in okrepitve vina, ki je namenjeno izvozu. Uredba nadalje določa še podrobnosti o izvedbi.

Naša vinska letina

Letošnje jesensko vreme je bilo za dozorenje grozdja prav ugodno. Zato so tudi izgledi za letošnje trgatve prav ugodni. Kvaliteta kot kvantiteta letošnjega pridelka bo prav zadovoljiva. Cene so trdne ter se gibljejo za navadna vina od 3 do 5,50 din, za sortirana vina pa od 5,50 din navgor. Portugalka je bila povečini že potrjana. Prodajne cene se sučejo od 3 din do 5,50 din za liter.

Ta sredstva so bila dana na razpolago banovinam, da v prvi vrsti končajo začeta dela iz l. 1936-37 iz posojila 50 milij. din.

Razdelitev zneska 50 milij. din je bila izvršena po stvarnih potrebah in stopnji nevodnosti krajev posameznih banovin. Dodeljeno je bilo: dravska banovina 5,9, Banovina Hrvatski 15.099.000, vrbaska banovina 4.491.000, drinska 5.110.000, zel-

KINO SLOGA tel. 27-30

Noah Beery, Barbara Read, Samuel Hinds in čudoviti pes Trev Samo še danes in jutri ob 16., 19. in 21. uri

V volčjih krempljih

prikazuje danes film junaštva, naneta borbe, divje mranje in klesne ljubezni na daljnem ameriškem zapadu. Ljubitelje živali posebno navdušuje neobičajno prijateljstvo med mladim pastirjem in njegovim zvestim ovčarjem.

Kino Matica

Telefon 21-24
Ob 16., 19. in 21. uri

USODA MADAME X

Telefon 21-24
Ob 16., 19. in 21. uri

Možna lepa žena advokata, obdolžena umora. Zavržena od moža, tava po svetu, propada in postane javno dekle. Preganjana po sodi se vrne v domovino. Da reši čast svojega moža in sina, postane morilka. Na razpravi jo brani njen lastni sin. To je izredno lepa in pretresljiva življenjska drama, ki mora ganiti vsako mater in vsakega otroka.

Danes zadnjikrat!

Ljubezni, flirt, smeh in zabava! Predstave ob 16., 19. in 21. uri

HONOLULU

Ljubezni, flirt, smeh in zabava! Predstave ob 16., 19. in 21. uri

Prekrasen film, poln zelo nepetih prizorov iz življenja pilotov — najdrznejših viteзов zraka! Težki in vedri trenutki iz junaškega življenja teh ljudi!

KINO UNION, tel. 22-21

Stanje naših kliringov

Dne 8. oktobra je bilo stanje naših kliringov naslednje (v oklepajih razlika v primeri s stanjem dne 30. septembra 1939):

Aktivni kliringi: Nemčija 13.121.000 (— 2 milijona 7000) mark, češkomoravski protektorat 39 milijonov 408.000 (+ 6.876.000) kron, Madžarska 38.734.000 (— 1.639.000) din, Turčija 17.281.000 (— 328.000) din, Bolgarija 1.058.000 (— 19.000) din in Španija 2.935.000 pezeta.

Pasivni kliringi: Italija 135.577.000 (— 2 milijona 200.000) din, Poljska 26.896.000 din, Rumunija 26.263.000 (+ 2.678.000) din, Belgija 1 milijon 425.000 belg. švica 973.000 (— 91.000) frankov in Bolgarija 1.626.000 (+ 37.000) din.

Iz izkaza je razvidno, da se je zlasti zmanjšala naša klirinška terjatve v prometu z Nemčijo, in sicer za nad 2 milij. mark, nasprotno pa so za 6,4 milij. kron narasle naše terjatve v češkomoravskem protektoratu. Tudi so se zmanjšale naše terjatve do Madžarske. Med pasivnimi kliringi vidimo zmanjšanje našega klirinškega dolga v Italiji za 2,2 milij. din, na drugi strani pa je naš klirinški dolg v Rumuniji zaradi nabav bencina narasel za 2,7 milij. din.

Posestne izpremembe v Ljubljani

Ljubljanska kreditna banka je razparcelirala svet na Mirju ob Marmontovi, Jadranski cesti in Bičevju in sedaj prodaja stavbne parcele raznim interesentom. Tako je prodala: Vilmi Piberjevi, Ljubljana, Verstovškova ul. št. 22 parc. št. 127/30 k. o. Gradiško predmestje v izmeri 980 m² za 83.300 dinarjev, dalje Ziberni Mariji, Ljubljana, Beethovenova ulica št. 16 parc. št. 127/31 iste k. o. v izmeri 769 m² za 42.295 din, naposled Antei Štufčevi, Ljubljana, Cesta 29. oktobra parc. številka 127/32, parc. št. 127/34 in parc. št. 127/35 k. o. Gradiško predmestje v skupni izmeri 2.710 m² za 226.800 din.

Stavbna zadruga »Šišenski dom« r. z. z. o. z. v Ljubljani je kupila od kom. družbe I. Knez v Ljubljani parc. št. 285/6 k. o. Spodnja Šiška v izmeri 1.741 m² in parc. št. 277/3 iste k. o. v izmeri 340 m² za 208.100 din.

Skerl Viktor, posestnik in mesar na Viču številka 56 je prodal Volčju Stefanu, davčnemu uradniku v Mokronogu in njegovi ženi Mariji hišo št. 3 na Cesti XVII z vrtom, spadajočo pod vl. številko 882 k. o. Viš za 100.000 din.

Paj Ferdinand, hišni posestnik Ljubljana, Komenskega ulica št. 14 in Lah Fran, trgovski sotrudnik, Ljubljana, Florjanska ulica sta prodala Leopoldu Brilju, stavbeniku v Ljubljani, Povšetova ulica št. 48 parc. 172/1 k. o. Udmat, prej gozd, sedaj stavbišče v izmeri 974 m² za 48.000 din.

Lutman Benedikt, posestnik Ljubljana, sedaj Sv. Andraž pri Gorici je prodal gđ. Antoniji Zalarjevi, trgovski pomočnici, Ljubljana, Stari trg št. 3 hišo št. 19 v Trnovski ulici z vrtom, spadajočo pod vl. št. 84 k. o. Trnovsko predmestje za 80.000 dinarjev.

Arko Stanislav, višji veterinarski svetnik v Vukovarju je prodal g. Pavli Hočvarjevi, gostilničarjevi soprogi Ljubljana, Tyrševa cesta št. 13 njemu lastno 1/4 hiše št. 5 v Kersnikovi ulici, spadajočo pod vl. št. 196 k. o. Kapucinsko predmestje za 170.000 din.

Dermastja Frančiška, posestnica v Dravljab št. 85 je prodala Josipini Ulogi, zasebni uradnici Ljubljana, Masarykova cesta št. 5 parc. št. 47/2 k. o. Dravlje v izmeri 543 m² za 12.000 din.

Borze

Dne 11. oktobra.

Denar

Ameriški dolar 55.—

Nemška marka 14.30

Na zagrebški borzi je znašal devizni promet 5.030.235, na belgrajski pa 5.555.000 din.

Ljubljana — Uradni tečaji

London 1 funt	178.20 — 181.40
Pariz 100 frankov	100.65 — 102.95
Newyork 100 dolarjev	4403.00 — 4463.00
Zeneva 100 frankov	995.00 — 1005.00
Amsterdam 100 gold.	2349.00 — 2387.00
Bruselj 100 belg.	740.20 — 752.20

Ljubljana — Svobodno tržišče

London 1 funt	220.87 — 223.57
Pariz 100 frankov	124.52 — 126.82
Newyork 100 dolarjev	5480.00 — 5520.00
Zeneva 100 frankov	1229.56 — 1239.56
Amsterdam 100 gold.	2304.43 — 2342.43
Bruselj 100 belg.	915.22 — 927.22

Ljubljana — Zasebni kliring

Berlin 1 marka	14.20 — 14.40
--------------------------	---------------

Zagreb — Zasebni kliring

Solun 100 draham	32.40 — 33.10
----------------------------	---------------

Belgrad — Zasebni kliring

Solun 100 draham	32.15 — 32.85
----------------------------	---------------

Curih, Pariz 10.17, London 17.97, Newyork 445.75, Bruselj 74.00, Milan 22.50, Amsterdam 236.87, Berlin 177.25, Stockholm 106.12, Oslo 101.12, Kopenhagen 85.87, Buenos Aires 103.

Vrednostni papirji

Vojna škoda:

v Ljubljani 394—400

v Zagrebu 395 denar

v Belgradu 395—399

Čvrsta tendenca za državne papirje traja dalje. Tečaj stalno naraščajo in zanimivo je, da je ponudba n. pr. na zagrebški borzi skoro popolnoma izostala in tudi sploh ni bilo prometa. Vojna škoda je v Belgradu bila celo že zaključena po 401, vendar se ta tečaj kasneje ni vzdržal. Kaže, da so prodajalci vzdržljivi, ker čakajo na še nadaljnji dvig tečajev.

Ljubljana, Državni papirji: 7% inv. pos. 94—96, agrarji 54—56, vojna škoda promptna 394—400, begl. obv. 78—80, dalm. agrarji 70—75, 8% Bler. pos. 85—90, 7% Bler. pos. 82—85, 7% pos. DHB 95—98, 7% stab. pos. 95—97. — Delnice: Trboveljska 160—170.

Zagreb, Državni papirji: 7% inv. pos. 94 denar, agrarji 54 denar, vojna škoda promptna 395 denar, begl. obv. 78 denar, dalm. agrarji 72 denar, 4% sev. agrarji 52—57, 8% Bler. pos. 82—87, 7% Bler. pos. 80 denar. — Delnice: PAB 185 denar, Trboveljska 165—172.50, Sladk. tov. Osijek 85 denar, Osj. liv. 150 denar.

Belgrad, Državni papirji: vojna škoda promptna 395—399 (401, 399), begl. obv. 73—75 (76), dalm. agrarji 71.50—74, 4% šum. obv. 65—69 (70, 69), 8% Bler. pos. 85—87 (90, 87), 7% Bler. pos. 83—84.50 (85, 84). — Delnice: Narodna banka 6700—7000, PAB (193).

Žitni trg

Novi Sad. Vse neizprem. Promet srednji.

Živinski sejmi

Cene živine in kmetijskih pridelkov v okraju Kamnik dne 4. oktobra 1939. Voli: I. vrste 5.50—6, II. vrste 5, III. vrste 3.50—4; telice: I. vrste 5, II. vrste 4, III. vrste 3.50; krave: I. vrste 4.50, II. vrste 3.50—4, III. vrste 3; teleta: I. vrste 6.50, II. vrste 6; prašiči: šepharji 8—9, pršutarji 7.50—8 din kg žive teže. — Goveje meso: I. vrste 12, II. vrste 11, III. vrste 10; svinjina 15, slanina 18, svinjska mast 18, čisti med 16, volna: neoprana 26, oprana 32; surove kože: goveje 9, teleče 13, svinjske 8 din kg. — Pšenica 220, ječmen 210, rž 200, oves 170, koruza 160, fižol 850, krompir 110, lucerna 90, seno 70, slama 90—40, jabolka: I. vrste 300, II. vrste 250, III. vrste 200; hruške: I. vrste 400, II. vrste 300, III. vrste 200; moka: pšenična 300, koruza 200, ajdova 400 din 100 kg. — Drva 70 din kub. m, jajca 1 din komad, mleko 2 din liter; surovo maslo 28 din, grozdje 3 din kg.

Tvrdba Snoj-Urbanič v Ptuju

naznanja tužno vest, da je danes, 11. oktobra, umrla gospa

Francka Urbančič

solastnica tvrčke

Ohranili jo bomo v lepem spominu!

Pogreb bo v četrtek ob 5 popoldne na mestno pokopališče.

V Ptuju, dne 11. oktobra 1939.

Snoj-Urbanič

Drobne novice

Koledar

Četrtek, 12. oktobra: Maksimiljan, škof. Serafin, spoznavalec. Ob 21.30 mlaj. Herschel napoveduje dež.
Petek, 13. oktobra: Edvard (Slavoljub), kralj; Koloman.

Osebnosti

Diplomirana je bila na filozofski fakulteti zagrebškega vseučilišča iz botanike in zoologije gđ. Sibila Miklavžič. Čestitam!

Obisk v Ribnici

Poslovna pot me je pripeljala v Ribnico, ki je že več let nisem videl. Povsod velik napredek! Dejali so mi, da je občina res v pravih rokah. Veličastna cerkev lepo prebeljena, okrog cerkve lepo z nasadi urejen prostor, Bistrica škarpirana in skozi trg regulirana, čez njo nov betonski most, več lepih novih hiš itd., da sem staro Ribnico komaj spoznal. Res povsod lep napredek. Cesta na kolodvor kot kaka ameriška avtostaza, če si blato stran mislimo; pa blato v dežju mora biti, v soncu pa prah. Teh nevištnih pojavov pa si nisem izmislili Ribničani, ker se vidijo tudi po drugih krajih naše mile slovenske domovine. Čudom pa sem se začudil, ko sem prišel po kolodvorski ulici do trga. Videl sem, da ravno ob križišču državne in kolodvorske dovozne ceste gradijo veliko novo stavbo. Rinejo pa jo prav v državno in kolodvorsko cesto, ki jo naravnost kruto zožujejo, ker gradijo tik ob cesti ne oziraje se na odredbe o javnih cestah. Na ostrem oglu bo velika nevarnost za ljudi in vozila, zlasti za avtomobile, ki ne bodo imeli nikakega razgleda z državne na kolodvorsko cesto, po kateri gre velikanski tovorni promet. Pa tudi trope šolarjev sem videl, ki so ravnokar drli iz tam stoječih šol. Sicer me ne briga, kako si bodo Ribničani za stola urebili veliki cestni promet s kolodvorom in po državni cesti, ker pa me je ravno ob tem stavbišču ravnokar pošteno ošvrknil avtomobil, ker se nisem imel kam umakniti, sem se vendar vprašal: Kje pa je občina, kje cestni odbor, kje okrajno načelstvo, kje banska uprava, da se sme graditi tako proti predpisom? Drugod ceste na kolodvor odpirajo, v Ribnici pa jih zapirajo. Skoda za lepi ribniški trg in mojo obleko, sem si mislil in sedaj tudi povedal. Drugi pa naj gledajo, kako se bo ta stvar razvijala in kaj bo dala, jaz sem že dobil svoje; zato zame: pika!

PUH - PERJE R. MIKLAUČ LJUBLJANA

Zastopniki pododborov Združenja rezervnih častnikov in bojevnikov v Celju, Ljubljani, Mariboru in Ptuju so se sestali ob petletnici smrti kralja Aleksandra I. v Ljubljani, da skupno počaste njegov nepozabni spomin ter obnove zaobljubo, da bodo, zvesti njegovemu izročilu, čuvali in nadaljevali njegovo delo, ki ostane ideal pokoljenja, katero pozna žrtvopolno borbo za osvoboditev in zedinjenje našega naroda. V teh težkih trenutkih so njihove misli uprte v Nj. Vel. kralja Petra II. kot nosilca in izvršitelja idej, za katere je blagopokojni kralj žrtvoval svoje življenje. — Člani Združenja rezervnih častnikov in bojevnikov v dravski banovini — željo in pričakovanje, da se ves narod najde v sedanjih usodopolnih trenutkih v slogi in edinstvu ter da zastopavi vse notranje spore, ki slabijo njegovo moralno odpornost; da se vsa narodna in politična vprašanja rešujejo predvsem z vidika, da se okrepijo vezi solidarnosti in vzajemnosti med vsemi deli Jugoslavije tako, da se zlasti Slovenci še trdnješe povežejo s svojo narodno državo, katere enotnost, moč in neokrnjenost je najtrdnješe jamstvo našemu narodnemu obstoju in boljši bodočnosti v svobodi in napredku.

Kamniška podružnica Slomškove družbe zboruje v nedeljo, 15. oktobra v Domalah v ljudski šoli ob 9 (po šolski maši, ki je ob 8). Predavanja bo občni zbor podružnice z običajnim dnevnim redom. Udeležba obvezna za vse člane, katere prosimo, da povabijo še nove tovariše in tovaršice. — Po občnem zboru skupno kosilo in družabni sestanke.

Namesto venca na grob slikarja Franceljna Koširja so njegovi tovariši iz škofjeloškega profesorjskega čaha darovali Podpornemu društvu za brezposelne profesorjske kandidata v Ljubljani 400, Tuberkulozni ligi v Škofji Loki pa 250 din. Bog plačaj!

Potres. V župnijah Peče, Moravče, Vače, Kolovrat in Blagovica je bil v nedeljo, 8. t. m. precej močan potres. Potresne sunke so čutili najmočneje ob 9. uri 7. minut.

Za duhovnike bodo duhovne vaje od 16. do 20. oktobra in od 23. do 27. oktobra v Domu duhovnih vaj, Zrinjskega cesta št. 9, Ljubljana. Je še prostora. Priglasite se!

Telefonskim naročnikom. Poštno ravnateljstvo je obveščeno, da nekateri telefonski naročniki pobirajo za lokalne telefonske pogovore pristojbino 1 din. Vse tiste naročnike opozorjamo, da je dovoljeno pobirati le pristojbino 0.50 din, kolikor znaša pristojbina za lokalni telefonski pogovor, ki jo naročnik plača poštini upravi. Vsakega

naročnika, ki bi se zoper to odredbo pregrešil, bo poštno ravnateljstvo na podlagi § 78 toč. II-3 zakona o pošti, telegrafu in telefonu kaznovalo, v ponovnem primeru pa odvzela telefon.

Gospodinje, ki ne ljubijo krpanja nogavic, naj kupijo za svoje SANOPED. Glavna zaloga: drogerija Jančigaj, Ljubljana, Krekov trg.

Putnikovi izleti v oktobru: 15. oktobra v Zagreb k nogometni tekmi Jugoslavija - Nemčija. 15. oktobra v Metliko na vinsko trgatve. Od 19. do 22. oktobra na dunajski velesjem. Od 31. oktobra do 1. novembra v Trst. Prijave in informacije v vseh biljetarnah Putnika.

Pri zaprtju, motnjah v prebavi, vzemite jutraj še na prazen želodec en kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

Zračna zveza Milan-Benčke-Zagreb-Belgrad. Promet na zračnih progah Zagreb-Sarajevo-Dubrovnik, Zagreb-Split in Zagreb-Ljubljana je bil ukinjen že meseca septembra, z oktobrom pa je prenehalo voziti letalo tudi na progi Zagreb-Belgrad. Ostala je le še mednarodna zračna zveza Bukarešta-Belgrad-Zagreb-Benčke-Milan, ki pa je bila tudi ukinjena s 7. oktobrom. Namesto te zveze pa je bila že 8. oktobra uvedena nova zračna zveza Milan-Benčke-Zagreb-Belgrad, ki jo vzdržuje italijanska družba Avio-line Italiane. Letalo odhaja iz Milana v Zagreb in Belgrad vsaki ponedeljek, sredo in petek, vrača se pa vsaki torek, četrtek in sobota. Iz Milana odleti letalo ob 9.40, iz Benčk ob 11, v Zagreb prileti ob 12.12 ter odhaja ob 12.40 v Belgrad, kamor pride ob 14.10. Iz Belgrada odhaja letalo ob 10.25, iz Zagreba ob 12.20, iz Benčk ob 13.40, v Milan prileti ob 15.05. Od Zagreba do Belgrada velja vožnja 400 dinarjev (državni, samoupravni in ostali uradniki imajo 50% po-

puta). Od Zagreba do Benčk velja vožnja 322 dinarjev, do Milana pa 610 dinarjev. Ta zračna zveza bo v prometu do 14. novembra, ko bo ukinjena.

Službeni list kraljevske banske uprave v Ljubljani z dne 11. oktobra 1939, št. 81, prinaša:

1. Uredbo o določitvi plačevanja najemnin, ki jih dolguje osebe, poklicane v vojaško službo. 2. Uredbo o odložitvi izvršb proti civilnim osebam v vojaški službi. 3. Avtentično tolmačenje drugega odstavka § 6 zak. o volitvi senatorjev. 4. Objavo o določitvi volivnih odborov za volitev senatorjev. 5. Volivni imenik upravičencev za volitev senatorjev v območju dravske banovine.

Razne nesreče. Rudarju Urbanu Dolencu, staremu 43 let, je med delom padel drobec premoga v oko, ki se mu je vnelo. Moral je iti na zdravljenje v ljubljansko bolnišnico. — Franc Cebul, 16-letni posestnikov sin iz Vodice na Gorenjskem, je padel med vožnjo z motornega kolesa in se hudo poškodoval po glavi in rokah. — S kolesa je padel 24-letni delavec Anton Pungercan iz vasi Hlebece. Poškodoval si je ključnico. Enaka nesreča je doletela 30-letnega posestnikovega sina Alojzija Ogrinca iz Podstrca pri Velikih Laščah, ki je tudi padel s kolesa in se močno poškodoval po prsih. — Ivan Nahtigal, 19-letni delavec iz Spodnjih Gameljnov je med delom tako nesrečno padel, da si je zlomil desno nogo v gležnju.

Avtomobil je zdobil nogo 5 letni deklici Marici Cerar, posestnikovi hčerki iz Stoba v Domžalah. Avto je povzročil deklico tako, da ji je zdobil nogo pod kolenom in ji bodo morali nogo odrezati. Avto, ki je nesrečo povzročil, je znan.

Zaradi goljufij 1 leto in 1 mesec robije. Mali kazenski senat v Ljubljani je večeraj obsodil lesnega manipulantava Ivana Marklja zaradi raznih nerednih in nepoštenih manipulacij, ki jih je zagrešil pri lesni tvrdki Gorjanc v Kranju, na 1 leto in 1 mesec robije, v denarno kazen 420 din in v izpubo častnih državljanjskih pravic za 2 leti. Markelj je bil nastavljen pri tvrdki Gorjanc kot lesni manipulant ter je vodil lesne posle na Jesenicah. Ponaredil je 20 računov za velike zneske in si denar prilastil. Na ta način je tvrdko oškodoval za 32.000 din. Iz blagajne je vzel nad 6.000, prodajal pa je tudi deske raznim strankam in izkupiček zase pridržal. Pred sodniki je vse priznal.

70 odgovorov pri Okrožnem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu. Komisar Okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu je na podlagi obrnege zakona odpovedal vsem začasnim uslužbenecem in dnevnicijem. Prizadetih je 70 oseb, ki bodo v šestih tednih morale zapustiti službo. Vsi, ki jim je bilo odpovedano, so potrebni v službi, vendar je odpoved sledila, ker hočejo proučiti delovanje vsakega posameznega nameščenca. Deloma bodo sprejeti nazaj v službo. Izvzeti pa bodo tisti, ki so se v službi prejšnjega režima izpostavljali ali pa so bili sprejeti v službo po posebni protekciji vodilnih osebnosti v preteklosti. Prav tako je bil z odredbo komisarja stavljen na razpoložanje Osrednjemu uradu za zavarovanje delavcev dosejani ravnatelj Okrožnega urada dr. Ante Mudrić.

Hrvatski banovini pohaja od 58.000 vajencev samo 32.000 nadaljevalne šole. Zato zahteva Zveza hrvatskih obrtnikov, da se ustanovi posebno število nadaljevalnih šol za vajence. V bivši savski banovini je bilo v preteklem letu okrog 10.000 vajencev, od teh jih je samo 4500 obiskovalo nadaljevalne šole.

Jatagan-mala v Belgradu izginita. Pred meseci je belgrajska mestna uprava sklenila podreti hišice in kočje takimenoenovane naselbine Jatagan-mala, da se pridobi prostor za nove, moderne etavbe. V tej naselbini so stanovali najrevnejši Belgrajčani, so si zgradili svoje hišice in kočje, ne da bi pri tem upoštevali etavbne predpise. Hišice, večinoma lesene, so bile razmetane križem-kražem, o kakšni higieni ni bilo ne duha ne sluha. Kljub protestom prebivalcev naselbine Jatagan-mala, so začeli podirati hišice. Doslej so jih podrl 263. Lastniki dobijo od mesta primerno odškodnino. Ostale hišice bodo podrti epomlad, nakar bodo ozemlje parcelirali. Gotovo bo to ozemlje v kratkem času zazidano z modernimi hišami.

Jegličev akademski dom bo spomenik slovenskemu vladiki. Vsi zavedni Slovenci darujte v ta namen!

Krogla v komolecu najboljši barometer. Ze polnih 25 let nosi trgovec Dimitrije Mendzinovič v Gjevjejiški puškino kroglo v desnem komolcu. Mendzinovič se je jeseni leta 1914 udeležil bojev na Toplaku in ga je zadela krogla v ramo. V teku časa je krogla priromala skozi gornji del roke do komolca. Zdravniki so Mendzinoviču odsvetovali, da bi si dal odstraniti kroglo, ker bi nekaj prstov gotovo ostalo trdih. Tako nosi še vedno kroglo v komolcu, čeprav mu to prizadeva hude težave. Edino dobro je pri tem, kakor pripoveduje Mendzinovič, da mu krogla prihrani barometer. Vedno se pred slabim vremenom pojavijo hude bolečine. Če bolečine prenehajo, potem Mendzinovič ve, da se bo vreme kmalu zboljšalo.

Zvest služabnik. V Vukovaru je polnih 60 let služil pri veleposestniku grofu Eiltzu danes 77 letni hlapec Ivan Halamašek. Mož, ki je ostal samec, je s 17 leti stopil v službo na tem veleposestvu in jo opravil ves čas zvesto in vestno. Ob redkem jubileju je bila v gradu prisrčna slovenskost. Zvesti hlapec je dobil od svojega gospodarja v dar dragoceno uro, obenem pa mu je grof znatno zvišal plačo.

Smrt izlopiča pod vlakom. Strašna nesreča se je zgodila v Zadubravlju pri Slavenskem Brodu. Z osebnim vlakom se je peljala leva 19 letna Bosiljka Privić iz Perne, okraj Topusko. Šla je obiskat svoje sorodnike, ki jih že več let ni videla. V vlak je sopotnikom pripovedovala, kako se veseli, da bo po dolgem času spet videla svoje sorodnike. V Zadubravlju je imela izstopiti in tam so jo sorodniki tudi pričakovali. Bosiljka je, ko se je vlak ustavil, hitro pograbila svojo prtljago in izstopila iz vagona. Ni pa izstopila na tisti strani, kjer je postaja, ampak na nasprotni strani. Izstopila je baš v trenutku, ko je ekoci postajo vozil brzovlak, češar pa nesrečno dekle ni videlo, ker je bilo obrnjeno s hrbotom proti brzovlaku. Vlak je z veliko hitrostjo privozil in povozil ubogo dekle, ki je bilo takoj mrtvo.

Užitinski uslužbenec poveril 28.000 dinarjev. V Zagrebu so na tržnem uradu odkrili veliko poverbo. Neki užitinski uslužbenec je v teku devetih mesecev poveril 28.000 dinarjev. Značilno je, da tega ni storil iz pomanjkanja, ker živi v precej dobrih gnotnih razmerah. Ko so prišli na sled poverbi, je založil menico in pravi, da jo bo v kratkem času plačal.

Zaradi lepe ciganke... V Gositarju so imeli svatovanje v hiši premožnega kmeta Abdula

Malika. Med gosti sta bila tudi Ali Sarif in Isemet Iljazović, ki ju je vino tako prevzelo, da sta se začela prepirati. Hišni gospodar je zato prosil evoga znanca Mustafaoviča, naj oba odstrani. Mustafaovič ju je prijel pod pazduho in ju je hotel peljati v bližnjo gostilno. Nenaodoma pa je Iljazović potegnil nož izza pasu in zabodel Mustafaoviča v trebuh. Kljub hudi poškodbi je Mustafaovič vzel napadalca nož in mu zadal ž njim smrtno rano na vratu. Oba sta se zgrudila na tla in v nekaj minutah izdihnila. Sarif pa je medtem pobežnil. Iljazović je pred letom dni poročil mlado lepo ciganko Zunko, ki je bila prej članica plealske ekupine. Voditeljica te ekupine pa je težko pogrešala Zunko in je na vse načine poskušala, da bi jo zopet pridobila za svojo plealsko skupino. Obrnila se je do Mustafaoviča in ga prosila, naj skuša pregovoriti Zunko. Za to pa je zvedel Iljazović in je sklenil, da se bo nad Mustafaovičem krvavo maščeval. Svoj sklep je pri prvi priliki izvršil, pri tem pa je tudi sam izgubil življenje.

Nepošten poštni uravritelj. V Klodovu so aretirali poštnega uravritelja Dragoslava Nestoroviča, ki je poveril 47.200 din drž. denarja.

Zverinski razbojnik. V vasi Tarno, občina Posavski Bregi, so ponoči vdrl v hišo posestnika Petra Markoviča štirje razbojniki. Prišli so v spalnico, kjer sta spala Markovič in njegova žena Marija. Z žepno svetiljko so razsvetlili sobo in eden od razbojnikov je zaklical: »Kje je denar, dajte 25.000 din!« Razbojniki so navlani na Markoviča in ga pretepali toliko časa, da se je onesvesti. Nato so z vrvo zvezali Markovičevo ženo na postelji, pod nogami pa so ji zažgali papir. Žena je ob bolečini kričala. Ker se je bala za svoje življenje, je razbojnikom povedala, da ima njen mož 1300 dinarjev, njegov oče pa 400 dinarjev. Veled kričanja Marije se je prebudil stari Markovič, ki je spal v sosednji kuhinji. Prišel je klicati na pomoč, toda razbojnik ga je udaril s kolom po prsih. Razbojniki so hitro pobrali denar in nato pobežili, ker so se bali, da ne bi prihiteli na pomoč sosede.

Anekdota. V gledališču so uprizorili malo opereto nekoga domišljavega skladatelja. Naslednji dan se je ta skladatelj hvallil v kavarni v družbi umetnikov, v kateri je bil tudi Rihard Strauss. Umjetnik je navdušen. Vsporejajo me z Rossinijem. Strauss, ki je tudi braj kritike, se je nasmehnil in dejal: »To je zabloda, mladi gospodi! Niso vas vzporejali z Rossinijem, marveč z njegovo »Srako-Laticoo«.

V gledališču so uprizorili malo opereto nekoga domišljavega skladatelja. Naslednji dan se je ta skladatelj hvallil v kavarni v družbi umetnikov, v kateri je bil tudi Rihard Strauss. Umjetnik je navdušen. Vsporejajo me z Rossinijem. Strauss, ki je tudi braj kritike, se je nasmehnil in dejal: »To je zabloda, mladi gospodi! Niso vas vzporejali z Rossinijem, marveč z njegovo »Srako-Laticoo«.

... in to tukaj imenujete veliko izbiro?

Ljubljana, 12. oktobra

Gledališče

Drama: Četrtek, 12. okt.: »Kozare vode«. Red. Četrtek. — Petek, 13. okt. ob 15: »Velika ekucinjava«. Dijaska predstava. Globoko znižane cene. — Sobota, 14. oktobra: »Hudičev učence«. Izven. Znižane cene.

Opera: Četrtek, 12. okt.: zaprto. — Petek, zaprto (generalka). — Sobota, 14. okt.: »Zongler naše ljube gospe«. Premiera. Premierski abonma.

Radio Ljubljana

Četrtek, 12. okt.: 12 Veseli napavi (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.20 Rad. šramel — 14 Napovedi — 18 Pester spored Rad.ijskega orkestra — 18.40 Slovensčina za Slovence (g. dr. R. Kolarič) — 19 Napovedi, poročila — 19.20 Nac. ura: V teh težkih dneh... (Pahor Drago, Ljublj.) — 19.40 Objave — 19.50 Deset minut zabave — 20 Iz slovenske klavir. literature, predava in na klavirju ilustrira g. prof. Škerjanc — 21 Reprodiciran koncert simf. glasbe — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Zvoki v oddih (Radij. orkester).

Drugi programi

Četrtek, 12. okt.: Zagreb: 20 Opera. — Bratislava: 20 Vojaška oddaja — 21 Klasična glasba. — Solija: 20 Simf. konc. — Ankar: 19.25 Lahka gl. 20.20 Ork. konc. — 20.35 Jazz. — Beromünster: 20.50 Ork. konc. — Budimpešta: 19.25 Simf. konc. 20.10 Igra — 22 Violončelo — 22.30 Cig. ork. — 23.25 Plesna gl. — Hørby: 20.15 Zbor — 20.45 Igra 21.25 Narodna gl. — 22.15 Pisan konc. — Trst-Milana: 17.15 Vok. konc. — 21 Igra — 22 Kvartet. — Rim-Bari: 21 »Kralj Oidip« in »Zanetto«. — Florenca: 19.30 Komorni konc. 21 Pesmi in plesi. — Oslo: 19.30 Plošče — 22 Igra — 22.15 Zab. konc. Sottens: 20.30 Narodna gl. — 21.20 Solistični konc.

Sestanki

F. O. Sv. Peter ima drveni ob 8 redni sestanek s predavanjem g. župnika Košmrlja. Vsi sigurno in točno!

F. O. Šiška poziva podporne in redne člane ter mladce, da se udeležijo odsekovnega obnega zbora, ki bo drevi ob 20.30 v samostanski dvorani.

Fantovski odsek »Zg. Šiška« ima drevi ob 8 v svoji društveni sobi (možnarji) v Kosezah svoj izredni sestanek. Na dnevnem redu je program, s katerim se mora vsak član seznaniti, zato je za redne člane udeležba strogo obvezna. Vljudno vabimo nove člane!

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: mr. Leustek, Resljeva c. 1, mr. Bahovec, Kongresni trg 12 in mr. Komotar, Vič, Tržaška cesta.

Poizvedovanja

Izgubljena je bila knjižica za vpisovanje kolokov in mapa z davčnimi kolki v vrednosti 100 din. Pred nakupom se svaril!

Malika. Med gosti sta bila tudi Ali Sarif in Isemet Iljazović, ki ju je vino tako prevzelo, da sta se začela prepirati. Hišni gospodar je zato prosil evoga znanca Mustafaoviča, naj oba odstrani. Mustafaovič ju je prijel pod pazduho in ju je hotel peljati v bližnjo gostilno. Nenaodoma pa je Iljazović potegnil nož izza pasu in zabodel Mustafaoviča v trebuh. Kljub hudi poškodbi je Mustafaovič vzel napadalca nož in mu zadal ž njim smrtno rano na vratu. Oba sta se zgrudila na tla in v nekaj minutah izdihnila. Sarif pa je medtem pobežnil. Iljazović je pred letom dni poročil mlado lepo ciganko Zunko, ki je bila prej članica plealske ekupine. Voditeljica te ekupine pa je težko pogrešala Zunko in je na vse načine poskušala, da bi jo zopet pridobila za svojo plealsko skupino. Obrnila se je do Mustafaoviča in ga prosila, naj skuša pregovoriti Zunko. Za to pa je zvedel Iljazović in je sklenil, da se bo nad Mustafaovičem krvavo maščeval. Svoj sklep je pri prvi priliki izvršil, pri tem pa je tudi sam izgubil življenje.

Nepošten poštni uravritelj. V Klodovu so aretirali poštnega uravritelja Dragoslava Nestoroviča, ki je poveril 47.200 din drž. denarja.

Zverinski razbojnik. V vasi Tarno, občina Posavski Bregi, so ponoči vdrl v hišo posestnika Petra Markoviča štirje razbojniki. Prišli so v spalnico, kjer sta spala Markovič in njegova žena Marija. Z žepno svetiljko so razsvetlili sobo in eden od razbojnikov je zaklical: »Kje je denar, dajte 25.000 din!« Razbojniki so navlani na Markoviča in ga pretepali toliko časa, da se je onesvesti. Nato so z vrvo zvezali Markovičevo ženo na postelji, pod nogami pa so ji zažgali papir. Žena je ob bolečini kričala. Ker se je bala za svoje življenje, je razbojnikom povedala, da ima njen mož 1300 dinarjev, njegov oče pa 400 dinarjev. Veled kričanja Marije se je prebudil stari Markovič, ki je spal v sosednji kuhinji. Prišel je klicati na pomoč, toda razbojnik ga je udaril s kolom po prsih. Razbojniki so hitro pobrali denar in nato pobežili, ker so se bali, da ne bi prihiteli na pomoč sosede.

Anekdota

V gledališču so uprizorili malo opereto nekoga domišljavega skladatelja. Naslednji dan se je ta skladatelj hvallil v kavarni v družbi umetnikov, v kateri je bil tudi Rihard Strauss. Umjetnik je navdušen. Vsporejajo me z Rossinijem. Strauss, ki je tudi braj kritike, se je nasmehnil in dejal: »To je zabloda, mladi gospodi! Niso vas vzporejali z Rossinijem, marveč z njegovo »Srako-Laticoo«.

V gledališču so uprizorili malo opereto nekoga domišljavega skladatelja. Naslednji dan se je ta skladatelj hvallil v kavarni v družbi umetnikov, v kateri je bil tudi Rihard Strauss. Umjetnik je navdušen. Vsporejajo me z Rossinijem. Strauss, ki je tudi braj kritike, se je nasmehnil in dejal: »To je zabloda, mladi gospodi! Niso vas vzporejali z Rossinijem, marveč z njegovo »Srako-Laticoo«.

V gledališču so uprizorili malo opereto nekoga domišljavega skladatelja. Naslednji dan se je ta skladatelj hvallil v kavarni v družbi umetnikov, v kateri je bil tudi Rihard Strauss. Umjetnik je navdušen. Vsporejajo me z Rossinijem. Strauss, ki je tudi braj kritike, se je nasmehnil in dejal: »To je zabloda, mladi gospodi! Niso vas vzporejali z Rossinijem, marveč z njegovo »Srako-Laticoo«.

V gledališču so uprizorili malo opereto nekoga domišljavega skladatelja. Naslednji dan se je ta skladatelj hvallil v kavarni v družbi umetnikov, v kateri je bil tudi Rihard Strauss. Umjetnik je navdušen. Vsporejajo me z Rossinijem. Strauss, ki je tudi braj kritike, se je nasmehnil in dejal: »To je zabloda, mladi gospodi! Niso vas vzporejali z Rossinijem, marveč z njegovo »Srako-Laticoo«.

V gledališču so uprizorili malo opereto nekoga domišljavega skladatelja. Naslednji dan se je ta skladatelj hvallil v kavarni v družbi umetnikov, v kateri je bil tudi Rihard Strauss. Umjetnik je navdušen. Vsporejajo me z Rossinijem. Strauss, ki je tudi braj kritike, se je nasmehnil in dejal: »To je zabloda, mladi gospodi! Niso vas vzporejali z Rossinijem, marveč z njegovo »Srako-Laticoo«.

V gledališču so uprizorili malo opereto nekoga domišljavega skladatelja. Naslednji dan se je ta skladatelj hvallil v kavarni v družbi umetnikov, v kateri je bil tudi Rihard Strauss. Umjetnik je navdušen. Vsporejajo me z Rossinijem. Strauss, ki je tudi braj kritike, se je nasmehnil in dejal: »To je zabloda, mladi gospodi! Niso vas vzporejali z Rossinijem, marveč z njegovo »Srako-Laticoo«.

V gledališču so uprizorili malo opereto nekoga domišljavega skladatelja. Naslednji dan se je ta skladatelj hvallil v kavarni v družbi umetnikov, v kateri je bil tudi Rihard Strauss. Umjetnik je navdušen. Vsporejajo me z Rossinijem. Strauss, ki je tudi braj kritike, se je nasmehnil in dejal: »To je zabloda, mladi gospodi! Niso vas vzporejali z Rossinijem, marveč z njegovo »Srako-Laticoo«.

V gledališču so uprizorili malo opereto nekoga domišljavega skladatelja. Naslednji dan se je ta skladatelj hvallil v kavarni v družbi umetnikov, v kateri je bil tudi Rihard Strauss. Umjetnik je navdušen. Vsporejajo me z Rossinijem. Strauss, ki je tudi braj kritike, se je nasmehnil in dejal: »To je zabloda, mladi gospodi! Niso vas vzporejali z Rossinijem, marveč z njegovo »Srako-Laticoo«.

V gledališču so uprizorili malo opereto nekoga domišljavega skladatelja. Naslednji dan se je ta skladatelj hvallil v kavarni v družbi umetnikov, v kateri je bil tudi Rihard Strauss. Umjetnik je navdušen. Vsporejajo me z Rossinijem. Strauss, ki je tudi braj kritike, se je nasmehnil in dejal: »To je zabloda, mladi gospodi! Niso vas vzporejali z Rossinijem, marveč z njegovo »Srako-Laticoo«.

V gledališču so uprizorili malo opereto nekoga domišljavega skladatelja. Naslednji dan se je ta skladatelj hvallil v kavarni v družbi umetnikov, v kateri je bil tudi Rihard Strauss. Umjetnik je navdušen. Vsporejajo me z Rossinijem. Strauss, ki je tudi braj kritike, se je nasmehnil in dejal: »To je zabloda, mladi gospodi! Niso vas vzporejali z Rossinijem, marveč z njegovo »Srako-Laticoo«.

V gledališču so uprizorili malo opereto nekoga domišljavega skladatelja. Naslednji dan se je ta skladatelj hvallil v kavarni v družbi umetnikov, v kateri je bil tudi Rihard Strauss. Umjetnik je navdušen. Vsporejajo me z Rossinijem. Strauss, ki je tudi braj kritike, se je nasmehnil in dejal: »To je zabloda, mladi gospodi! Niso vas vzporejali z Rossinijem, marveč z njegovo »Srako-Laticoo«.

... in to tukaj imenujete veliko izbiro?

Kaj pravite?

Med mnogimi drugimi listi, ki prihajajo na naše srednja šola je tudi list za meščansko šolo »Razor«. Nihte ne more odrekati, da je ta list v gotorih ozirih dober in zanimiv, toda zdi se nam pa vseeno, da tako visoke cene res še nima, da bi moral biti obvezen za vse učence. Marsikateri starši bi ga mogoče ne naročili, ker imajo mnogi od njih, če že ne finančne, tudi druge pomisleke. Imamo pa še drugi srednjšolski list »Mentor«, ki ne zaostaja za prvim, pa ga kljub temu ne silijo v ospredje v toliki meri.

Kaj pravite, gospod urednik, ali v našem gorenjskem kotu, v industrijskem središču Jesenice, poznajo res samo »Razor« kot najbolj vzgojen list za doraščajočo mladino?

LJUBLJANA

Palačo Pokojninskega zavoda so začeli graditi

Pokojninski zavod je v septembru razpisal zgradbo novega stanovanjskega bloka ob Muzičevi v Nunski ulici v Ljubljani. Veliki blok naj bi po načrtih sestojal iz petih stanovanjskih hiš. Zgraditev treh hiš je bila tudi že odana in je zgraditev ene dobilo stavbno podjetje Mavrič iz Ljubljane, drugo stavbno podjetje Bricelj iz Ljubljane, tretjo pa Stavbna družba v Ljubljani. V ponedeljek so tudi že začeli podirati nunski zid in vsa tri podjetja so začela že s prvimi izkopji za temelje na nunskem vrtu. Zanimivo je, da je nunski vrt že začasno pregrajen z velikim lesenim plotom, tako da loči stavbišče od ostalega nunskega vrta. Nunski samostan pa bo dal zgraditi tudi nov samostanski zid in je bilo to delo oddano Zidarski zadrugi v Ljubljani, ki bo z delom pohitela, tako da bo nov in lep samostanski zid čim prej dograjen. Dve stanovanjski hiši in sicer tisti dve, ki bosta ob razširjeni Nunski ulici, še nista bili oddani v graditev. Pokojninski zavod pa bo tudi zgraditev teh dveh hiš potem ko bodo potrebne formalnosti urejene, oddal tako, da bo vmes razsežni stanovanjski blok, o katerem smo že podrobneje poročali, približno v istem času dograjen.

Kronična zapeka in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušanim sredstvom za čiščenje, z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ki se tudi po daljši porabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehalo na želodcu in čreveh, pa pijejo »Franz-Josefovo« vodo, so zelo zadovoljni z okusom kakor tudi z njenim učinkom.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Razstava »Kluba neodvisnih« v Jakopičevem paviljonu vzbuja veliko pozornost in je zelo dobro obiskana. Razstavlja dvanajst mladih slovenskih umetnikov in to plastiko, olja in grafiko. Razstava je odprta vsak dan od 9 do 18. Obisk razstave toplo priporočamo.

Seja mestnega sveta ljubljanskega bo danes popoldne ob 5 v veliki sejni dvorani. Na dnevnem redu so naznanila predsedstva, poročila finančnega odbora (27 točk), poročila gradbenega odbora (29 točk), poročila trošarinskega odbora (21 točk), poročila tržnega odbora o pravilniku za tržne dneve, poročilo upravnega odbora mestne elektrarne in poročila personalno-pravnega odbora. Med poročili finančnega odbora je tudi računski zaključek ljubljanske občine za l. 1937-38 in določitev kredita, oziroma prispevka ljubljanske občine k arhitektonski izvedbi zatvornice na Ljubljani pri stari cukrarni. Na seji bodo izvoljeni člani v odbor za podpore svojem vpklicanih in v prehranjevalni odbor. Javni seji bo sledila tajna seja, na kateri bodo razpravljali o prošnjah mestnih uslužbenecv za dopust in za podaljšanje družinskih dokladov ter o raznih osebnih zadevah.

Koroški bo posvečen II. prosvetni večer, ki bo v petek, 13. t. m. ob 8 zvečer v frančiškanski dvorani, dohod iz frančiškanske ulice. Za uvod bo 12 žiljanov v pestrih žiljanskih nošah deklamiralo zborna deklamacijo: dr. Pregelj: »Ubit zvon«. Nato sledi koroške pesmi z vof: »Gor čez izraz«. Tretja točka je predavanje prof. dr. Ivan Grafenauerja: Stotridaset let rojstva Matije Majarja Žiljkega. Predavanje bodo spremljale tudi skopijske slike. Na ta večer posebno vabimo koroške rojake in cenj. ljubljansko občinstvo, da se ga v čim večjem številu udeležijo. Predprodaja vstopnic pri tvrdki Sfilijoj na vogalu za frančiškansko cerkev in pri Prosvetni zvezi, Miklošičeva 7. Sedeži 3 in 2 din, dijaški in članski sedeži 1 din.

Za mestne reveže je daroval ljubljanski župan g. dr. Juro Adlešič svoj honorar v znesku 200 din za epomineki govor ob petletnici smrti kralja Aleksandra v radiu. Mestni socialni urad izrekla darovalcu najtoplejšo zahvalo tudi v imenu podpiranih.

Sporod velikega umetniškega plesnega večera, članov »Ballette Rusee de Monte Carlo«, Irene Litvinove in Maksa Kurbosa je sledilec: Weber: L'invitation a la valse, Chopin: Valse de eilphides, Spector de la rose, Ruski ples (na potpuri ruskih narodnih pesmi), ples najmlajših Kurbosovih učenk na venček narodnih pesmi, Debussy: L'apres midi d'un faun. Po odmoru sledijo: Sibelius: Valse triete, Saint Saens: Danse de la Gypsi, Baré:Foot-bal, Strauss: Na lepi sinji Donavi, Novak: Amorošo (solo točka na klavirju, ki jo bo izvajal dr. Švara), Beethoven: (2. del II. simfonije) Krivec in nedolžni. Pri klavirju dr. Švara. Opozarjamo na veliki umetniški plesni večer, ki bo v ponedeljek, dne 16. t. m.

Esperantsko društvo Ljubljana. Sporočamo vsem esperantistom Ljubljane in prijateljem esperantske ideje, da je kr. banska uprava v Ljubljani z odlokom II št. 18719/2 z dne 24. junija t. l. odobrila in dovolila ustanovitev »Esperantskega društva« v Ljubljani. Pripravljajni odbor sklicuje ustanovni zbor društva, ki bo v torek, 17. oktobra ob 20 v salonu restavracije »Sestica«. Posebnih vabil se ne bo razposlalo, zato vabimo tem potom vse esperantiste in prijatelje esperanta, da po-setijo občni zbor v čim večjem številu. Pred občnim zborom vpisovanje članstva.

Pevski zbor Glasbene Matice ljubljanske ima izjemno mesto drevi skupno pevsko vajo v petek, dne 13. t. m. ob 20 pod vodstvom ravnatelja Poliča. Odbor prosi točno in vse.

Na šoli Glasbene Matice se je otvoril tečaj deklamacije, ki ga vodi prof. Osep Šest. Vei interesi se lahko še vpišejo v ta tečaj in dobe podrobne informacije v pisarni Glasbene Matice. Na šolo Glasbene Matice se vpišejo še vedno gojenci za vse ostale glasbene predmete.

Gojitev paradiznikov v okolici. Pred več leti so nameravali bolgarski vrtnarji najeti na Barju večji kompleks zemlje, kjer bi uredili posebne vrtove za gojitev raznih poljskih pridelkov in sadežev, tako zelja, paradiznikov, paprike in druge povrtnine. Barjani so se temu uprli. Mnogi strokovnjaki v vrtnarstvu, zlasti agilni člani Vrtnarskega in sadjarskega društva so nato pričeli s sistematičnim praktičnim poukom okoličinov v vrtnarstvu. Lepi uspehi niso izostali. Na trgu imamo sedaj v jeseni lepo zelje, prav lepe paradiznike in drugo povrtnino. Posebno gojitelj paradiznikov so mnogim prav dobro izplača, kajti donosa jedne stotake in ni trud zaman. Na trgu lahko vidimo izredno lepe, zdrave in sočne paradiznike, ki so sedaj od 5 do 6 din kg. Velikanske množine paradiznikov so pokupili tudi izdelovalci paradiznihi konserv.

Velika borba za krompir. Krompirjev trg na Sv. Petra nasipu je druga leta ob tem času nudil najživahnejšo sliko pravega tržnega življenja. Ob tem času je bila sezona za krompir na vrhuncu. Veliki in mali vozovi so bili razvrščeni od Zmajskega mostu tja do Fajmoštra. Letos vlada tam skoraj zatišje. Tja pride le nekaj voz, kajti mnogi interesi ustavljajo kmete že na cestah in ulicah, da ga kar cel voz pokupijo. Včeraj je bilo na trgu do 15 voz krompirja. Kmalu je bil pokupljen. Cene trdo drže. Včeraj je bil krompir po 1.10 do 1.25 din kg na debelo. Mnoge stranke so kmetom dale naročila, naj prihodnjo soboto pripeljejo krompir kar na njih stanovanja.

I Gledajte si bogato zalogo najnovejših plemenitih po ugodnih cenah pri K. Soss, Mestni trg 18.

Razne zanimivosti s trga. Obilo je sadja na trgu. Mnogi sedaj najraje segajo po dobrih, sočnih in plemenitih hruškah raznih vrst, ki so od 4 do 6 din kg. Prav lepa jabolka raznih sort, pripeljana na trg iz Gorenjske, Dolenjske in Štajerske so bila po 3 do 5 din kg. Domače breske so po 5 do 7 din kg. Obilo je raznovrstnega grozdja. Tržno nadzorstvo je določilo tudi prostor pred semeniščem na Pogačarjevem trgu za prodajo domačega sadja. Lepi jurčki so bili na prodaj in na izbiro po 2 do 3 din merica, drugače pa 8 do 11 dia kg. Križi in težave so z jajci. Ta so se precej podražila. Eno jajce je bilo po 1.25 din. Za enega kovača pa 9 jaje, ko jih je bilo drugače še pred 14 dnevi 15 komadov. Zeljnate glave so bile po 1 din, debelejšje tudi po 2 din.

Tatvine koles v Ljubljani. Tatvine koles v Ljubljani ne marajo prav nič ponehati in je bilo te dni prijavljenih policiji zopet več tatvin koles. Lubiču Vinkotu je bilo ukradeno 1200 din vredno črno pleskano moško kolo znamke »Adler« na Zaloški cesti izpred pošte. — Ignaciju Novaku je nekdo odpeljal 800 din vredno črno pleskano kolo v Tavčarjevi ulici. — 800 din je bilo vredno rdeče pleskano kolo znamke »Tribuna«, ki ga je nekdo izmaknil izpred palače banke »Slavije« Emilu Schwentnerju. — Ludoviku Kožuhu pa je z dvorišča klasične gimnazije bilo ukradeno 600 din vredno kolo znamke »Preciosa«.

Zalostna slika izpred kazenskega senata. Pred malim kazenskim senatom so se včeraj razvijali in obravnavali prav žalostni kriminalni dogodki. Pred sodniki je bila štiriperesna deteljica, dečki od 15 do 21 let. Klatili so se po širni Sloveniji, vlamljali in kradli so, kjer so le dobili priložnost. Po dva brata sta stala pred sodniki. Zanemarjena vzgoja in tudi slaba družina je iz

Sprejem predsednika vlade Dragiša Cvetkovića in predsednika senata dr. Antona Korošca na skopljanski postaji

dečkov napravila tatove. Seznanili so se tam pred Borzo dela na Gosposvetki cesti. Prvi vlom se jim je posrečil in so nato začeli vlamljati povsod. Kazen je bila: dva odraslejša dečka sta prejela 4 odnosno 6 mesecev strogega zapora, dva druga v starosti od 15 do 16 let, pa bosta oddana v pobiljševalnico. Posebno mali Ivan je napravil na sodnike globok vtis. Pokazal se je pred njimi v prav elegantni obleki, oblečen ko kak mestni gizdalin. Rad je uhajal od doma in ni maral za šolo. Jokal je, ko so mu naznanili, da bo šel v pobiljševalni zavod.

Mladega pobiča, ki je kradel kolesa, je te dni prišla ljubljanska policija. Ugotovili so, da je vsega skupaj izmaknil okoli 20 koles čeprav jih ni ukradel čisto zares. Pobič je samo izmaknil kolo, ga zajahal in se odpeljal na kratak izlet, potem pa kolo pustil kje drugje. Včasih se ga je na takem izletu prišla tudi kak dinamo svetilka ali kaj podobnega.

ritenski nazaj. Medtem pa se je znašel že za njim voznik s konjem, ki je tudi hotel po prepovedani ulici peljati. Avto je zadel v voz ter ga zdrobil, konj pa se je rešil nevarnosti z naglim skokom na hodnik, pri čemer se je zaletel v trgovsko izložbo ter jo razbil. — Na sličnem način, kakor za Slovensko ulico, se avtomobilisti in drugi vozniki prav malo zmenijo tudi za ostale ulice, v katerih je vozni promet prepovedan ter omejen samo na tista vozila, ki so v dotičnih ulicah »doma«. Kljub tem omejitvam se vozijo po teh ulicah avtomobilisti, ki nimajo tam prav nobenega opravka, če ga pa že imajo, bi prav lahko pustili svoj avto v kakšni stranski ulici. Posebno velja to za Gosposko ulico, kjer se razni trgovski potniki vozijo z avtomobili skozi gnečo pred trgovine, ko bi lahko pustili avto ali v Jurčičevi ulici ali pa v Ulici 10. oktobra.

Gledališče

Četrtek, 12. oktobra: Ob 20. »Neopravičena urat. Red C.
Petek, 13. oktobra: Zaprt.
Sobota, 14. oktobra: Ob 20. Celjski grofje. Red B.

Celje

Komemoracija za blagopokojnim kraljem Aleksandrom I. Fantovski odsek I., Celje je na svojem rednem tedenskem sestanku na prav lep način posvetil svoje misli pok. kralju Aleksandru z dostojno komemoracijo. Spominski govor je imel ob številni udeležbi članstva in prijateljev odseka duhovni vodja odseka g. Babšek Franc. Vsi so počastili spomin blagopokojnega kralja Aleksandra s trikratnim »Slavac«.

Odlikovanje. G. Košec Rado, nameščeneec pri Drž. rudniku Zabukovca, je bil od Glavnega odbora društva Rdeči križ v Belgradu odlikovan s srebrno kolajno za mnogoletno vneto delovanje v velenjskem odboru Rdečega križa. Cestitamo!

Zanimivosti iz zborovanja JUU v Celju. Letošnji občni zbor okrajnega društva JUU v Celju je bil posebno živahen. Po običajnih letnih poročilih posameznih funkcionarjev je poročal gospod Pogačnik Janko o jubilejni banovinski skupščini v Ljubljani in o glavni skupščini v Banjaluki. Med drugim je omenil, da je učitelj g. Kumlj na banovinski skupščini ostro grajal zadržanje mlajših učiteljev, ki se nečesto včlaniti v stanovsko organizacijo JUU. V svojem govoru je omenil tudi borbo na glavni skupščini v Banjaluki med hrvatskim in ostalim učitelstvom. K besedi se je oglasil g. Gerlanc Bogomil iz Celja in ostro kritiziral postopanje slovenskega dela JUU, ki se vse premalo bavi z vprašanji slovenskega učitelstva. Dejal je, da je tu glavno vprašanje, kdo bo predsednik in kdo podpredsednik. Kritiziral je podeljevanje nagrad glavne organizacije, ki se ne dajejo po pravih zaslugah. Dotaknil se je tudi glavne skupščine v Banjaluki ter obsodil postopanje delegatov JUU iz Slovenije, tako tudi postopanje predsednika g. Dimnika. Nato je predlagal, da se ustanovi posebno slovensko učiteljsko društvo, kot se je ustanovilo hrvatsko. Zaradi tega se je razvila splošna in ostra debata. Skupina članov je pristala, da se ustanovi posebno slovensko učiteljsko društvo, druga skupina pa je proti temu protestirala.

Šahovski klub Gaberje. Te dni je bil končan proseptombrski turnir dr. Antona Schwaba, katerega so se udeležili tudi trije igralci Celjskega šahskega kluba. Zmagal je Schneider, ki je dosegel 8 točk od 9 možnih brez poraza. Sledijo Grašer 7 točk, Mirnik 6 in pol, Csorog senj. 5 in pol, Csorog jun. 4 in pol, Golja in Slimeš po 4 točke, Rajšek in Fajs po 2 točki, Hajainger pa 1 in pol točke. Prvih pet je bilo nagradjenih z lepimi knjižnimi nagradami. — Dne 24. oktobra se prične klubov splošni turnir v klubskem prostoru pri Permozerju. Prijave sprejema tov. Csorog. Vabljeni so tudi novi člani!

Fantovski odsek Celje-Gaberje ima svoj redni letni občni zbor v petek, dne 13. oktobra v Salezijanskem mladinskem domu v Gaberju. Za vse žlane je udeležba strogo obvezna. Vabljeni tudi prijatelji odseka!

Z Borze dela v Celju. Po evidenci Javne borze dela v Celju je na njenem področju 371 brezposelnih, med temi 246 moških in 135 žensk. Zadnjega septembra je bilo isto število brezposelnih. Delo dobijo 50 rudarjev za delo na dnevnem kopu v Ivanjci v Uziški Pozezi, nadalje 5 hlapecev, 3 čevljarji pomočniki, mizarjski pomočnik, 6 kmečkih dekel, sobarica, 10 kuharic, 6 služkinj, natakarija in vzgojiteljica.

Kapun Konrad obsojen na leto in mesec dni rojbe. Pred okrožnim sodiščem se je zagovarjal včeraj popoldne 27-letni pekovski pomočnik Kapun Konrad, ki je bil že 11 krat kaznovan zaradi vlonnih tatvin. Letos si je dobil za pajdaša nekega žnidarja, s katerim sta beračila in kradla. Kapun je z žnidarjem vplomil v privatno stanovanje učitelja Ravbarja Cirila v Stari vasi pri Bizeljskem. Oba tata je zasnil upravitelj, ko sta si že napolnila žep. Žnidar je skočil skozi okno in pobegnil, Kapun pa je imel smolo, ker so ga mlatiči, katere je upravitelj poklical na pomoč, ujeli blizu gozda, kamor se je hotel zateči in skriti. Sodišče je obsodilo Kapuna na leto in mesec dni rojbe.

MARIBOR

Zanimiva zadeva, ki je ostala nepojasnjena

Na kakšen način se tihotapijo židje v našo državo

Naše obmejne oblasti so preiskovale zadnje čase veliko in izredno zanimivo afero, ki pa je ostala nazadnje nepojasnjena, pa ne zaradi nesposobnosti mariborskih obmejnih policijskih organov, temveč zaradi velikega vpliva, ki ga očitvno imajo nekatere skupine v Zagrebu. Gre za velikopotezno tihotapstvo z židi, ki traja že od zasedbe Avstrije na naši severni meji.

Židom v Nemčiji ni z rožicami poslano ter si sami silno prizadevajo, da bi se lahko izselili v druge države, v katerih še lahko svobodno dihaajo. Med temi državami je tudi naša, iz katere se obenem židom še odpira možnost, da se lahko tihotapijo še naprej v vzhodne pokrajine in v Palestino.

Obenem pa imajo pri nas, zlasti na Hrvaškem in v Belgradu, toliko svojih soplemenjakov, ki so zelo solidarni ter jim pomagajo na vse načine. V naši državi posluje tudi tako imenovani »palestinski odbor«, ki ima svoj sedež v Zagrebu ter ga podpirajo s svojimi prispevki delamo naši židje, deloma pa dobiva pomoč iz inozemstva, zlasti iz Amerike. Naravno, da potem silijo židje iz Nemčije v našo državo, ki pa se jih seveda brani. Na drugi strani pa ima Nemčija sama velik interes, da se svojih židovskih stanovalecv iznebi. Sedaj, ko so jim pobrali vse, kar so imeli, predstavljajo židje samo nepotreben balast, ki samo je, ljažo židje samo nepotreben balast, ki samo je, nikjer pa se produktivno ne udejstvuje. Zaradi tega dobi vsak žid, ki je pustil v Nemčiji vse svoje premoženje, kaj lahko dovoljenje za izselitev v inozemstvu, samo če le more na kak način čez mejo. Lahko je ta način odpotovanja tudi ilegalen, samo da izginje. Nemške oblasti celo prav vneto pospešujejo to ilegalno izseljevanje židov čez meje ter so pri nemški policiji (Gestapo) organizirani posebni obmejni oddelki, ki se pečajo z »izvozom« židovskih izseljencev.

Poročili so se: Posestnik in gostilničar Josip Hlade in Marija Waldhuber; stavbni inženir Karel Glaser in Cerin Ernestina; uradnik drž. železnice Lajniš Albin in uradnica Godec Terezija; zasebni uradnik Miroslav Šumer in Hilgert Ana. — Obilo srečel

Františkova mladina priredi v nedeljo popoldne ob pol petih v dvorani na Aleksandrovi cesti 6 Františkovo proslavo. Na sporedu so petje, zborna deklamacija, simbolične vaje ter igra v štirih dejanjih »Fabiola in Nežac«.

Prodaja sveč v Studencih je tudi letos na dan Vseh svetnikov pri pokopališču prepovedana. Prodajal bo izključno Rdeči križ v prid božičnici za revno deco, kar naj blagovolijo prodajalci in kupovalci upoštevati. Uprava občine Studenci.

SSK Maraton — atletska sekcija. Pozivajo se naslednji člani kluba, da se udeležijo v nedeljo ob 9. dopoldne mitinga na prostoru SK Železnikarja: Marjan, Janko, Salamon, Cigler, Klančnik, Lah, Habjančič, Babič, Prelog, Rojc, Horvat, Jaka, Silvo, Jelša, Rado, Vidic, Filipič, Zornec, Joco, Vicki, Novak Tine, Uebelis, Robič, Seršen. — Ob enem naj se udeležijo mitinga naslednji sodniki: Kramberger Franjo, Kebrič Franc, Matela Leo in Smerdel Josip. Atleti naj prinesejo s seboj vso klubsko opremo. — Načelnik.

Nerešena usoda pohorske železnice. Snoči je bil občni zbor pohorske železnice. Zbralo se je le pičlo število zadržnikov. Iz poročila funkcionarjev je bilo razvidno, da je zanimanje za zgradbo pohorske železnice v Mariboru tako padlo, da bo zadeva popolnoma zaspala. Pred 10 leti je bila ustanovljena zadruga pohorske železnice. Zadrž-

niki so zbrali za 300.000 din deležev, banovina in mestna občina pa sta obljubili vsaka pol milijona din prispevkov, tako da je izgledalo, da bo zamisel te železnice kmalu uresničena. Potem pa je zanimanje spalahnelo. Medtem se je zgradila na vrh Pohorja moderna avtomobilska cesta in število zadržnikov je močno padlo, tako da znaša skupni dele še 166.750 din. Na snočnjem občnem zboru zopet ni prišlo do končnoveljavnega sklepa, kakšna naj bo v bodoče usoda te zadruge. Zankrat so zadržniki svoja pravila spremenili, kakor to zahteva zakon, mislijo pa uporabiti premoženje zadruge za zgradbo planinskega doma na Pohorju ali Kozjaku.

Prvo zasebno zaklonišče v Mariboru. Prvo zasebno zaklonišče za obrambo proti napadom iz zraka se ni gradilo v Mariboru, temveč v studenškem predmestju, kjer si ga postavlja železniški uradnik in posestnik Anton Lesar pod hodnikom svoje hiše v Ciril in Metodovi ulici. Zaklonišče bo čisto moderno urejeno z debelim stropom iz železobetona in zemlje.

Karambol v ulici, zaprti za promet. Slovenska ulica med Gosposko in Gledališko ulico je zaprta za vsak vozni promet. To je označeno na obeh straneh tega dela Slovenske ulice z napismi ter z mednarodnimi prometnimi znaki. Kako malo pa upoštevajo šoferji in vozniki v Mariboru te prometne prepovedi, dokazuje karambol, ki se je v zaprtem delu ulice pripetil. Težak tovorni avto je hotel v smeri od Gledališke ulice peljati po Slovenski ulici naprej, pa je našel pred Gosposko ulico pot zaprto z dvema tovrnima vozovoma. Ker v ozki ulici ni mogel obrniti, je hotel peljati

KULTURNI OBZORNIK

Joža Lovrenčič: Sholar iz Trente

Jugoslovanska knjigarna je izdala sedaj znano in v naših dijaških letih zelo priljubljeno epično legendarno pesnitev **Jožeta Lovrenčiča** o trentarskem študentu pod naslovom »Sholar iz Trente«. Že trideset let nosi pesnik Joža Lovrenčič motiv trentarskega študenta, slovenski favstovski motiv, ki ga pozna samo kobaridski kot, s seboj in ga skuša zajeti v slovenskem legendarnem epu. Sam pravi v opombah, da je prvo pesem na ta motiv napisal že l. 1908 in jo poslal Zofki Kvedrovi, ki jo pa zaradi dolgočasti ni priobčila. Pozneje je neke odlomke širše zasnovane pesnitve priobčeval še v Cankarjevem Domu in svetu med vojno, deloma pa v Breznikovem Mentorju, kjer je izšel v prvi celotni obliki (1916). Med tem je napisal še dodatek »Kronike Trente« ter je oba dela — prvega predelane — priobčil v Domu in svetu v letih 1921/22. Pa tudi ta zasutek je predelal in opilil ter ga zdaj podaja tretjič javnosti, toda prikrat v knjižni obliki, kar bi že zdavnaj zaslužil. Zda imamo »Sholarja iz Trente« v posebni knjigi, kateri je Lovrenčič sam napisal tudi kulturno-zgodovinske opombe ter stvarni komentar, ki je potreben zaradi zgodovinskega in sholarskega miljeja, okrašena z latinskimi stihii.

»Sholar iz Trente« je resnično zanimiv slovenski favstovski motiv, in vsak način vreden opesnitve. Lovrenčič ga je podal v naslednji zaporednosti dogajanja: v začetek postavi Ahasvera, ki pomeni Čas, spričo katerega se je rodil trentarski dvojici sin. Rojenice mu stoji ob rojstvu ob zgledu ter mu prerokuje usodo, med njimi tretja rojenica: — hrepenenje — hrepenenje je upropasti — dokler doma sredi gora Morana ti miru ne dal in to se izpolni v življenju. Že ko ga neso h krstu, se meta okrog zibelke hudič, da otroka izgube in ga najde Ahasver. Kot otrok roma k Mariji na sv. Višarje in prosi, da bi šel v šole kakor tudi starši, ki bi radi imeli duhovnika. To se mu izpolni, ko ga neke lepe jeseni popelje bošter Gregor v samostansko šolo v Videm. Tudi po poti se jim pridruži hudič v obliki volnika — v sprevu, ki je eden najbolj dramatičnih in sočasnih Ko prideta v Cedad, sta pričla sholarski objestnosti in popivjanju v krcmi in deček si takoj želi njihove usode. V klosterski šoli študira in hodi s patri na boro, tedaj pa se zagleda v Devinu v krcmarjevo hčerko Jelvico, ki postane njegovo hrepenenje. Na semenu je že snideta in zaljubita, zato zbeži iz samostana in gre na padovansko univerzo, kjer doživi tedanje tipično študentovsko življenje, kakršno je v bistvu še sedaj. Kot bruca ga vpeljejo tovariši v študentovsko življenje, ki se mu preda z vso svojo vedo in pesmijo. S potujočimi sholarji pride v Devin, doživlja tam ljubezen z Jelvico, ki jo je oče sicer objubil drugemu snubcu, bogatemu kastelanu, preživi nekaj dni na devinskem gradu z družbo, ki graščaku predvaja po tedanjem običaju študentovsko igro, ironiziranje filozofije, opeva lepoto slovenskega morja, se navdušuje nad svojo rodno zemljo in jeziki ob patru Italijanu, s katerim iščeta stare kronike o zgodovini teh krajev v sprevu Pater in Joannes, ki je nekakšen slovenski pedant Puškino-vevu govoru igumena v Borisu Godunovu in je podana v njem vsa slovenska zgodovina našega obmorja. Odlomek po dober za naše čitanke ko se poslovijo od patra in Jelvice, se pelje z ladjo proti Benetkam, kjer Benetčani ujamajo ladjo začela se je namreč vojska. Sholar tri leta pretrpi v ječi, dokler ga iz nje ne reši — potres, ki je zgodovinsko utemeljen za tisti čas. V ječi že in potem, ko se znajde na prostem brez beliča, se preda hudiču pod benetškimi stebri ter zaživi srečno življenje ob novi ljubi, ki jo dobi v beznici. Po nekem jezdecu zve, da se mu možič Jelvica, ki jo s silo hoče dobiti kastelan in jo je prepeljal v vojski v Padovo. Vrne se v Padovo, kjer pa vlada kuga. Pade v družbo svojih bivših tovarišev, plačuje zanje, obenem pa zbolí za kugo. Tedaj v predsmrtnem strahu podpiše s svojo krvjo še pogodbo s hudičem, cesar prej še ni storil. Odtod krene preko Vidma in

Cedada domov v svoj rojstni kraj, kjer ga pa starši nič kaj prijazno ne sprejmejo, ker ni nič mislil nanje 13 let in ne bo pel nove maše. Vendar se po snidenju z materjo začneja otresati hudičeve pomoči. Ko pride v Devin, vidi, kako se utopi Jelvica v morju, ko nje ga ni bilo od nikoder. Tako se tragično konča ta favstovska ljubezen, naslonjena na slovensko narodno pesem. Oglasi se pri patru, kjer poslušajo slovenske narodne pesmi, pojoče o nekrščenem detetu, da pride v nebesa in najde materino solzo, ki ga odreši. Na poti domov gre na romarsko pot na sveto Goro, kjer ga tolaži sama Urška Ferligojca in kjer prosi Marijo za rešitev iz hudičevih kreppljev. Gredu mimo Tolmina tolaži tlačane, na Bogatino pa odpre goro in obračuna s hudiči, ki ga hočejo vzeti, pa ga reši — smrt njegove matere in njene prošnje. S tem se zaključuje tudi prvi ep »Sholarja iz Trente«.

Drugi del »Kronike Trente« pa je v obliki kronike podana nadaljnja usoda nekaterih oseb, ki nastopajo v prvem sprevu: Gregorja, snubca, kastelana, ter trentarskega študenta, ki živi kot puščavnik v hribih, pomaga poiskati ljudem relikvijo sv. Trn Kristusove kroge in umre, vse spokornjen kot prvega so ga pokopali v Trenti, kjer so ljudje sezidali novo cerkev. To je zgodba Lovrenčičevega Trentarskega študenta. Vidimo, da je v njem dovolj motivov za slovenski ep: je narodna legenda, vojska in kuga, morje in hriboviti kraji, glavno pa — pestro študentovsko življenje na univerzi v Padovi ter potovanje sholarjev po deželi, njihovo »čaranje«, ter gostovanje po samostanih in gradovih. Zgodovinski milje je Lovrenčič izvrstno zajel ter spada njegovo opisanje sholarskega življenja v Padovi ali na devinskem gradu med najlepše dele pesnitve. Take podobe dijaškega življenja nimamo nikjer drugje; šele za poznejši čas v Pregljevi dramii. In zato bo ta pesnitev vedno mikala študente ter je prav, da je izšla posebna izdaja za šole. Ne samo, da bo snovno zajemala dijaštvo, temveč tudi literarno zgodovinsko tudi Trentarski študent Lovrenčičev lep primer za obravnavanje v šoli vprašanja v epu sloh, kajti ta njegova pesnitev spada med redke slovenske večje epične pesnitve. In tu bo njen pomen še največji in bodo šole gotovo vesele, da imajo pred seboj slovenski primer epične pesnitve romantične novele, oziroma romana. Motivno je Lovrenčič svoj študentovski roman v verzih zelo razgibal, zelo menja različne nastroje in lepo prepleta dijaško zgodbo z ljubezensko čustvenostjo, za kar je porabil motiv slovenske narodne pesmi in motive slovenskega morja. Izmed slovenskih epičnih pesnitev je gotovo ta Lovrenčičev pesnitev najboljša, kajti prav na tem področju smo Slovenci zelo ubogi. Če bi še verze imel bolj klone, če bi ne gradil svojega stiha pretežno le na asonanci, tudi tam, kjer bi uho zaželelo zvonce in polne rime in če bi se verze ne krhal včasih v čudno prozaičen ritmu, ki človeku razbije pesniško občutje, bi bila pesnitev, ki je v kompoziciji in epiki snovi odlična, tudi v pesniškem izrazu polnokrvna. Tako pa nas neprestano moti ravno prevelika množina nečistih rim, ki so zlasti tam, kjer se rimajo tri ali štiri stihii, že kar pravilo, če jih tudi smatramo za asonance; pa tudi premajhna zgoščenost pripovedovanja zlasti v drugem delu, kjer občutno trpi ritem. Toda vsi naši goriski pesniki so izgubili smisel za dolžino in vrednoto samoglasniškega akcenta ter zato tudi bralci, doma iz Goriklega, ne bodo čutili te pomankljivosti. Dobro je, da je ta svojevrstna slovenska pesnitev izšla končno v posebni knjigi in opravičeno je, da išče avtor največ prijateljev na naših gimnazijah, (cena dijaške izdaje 28 din, str. 248), kajti kakor je navduševal ta dijaški roman iz srednjeveškega življenja našega Primorja nas, tako naj se ob njem potapljajo v davne pravljice in davno življenje tudi še sedanjí in pozni rodovi našega dijaštva. Pa tudi vsi drugi, ki ljubijo slovensko poezijo, bodo radi segali po tem prvem modernem slovenskem epu.

Predsednik senata dr. Anton Korošec med govorom v Skoplju. Desno od njega sedi predsednik vlade Dragiša Cvetković

V zasedenem Lvovu

Iz Rima poročajo 7. oktobra:

Po poročilih, ki so prišla iz Bukarešte, so ukrajinskega katoliškega nadškofa iz Lvova, 74 letnega msgr. Andreja Szeptyckega odgnale sovjetske oblasti v Rusijo. Njegov pomožni škof msgr. J. Bucko pa je sploh brez sledu izginil...

Ukrajinska nadškofija Lvov, ki ji je skoraj 40 let načeloval msgr. Szeptyckyj, obsega 1.544.355 vernikov, 1152 duhovnikov, 1267 župnij, veliko semenišče s 206 dijaki in manjše semenišče s 120 dijaki, dalje 10 moških in 26 ženskih samostanov, 6 šol in vzgojevališč s 1500 učenci. Tudi katoliška akcija je izvrstno delovala v vseh župnijah. Msgr. Szeptyckega so Rusi že dvakrat ujeli. Zaradi svojega zadnjega bivanja kot ujetnik v boljševiških ječah, je bil ohromel. Nadškofa je vse ukrajinsko ljudstvo na Poljskem častilo kot očeta in brez razlike verske pripadnosti so vsi zaupali vanj.

Mimo nadškofije Lvov sta bili na Poljskem dve ukrajinsko-katoliški škofiji, Przemysl in Stanislov. Poleg ukrajinskega nadškofa sta bila v Lvovu tudi latinski nadškof msgr. Boleslav Twardowski in ukrajinski katoliški škof msgr. Jožef Teodorowicz.

Poljski in ukrajinski katoličani pod sovjetsko zvezdo

Po »dokončnem sporazumu« med Stalinom in Hitlerjem o delitvi Poljske, je od 24 poljskih škofij prišlo 10 škofij pod Sovjetsko unijo. Sedem škofij je popolnoma, štiri pa le deloma pod vlado brezbožnikov. K prvi skupini spadajo dve ukrajinski škofiji, Lvov in Stanislov, amenska nadškofija in latinske nadškofije in škofije Vilno, Pinsk, Luck in Lvovo. Deloma so izročene boljševismu škofije Lomza, Plock, Przemysl in unjatska škofija Przemysl.

Nova sovjetska Ukrajina šteje nekaj manj kot 9 milijonov katoličanov, od teh skoraj tri in pol milijona bizantinsko-slovenskega obreda, več kot 3 milijone pravoslavnih, več kot milijon Judov in nekaj sto tisočev pripadnikov protestantske cerkve.

Od 9 milijonov katoličanov je polovica Poljakov, 4 milijone Ukrajincev, pol milijona je Belorusov, Latvijcev, Čehov in Nemcev.

ŠPORT

Jugoslavija druga na X. balkanijadi

Atene, 8. oktobra 1939. X. balkanske igre so končane. Grčija je že desetič postala prvak Balkana. Letos ji niti Jugoslavija ni bila nevarna s svojo naravnostno obupno formo. Še par let, pa bo tudi Turčija imela še važnejšo vlogo kot letos. Prvič v zgodovini balkanskih iger se je zgodilo, da je bila tretja pred Romunijo. Ze drugo leto bo hud boj, kajti XI. balkanske igre se vrše v Carigradu.

Pred 60.000 igralci in ob navzočnosti grškega kralja Jurija II., prestolonaslednika, predsednika grške vlade Metaxasa, ministra guvernerja g. Kotziasa, jugoslovanskega ministra g. dr. Vukčevića in mnogih drugih odličnikov so se svečano zaključile X. balkanske igre. Točno ob pol 3 so spustili z maratonskega polja maratonske tekače, med njimi tudi našega Krevsa in Krajarja. Proga je vsehskozitakovana in poteka 8 km popolnoma ob obali. Negrepljeni vinogradi pa obdajajo progo skoraj 30 km. Kljub temu pa je izredno naporna, kajti vzpetine so precej pogoste.

Na Panatenskem Stadionu so otvorili tekmovalje s predteki na 110 m zapreke. V prvem predteku je sigurno zmagal Grk Skiados 16.2. V drugem predteku je Mantikas 16.4 zmagal.

V helenskem stilu meta diska je zopet sigurno zmagal Sylas (Grčija) z metom 39.02 m. 400 m predteki so bili naslednja disciplina, kjer sta v prvem predteku prišla enako na cilj Grk Stratakos in naš Markovič 52.6. V drugem predteku pa je Gören (Turčija) s časom 51.8 zmagal.

Buren tek na 1500 m! Zopet ena disciplina, v kateri smo upali na obe prvi mesti! Toda, to je bilo samo upanje! S hudim tempom so otvorili tek Romunu Dinu Kristea in Turk Maksad. Naša dva Košir in Goršek sta se pridružila Velkopulu in še Maurapostolusu. 900 m pred ciljem je Košir zadnji, toda »še 2 rundice, to ga je zdrnilo. Požene se, prehiti vse in vodi pred Gorškom za 6 m. Še en krog! Košir še vodi, še vodi, toda Velkopulus in Maksud, ga v dvajem tempu prehitita tik pred ostrim ovinkom. To je bila tudi taktična napaka Koširja, ki je tako izgubil prvo mesto! Finiš zadnjih 100 m je bil divji! Košir prehiti Maksuda, dohiti in celo prehití Velkopulusa za trenotek, toda ta ima še moč, še ni še ni že je v cilju, za prsa pred Koširjem, ki izgleda še v dobri kondiciji. Goršek je odpovedal popolnoma in odstopil malo pred ciljem. Čas Velkopulusa je 4:06.8 in Košir 4:06.8. Bila je to najlepša disciplina dneva.

Brez točke smo ostali zopet v troskoku, kjer je bil Jovičević peti s skokom 13.59. Drugi Jugoslovčan Jovič je skočil komaj 12.30 m! Zopet ena odlična poteza vodstva Palamiotis (Grčija) je s skokom 14.24 m zmagal.

Mantikas zmagovalec! Ali mu bo uspelo? Tako smo se spraševali za Hanžekoviča, lanskega zmagovalca na 110 m že zapreke. Odgovor smo dobili hitro! Mantikas je zopet osvojil balkansko prvenstvo s časom 15.6 pred Skiadosom 15.9 in Hanžekovičem 16.4.

1 točka na 400 m! Vse se je dvignilo iz sedežev, ko so zdirjali štristometriši. Na vodstvu je bil Geren (Turčija) pred Markovičem, Stratakosem in Karajorgosem. Skoraj onemili smo, ko se je izza ovinka nenadoma pojavil na vodstvu naš Markovič. Toda kaj pomaga, ko mu pa zmanjka v zadnjem metru. V hipu se je znašel četrti s časom 51.7, dočim je zmagal Geren v času 50.8.

Nov jugoslovanski rekord v metu kopja! Odločitev je končno le padla! Mausar in Markušić sta se znašla na startu. Pričeli so z meti.

Po drugem metu vodi Mausar, toda že v tretjem metu vrže Markušić preko 62 m in pride na vodstvo. Tudi Mausar si položaj v četrtem metu, ki je bil najboljši, precej popravi. Bil je drugi. Toda Grku uspe v zadnjem metu postaviti se pred Mauerja z rezultatom 60.86 m. Markušić je postavil rezultat 63.23 m, kar pomeni nov jugoslovanski rekord. Mausar je bil tretji z rezultatom 60.51 m Lep uspeh slovenskega metalca!

V skoku s palico je bil postavljen nov balkanski rekord z skokom 392 cm, ki jih je preskočil Grk Tanos.

Sledila je še štafeta 4x100 cm, ki nam je prinesla drugo zmagavo dneva. Jugoslavija je v postavi Stevanović, Jovanović, Radonjić, Kling bila prva s časom 43.8 pred Romunijo 43.9, Grčijo 44.5 in Turčijo 44.6.

Ropotajoči motorji so napovedali prihod maratoncev. In res! Ni trajalo dolgo in že se je prihajal zmagovalec Kiriakidis, ki je burno pozdravljen od občinstva z oljkovo vejico v roki tekel skozi cilj! Takoj sta ga dvignila na rame Mantikas in Skvados in ga nosila po Stadionu. Ure so pokazale 2 uri 52 minut 7 sekund. Drugi je priteknel prav tako Grk Ragazos v času 2 uri 59 minut 6 sekund. Tretji Romun Gall 3 ure 3 minute 21 sekund. Četrtri Ali (Turčija) 3 uri 18 minut in peti Krajar (Jugoslavija). Končno stanje točk je bilo torej naslednje: Grčija 112, Jugoslavija 60, Turčija 34 (tretja zaradi več prvih mest), Romunija 34.

Sledila je še razdelitev daril, na kar je uspela balkanijada zaključena. Bo-jan.

Ženske atletske tekme Zagreb: Belgrad

V nedeljo so bile v Belgradu atletske tekme med zagrebško in belgradsko podzvezino reprezentanco. Zmagale so Zagrebčanke, pri katerih je nastopila tudi članica SK Planine (Ljubljana) gđ. Schweigerjeva. Rezultat: 37.34 točk. Doseženi so bili tile rezultati:

Tek na 100 m: 1. Milošević (B) 14.4 sek., 2. Schweiger (Z) 14.6, 3. Mladenović (B) 14.6, 4. Mihok (Z) 14.8.

Met kroglice: 1. Neferović (Z) 10.36 m, 2. Lovše (Z) 9.38 m, 3. Djordjevič (B) 8.40 f, 4. Cvijič (B) 7.92 m.

Skok v višino: 1. Neferović (Z) 1.31 m, 2. Cimperman (Z) 1.26 m, 3. Stanojevič (B) 1.21 m, 4. Mladenović 1.21 m.

Met diska: 1. Neferović (Z) 33.73 m, 2. Mihok (Z) 27.98 m, 3. Boić (B) 23.17 m, 4. Rakič (B) 22.75 m.

Skok v daljavo: 1. Karpati (B) 4.57 m, 2. Milošević (B) 4.25 m, 3. Cimperman (Z) 4.14 m, 4. Schweiger (Z) 4.07 m.

Štafeta 4x100 m: 1. Belgrad 58.7 sek., 2. Zagreb 58.8 sek.

Rezultati bi bili prav gotovo neprimerno boljši, če ne bi deževalo tekmovalca, tako da so tekale in skakale atekmovalke po lužah, ki so stale po tekmovališču. Zmagala je zagrebška reprezentanca z naskokom treh točk.

V Helsinkih so še vedno optimisti

Poročevalski urad organizacijskega odbora za XII. olimpijske igre leta 1940 je razposlal v zadnjem času tole okrožnico: »Mesto Helsinkii je dalo zopet večjo vsoto denarja (3 milij. finskih mark) na razpolago za nadaljevanje del pri olimpijskih zgradbah. Dela se z vso paro naprej in se lahko računata, da se bodo vse priprave dobro zaključile. Različni športni prostori so že takorekoko gotovi. Sicer še manjkajo ogrevalne naprave pri plavalnem bazenu, toda, ker je v Helsinkih meseca julija gorko, bomo brez tega tudi shajali. Dela se tudi s polno paro na tem, da bodo vsi gostje in tekmovalci kar najbolj gostoljubno sprejeti. Pripravljani odbor ne misli prav nič na to, da bi s pripravami za olimpijske igre prekinili.

Mariborsko gledališče:

Bekeffi: Neopravičena ura

Za tremi resnimi igrami, s katerimi je mariborsko gledališče odprlo svojo sezono, je prišla na oder Bekeffijeva veseljoira »Neopravičena ura«, ki jo je lani igralo tudi ljubljansko gledališče. Če jo primerjamo postavim z znano »Maturco« ali tudi z »Doktorjem Campos«, kakor tudi je ta nedodelan, predstavlja »Neopravičena ura« dosti šibko in povprečno stvar, ki nima prave globline in sloni precej na slučajnih in anekdotah. Prijetna je, v kolikor skuša ujeti poezijo šole in dijaškega življenja, ki jo je pri nas Slovincih znal umetniško upodobiti le Ivan Pregelj, medtem ko so drugi ostali bolj letopisci. Ob tem mi prihaja tudi na misel, zakaj ni bila nikdar uprizorjena Pregljeva študentovska igra »Salve, virgo Catharina« vsaj za poskus ter zaradi Preglja in zaradi slovenskih študentov, ki so tako marljivi obiskovalci našega gledališča (v obeh naših gledaliških mestih) in njegovi najbolj hvaležni poslušalci. Veseljoira Bekeffijeva je v svoji sestavi zelo neenakomerna: včasih hoče biti tragično resna, včasih lahkotna in plitva, včasih vsakdanja, pa tudi poetična. V celoti je torej pač ena izmed kolikor toliko dobrih odrskih stvari, a brez globlje misli.

Uprizoritev je bila prav primerna in je iz igre ustvarila, kar je iz nje bilo mogoče ustvariti. Prav prijetno je mlado gimnazijsko in gospo podala Rasbergerjeva, ki je bila res pol dekle pol žena. Njene tovarišice so bile živahne, celo preveč. (Tak razred, kot ga one predstavljajo, bo v svoji pretirani razposajenosti težko možen.) Savinova kot tovarišica Truda in Kraljeva kot Kafta sta bili odlični, da se izrazim po šolsko. Odgovarjajočo slogu igre so skoraj vsi igralci dali svojim postavam nekoliko komične barve. Tako so bile rahlo karikirane osebe iz profesorskega zbora (zlasti dobra Gorinskova in Košič), Lilin oče, ki ga je igral Gorinšek, akademik Hans, ki ga je podal Verdonik, uhačajo mogoče preveč v farso, Just Košuta kot advokat in Starčeva kot svetlaka dama. Med njimi je moral igrati resno vlogo Rado Nakrst, ki se je dobro znašel. V splošnem se da reči, da so igralci storili več, ko bi mogli po samem tekstu, ki je dosti povprečen. Igra bo služila za lahkoten oddih. Ne bo škodila in ne bo koristila. Smolej Viktor.

Iz srbskohrvatskega knjižnega trga

Izšla je 1-2 številka V. letnika »Jugoslov. istorijskega časopisa«, kjer se med drugim nahajajo tudi dr. Grivičeva razprava »O avtentičnosti poslanice Hadrijana II. leta 869«, dalje Čremošnikov članek »Notarijat Lastova in srednjem veku«, Stjepana Antoljaka »Dalmacija, Hrvatstva s Primorjem, Istra in Slovenija na pregovorima in Ovaru i miru u Schönbrunnu.« Med drobnejšimi prispevki se nahajata tudi dr. Grivičev »O stikih Cirila in Metoda s slovensko zgodovino«.

Založba »Narodna kultura« je izdala v eni knjigi celokupna dela Ljubomora Nenadoviča, ki jo je uredil in ji napisal uvodno študijo Trifun Djukić.

Pred nekaj dnevi je Akademija sedmero umetnosti v Belgradu razdelila svoje letošnje nagrade. Prvo nagrado (10.000 din) je dobil znani pesnik Sima Pandurovič za svoje celotno književno delo. Drugo nagrado (5000 din) je prejel mladi Dušan Djurovič za letošnje objavljene roman »Dukljanska zemlja«. Dalje so bili nagrajani še Borislav Blagojevič (»Zakonik carja Dušana«), gledališka igralka Mila Veličkovič in akademski slikar Momčilo Marković. Kakor znano, skrbijo za fond Akademije sedmero umetnosti izključno prestolniški tiskarnarji in knjigarnarji, ki so to potrebno ustanovo tudi osonali.

Pisatelj in časnikar Svetislav Šumarevič je kot trojni zvezek »Luče«, profesorskega društva v Belgradu izdal pomembno delo »Pozoristi kod Srba« na 452 straneh. V knjigi je obdelal zgodovinsko razvojno pot srbskega gledališča od začetkov do svetovne vojne. Poleg knjige z isto vsebino, ki jo je pred leti izdal Borivoje Stojković so torej sedaj Srbi dobili še drugo obširno zgodovinsko delo o svojem gledališču. Cena Šumarevičeve knjige je naravnost popularna (broš. 36, vez. 45 din).

Jela Spiridonovič-Savič je izdala knjigo pesmi »Jesenje melodije«.

Kohnova »Naša knjiga« je izdala posmrtno knjigo Dušana Radiča »Tako mi, planincile, ki prinaša vrsto njegovih še ne zbranih novel. Znano je, da velja Radič, ki je bil po poklicu zdravnik, za enega najboljših prikazovalcev srbske vase v povojni književnosti. Knjiga ima 236 strani.

V zvezi z nedavnim odkritjem spomenika velikemu srbskemu rodoljubu in javnemu delavcu iz Vojvodine Svetozarju Miletiću, je sedaj tajnik Matice Srbske dr. Kosta Milutinovič izdal na 114 straneh razpravo o njem. Brošura je izšla v izdaji zagrebške »Nove Evrope«.

Letos je minilo deset let od smrti Iva Vojnoviča. Ker je njegova dela težko dobiti v primerni izdaji, se je Geza Kohn odločil, da bo letos izdal Vojnovičeva dela (pesmi, novele, drame, eseje, romane) v zbrani obliki v petih knjigah. Prva knjiga prinaša pesmi in pet pisateljevih novel. Zbirka bo obsegala okrog 2000 strani. Cena 300 din.

Vladimir Babič je izdal že četrto knjižico z naslovom »Naši pisci«, v kateri so kratki napisi o mlajših srbohrvatskih književnikih, med drugim o Miličiču, Viloviću, Humu, Petru Petroviću, Nevistiću itd.

Državna štamparija hiti s svojo izdajo najpomembnejših Shakespearjevih del. Pred kratkim je izšla že šesta knjiga, ki prinaša »Zimsko hajko« s predgovorom. Vse prevode te kolekcije Shakespearja je oskrbel znani šekspirolog dr. Svetislav Stefanović.

Zveza slovenskih skavtov

Preteklo nedelje je bil v salezijanskem Miadinskem domu na Kodeljevem ustanovni občni zbor »Zveze slovenskih skavtov«. Občni zbor je začel g. Bevc Emil, pozdravil vse navzoče, zlasti pa zastopnike in številne starše. Ob tej priliki je bilo tudi prebrano pismo g. bana dr. Marka Natlačena, ki ga je poslal ustanovnemu občnemu zboru. V daljšem nagovoru je g. Bevc točno utemeljil, čemu se je ustanovila zveza in kakšne cilje ima v bodočnosti. Iz njegovega govora povzamemo samo nekaj misli, ki se nam zdijo, da so važne. Skavtska organizacija je po svoji ideologiji indiferentna ter kot taka dostopna vsakomur. Vsak pravi vzgojitelj pa dobro ve, da organizacija, ki navaja svoje člane samo k naravi brez duhovne poglobitve, brez pravičnega tolmačenja naravnih sil, ki jih uravnava edino Vsemogočni, napravi nepopolnega človeka ter kot takega vzgojenega samo enostransko. Današnji borbeni svet pa potrebuje mladih, krepkih, duhovno usmerjenih fantov, ne pa mlakežev in indiferentistov. Iz prakse se dobro vidi, da ljudje najrazličnejših, oziroma nobene veroizpovedi in vseh svetovnih naziranj, ne morejo delati v eni organizaciji ter je zato razumljivo, da taka organizacija nima pokazati nobenega pozitivizma, kljub temu, da se skriva za najrazličnejšimi kulisami, kakršne pač zahteva vzporedna igra.

Svetovidova četa na Kodeljevem se je od svoje ustanovitve trudila, da čim tesneje deluje na katoliški podlagi. Toda to delo je bilo zelo težko, kajti ljudje, ki so se najbolj trkali na prsa, čeč, da so priznani vzgojitelji, so kodeljevskim skavtom na vsaki stopinji nasprotovali. Nadrejeni so vedno klicali vodje čete na odgovor, ki je imel potem posledico izključitev »zaradi nedisciplin«. To so bile žrtve, ki so se borile za prave ideale. Prav tako je bila tudi četa pred leti ukinjena zaradi svojega »neskavtskega dela«. Toda prišel je dan, ko je vstala. Ti kodeljevski skavti so danes dali trdni temelj ustanovitvi »Zvezi

slovenskih skavtov«. Njihovi pravi nauki pa se bodo razširili v najkrajšem času vsepovsodi po naši slovenski domovini. Kako se bo organizacija razširila vsepovsodi, se že vidi iz tega, ko so bili že na ustanovnem občnem zboru zastopani ljubljanski okraj, kjer hočejo ustanoviti v najkrajšem času čete.

Izvajanja govornika so navzočni, zlasti starši, burno odobraval in obljubili najtesnejše sodelovanje z novoustanovljeno organizacijo.

Sledilo je kratko tolmačenje pravil. Prečitan je bil tudi dopis, s katerim je oblast potrdila organizacijo ZSS.

Za tem so bile volitve. Odbor, ki je bil predlagan, je bil enoglasno sprejet od vsega občnega zbora.

Z velikim odobravanjem je bil sprejet predlog, da se imenuje za duhovnega vodjo zveze g. ravnatelj dr. Alojzij Tomec, ki je v svojih besedah, naslovljenih na vse navzoče, izjavil, da bo kot duhovnik gledal, da bo nova organizacija delala tako, da bodo iz nje izšli res katoliško vzgojeni fantje, ki bodo ponos novi organizaciji. Ob tej priliki je obljubil tudi vso naklonjenost organizaciji.

Navdušeno je bilo tudi sprejeto, da se pošljejo pozdravna pisma, ki bodo obenem izražala popolno vdanost, sledečim: Nj. Vel. kralju Petru II., prevzvišenemu knezoškofu dr. G. Rožmanu, slovenskemu voditelju dr. A. Korošcu, ministru dr. M. Kreku, g. banu dr. M. Natlačenu, g. županu dr. J. Adlešiču ter inspektorju salezijanske družbe g. I. Španu. S tem je bil občni zbor zaključen.

Iskreno želimo, da bi se nova organizacija razvila vsepovsod ter da bi zajela našo mladino, ki je tako potrebna v današnjih dneh duhovne usmerjenosti ter obenem pošteno zabave. Vsega tega bodo pa deležni v »Zvezi slovenskih skavtov«, ki bo vedno ostala pod strogim duhovnim nadzorstvom.

Razstreljeno bojno letalo pri Saarbrückenu

Vilno

Litva je od leta 1920 država brez glavnega mesta

Tudi tla trem majhnim silam baltske zveze — Litvi, Letonski in Estonski — ki jim jih je postavil versajski mir, se v vrvežu mednarodnih dogodkov majoje. Vojaški dogodki v vzhodni Evropi za nje niso brez pomena. Munter, litvanski zunanji minister, se s skrbjo vprašuje, ali je igral na pravo karto. Njegov estonski kolega Selter se pogaja z Moskvo. In Litva, ki leži najbolj južno vseh teh treh držav in je bila torej sovjetskim željam po dohodu na Vzhodno morje navidez bolj odmaknjena kot njeni dve severni sosedini, si je dalj časa skušala na lastno pest obvarovati svoj obstoj in svojo politično samostojnost.

Litva si je pred dobrim letom dni s prostovoljnimi odstopom Memela hotela kupiti naklonjenost Nemčije. Ali so morda v Kovnu že takrat računali, da bi mogli z nemško pomočjo dobiti Vilno nazaj? Litvanska vlada danes s skrbjo gleda proti Kremlju, kajti nad Vilno že cel teden plapolata rdeča zastava... Zastopniki vlade so bili poklicani v Moskvo in pogajanja so se začela. Litva se je začela »pogajati« s sovjetsko Rusijo.

Versajski mir je Vilno obljubil Litvi in mlada republika si je v tem mestu, ki je bilo največje na njenem ozemlju, že uredila sedež svoje vlade. Toda ne za dolgo, L. 1920 so vdrle poljske čete pod poveljstvom generala Żeligowskega. Vilna je neposredno okoličje je postala poljska. Litva je s Poljsko prekinila diplomatske stike in protestirala v Ženevi. Svet Zveze narodov je nič manj kot 18 sej posvetil poljsko-litvanskemu sporu, glavna skupščina ZN se je dvakrat pečala s tem vprašanjem, mednarodno razsodišče v Haagu je predlagalo svoja »mnenja«...

Ostalo pa je pri starem »status quo«. Vilna je ostala poljska. Toda med Litvi in Poljsko ni bilo meje, ampak samo demarkacijska črta. Železniški in cestni promet med obema državama je bil prekinjen, noben vlak ni peljal iz ene države v drugo. Preko te demarkacijske črte se je prišlo samo peš. Znorno stanje »modus vivendi«, ki je nastalo po silni življenja in je bilo v veliki meri delo ZN, pravne ostrine, ki je vladala med obema državama z nepriznanimi mejami, ni oblačilo. Še l. 1935 je moral francoski filmski operater Zweig, ki je zbiral filmska poročila o političnih nasprotjih vzhodne Evrope, z vsemi svojimi aparati in kovčgi poljsko-litvansko mejo prekorakiti peš. Čez cesto je ležal debel hlopd, pred katerim se je moral z obeh strani vsak avto ustaviti.

Toda Litva se Vilni ni odpovedala. Prenesla je sedež svoje vlade v Kovno (Kaunas), v vseh litvanskih zemljevidih, učbenikih in državnih almanahih je bila Vilna označena kot litvansko glavno mesto in ministrstva so imela na svojih uradnih tiskovinah glavo: »Glavno mesto Vilna — začasni sedež vlade Kovno.«

Medtem pa se je položaj v Evropi nevzdržno razvijal naprej. V Nemčiji je prišel do oblasti narodni socializem. V Kovnu skrb in zadrega: ali naj Litva stopi v dobre razmerje do nemške države, to pomeni, da se odpoveduje Memelu, edinemu pristanišču države, da bi morda pod nemškim varstvom mogla vkorakati v Vilno? Ali pa naj stopi v zvezo s Poljsko, se odpove Vilni in si tako s poljsko pomočjo obdrži Memel? Nemško-poljska prijateljska pogodba l. 1934 začasno prekriža vse take račune, nenapadalna pogodba s sovjetsko Rusijo daje le nepopolno varnost. Litva, rečna dežela z dva milijona prebivalcev, žoga med samimi močnejšimi sosedmi, čaka, kako se bodo razmere razvijale, ker je preslabotna, da bi sama kaj posegla vmes.

Končno zblíževanje s Poljsko vprašanje Vilne postavi nekoliko v ozadje. Toda poljskemu zunanjemu ministru Becku se nikdar ni posrečilo, da bi od Litve dosegel, da bi se javno Vilni od-

povedala. Narodni socializem s svojimi zahtevami vznemirja Evropo. Spor za Vilno se znova odpre. Toda Litva se ji ne odpove... Simbolični obred, ki se je začel pred 20 leti in se ponavlja vsak večer ostane: v Kovnu, v mestnem parku, pred spomenikom padlim junakom, vsak večer prikora četica litvanskih vojni invalidov in priže ogenj, ki tako gori celo noč v spomin na Vilno, izgubljeno glavno mesto države. Ko so l. 1920 prvi prižgali ta ogenj, je polkovnik Woltaš dejal: »Naj gre luč tega plamena do Vilne, naj reče našim bratom v Vilni, da jih nikdar ne bomo pozabili.« — In tudi danes še vsak večer gori v Kovnu ta ogenj in sveti do Vilne..., nikdar pozabljen.

Vilna je pod poljsko oblastjo zelo napredovala. Danes ima blizu 200.000 prebivalcev. Na deželi okrog nje vsekakor prevladuje litvanski jezik. Ali pa je to zadosten dokaz, da bi Stalin dal Vilno Litvi? V Kovnu so pripravljali dati za Vilno nekaj svoje samostojnosti — tiste samostojnosti, ki je danes bolj kot kdajkoli prej itak ogrožena.

V tej igri za Vilno Nemčija danes ni več. Tudi Poljska ni več zraven. In v Kovnu upajo, da bodo do takrat, ko bi Poljska spet mogla zavzeti svoje mesto v vzhodni Evropi, vprašanje Vilne uredili s Stalinom, da vlada ne bi več govorila iz Kovna za Vilno, ampak bi bila dejansko in pravno v glavnem mestu Litve — v Vilni.

Lov na brezpravne

Moskovski radio poroča v poslednjih časih o načinu, kako je bilo »osvobodjenec« beloruskih pokrajin Poljske izvedeno. Posebno natančno je opisan lov na poljske uradnike, veleposelnike in častnike. Na vse te osebe so uprizorili zares pravi zverinski lov. Mnoge so naravnost klali in poklali, druge so pometali v ječo. Poročilo radia iz okolice Tarnopola pristiže k »sovražnikom ljudstva«, s katerimi da so dokončno pospravili, tudi jezuite. Mnogi jezuiti so se baje poskrili. »hrabrac« rdeča armada pa je vse pokalala v njih skrivajših in jih je izročila »njihovi zasluženi usodi«. Drugih podrobnosti radio ni poročal. Toda ta vest popolnoma zadošča, da vemo, da se je zgodilo najhujše. Ker je v tarnopolski okolici le malo jezuitov, smemo domnevati, da so s tem imenom misljeni splošno katoliški duhovniki.

Jesenice

Občni zbor Triglavskega okrožja je bil v nedeljo, 10. oktobra, dopoldne v Krekovem domu, na katerem so bili zastopani skoraj vsi odseki okrožja. Pri volitvah je bil izvoljen in izpopolnjen odbor z br. Savinškom na čelu. — FO Jesenice pa je poročal v ponedeljek zvečer na svojem rednem letnem občnem zboru o delu v preteklem poslovnem letu. Številna udeležba članstva in živahno zanimanje vsega članstva je porok še lepših uspehov jeseniškega Fantovskega odseka. Izvoljen je bil odbor s predsednikom dr. Bergljem. — Občni zbor Krekovega prosvetnega društva bo v sredo, 18. oktobra, ob 8. zvečer v veliki dvorani Krekovega doma.

Kino Krekov dom predvaja v četrtek, 12. okt., ob 8. zvečer odlični film, glasovito dramo »Domovina« v režiji slovitega profesorja C. Frölich in po H. Sudermanovem romanu. V petek, 13. okt., ob 8. zvečer pa film po Jack Londonovem romanu »Beli volk«. V soboto, 14. okt., ob 4. pop, matineja. Cene nižane. Predvaja se »Beli volk«, zvečer ob 8. pa film »Domovina«. Za dodatek dva odlična tednika.

Kranj

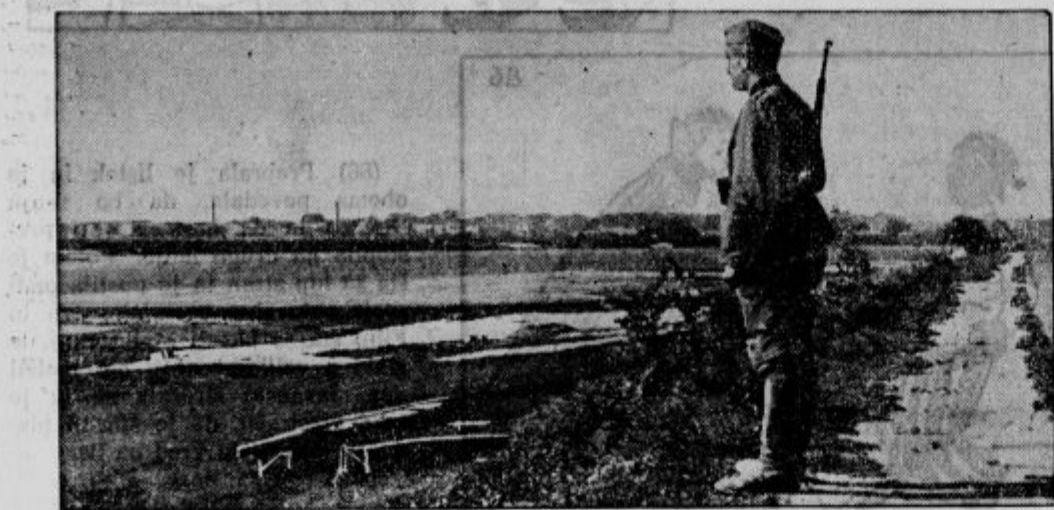
Sestanek JRZ in MJRZ v Naklem. JRZ in MJRZ sta postali v zadnjem času v kranjskem okraju zelo aktivni. Skupno prirejata poučne sestanke po vseh občinah. Včeraj je bil tak sestanek tudi v Naklem. Udeležba je bila primeroma zelo velika, čeprav veliko fantov in mož ni doma. Na sestanku je poročal o političnem položaju dr. Ant. Megušar iz Kranja. Za mladino je imel kratek govor akademik Ciril Murnik. Udeleženci so s pozornostjo sledili izvajanjem govornikov in pokazali, da je tudi občina Naklo vsa v Koroščevem taboru in da svojemu voditelju popolnoma zaupa.

S sodišča. Na lastno prošnjo je upokojen Hönigman Josip, višji pis. oficial VII. položajne skupine pri okrajnem sodišču v Kranju.

Sv. Lovrenc na Dravskem polju

Pogorela je v Apačah št. 80 domačija posestnice Marije Valentan, matere 5 malih otrok, katere mož je v Nemčiji. Požar je nastal v jutranjih urah ter je revidni družini upelnil hišo in gospodarsko poslopje.

Tudi pri nas so bile še lastovke, namreč pretekli teden, v torek, dne 3. oktobra! To poročamo z ozirom na tozadevno poročilo v nedeljskem »Slovenec« iz St. Lovrenca na Dolenjskem. V deževnem popoldnevu so jih priletele velike jate, gotovo preko 100 in prenočile v župnišču. Še celo drugi torek, 10. oktobra, smo jih videli jutraj kakih 30, kako se letale nad istim mestom.

Straža ob Visli

20. občni zbor Združenja gledaliških igralcev v Ljubljani

V nedeljo, dne 8. oktobra je bil v operi občni zbor Združenja gledaliških igralcev, ki so se ga udeležili člani drame, opere in baleta. Predsednik L. Drenovec je v kratkih in jedrnatih besedah orisal pomembnost stanovske organizacije, ki je v teku 20 let dosegla veliko v prid svojih članov. Zagotovila jim je različne pravice, izposlovala razne ugodnosti in se je borila in se bori za boljše socialno in umetniško bodočnost.

Predsedniki organizacije so bili v teh letih: Rado Pregarc, Julij Betetto, prof. Osip Šest, Vekoslav Janko in Lojze Drenovec. V pregledu čez 20 let srečamo največkrat imena odbornikov: tajnika Jermana, blagajnika Mencina in Neffata. Člani organizacije vedo, kako veliko delo požrtvovalnosti in kolegialnosti je opravil v letih, odkar je bil funkcionar pri Združenju, Lojze Drenovec in glavni sadovi dela in največji uspehi, ki jih je doseglo Združenje, so plodovi njegovega prizadevanja. Inteligentni in neumorni organizator uživa velik ugled tudi pri tovariših centrale v Belgradu kakor v Zagrebu in vseh sekcijah v drugih mestih.

Poročilo tajnika Jermana je podalo natančen pregled o delovanju in uspehih odbora ter o tekočih, še neizpeljanih zadevah. Sledilo je poročilo blagajnika Mencina, ki je poročal o dobro stoječem finančnem stanju blagajne in o naraščajočem premoženju organizacije. Poročila preglednikov so javila brezhibno stanje knjig.

Sledile so volitve novega odbora, ki so se vršile na izrecno predsednikovo željo tajno, z glasovanjem v listki. Stari odbor je bil soglasno izvoljen. S tem je bila izrečena zaupnica odboru, ki je izpeljal v teku let, odkar stoji na čelu organizacije, mnogo uspešnih dejanj v dobrobit članstvu.

Debate o slučajnostih so se udeležili: dr. Švara, Valo Bratina, Debevec, dr. Kreft in drugi. Razpravljali so o penzijskem skladu, ki zagotavlja neprevedenim članom penzijo, o podpornem skladu in projektu gledališkega zakona, ki ga še po 20 letih nimamo in ki naj bi uredil gledališke razmere. Po zgledu drugih držav, kjer se točno zavedajo važnosti te kulturne ustanove, naj bi tudi mi dobili gledališki zakon. Ta naj bi ugotovil število službenih let in penzije na nekoliko drugi osnovi, kot jo imamo sedaj, revidiral vprašanje razvrstitve prevedenih članov in še druga, za obstoj gledališča važna vprašanja.

Kakor je pokazal letošnji občni zbor v primeri z lanskim že bolj urejene razmere, ki so nastale po prizadevanju odbora, tako gleda članstvo z zaupanjem v bodočnost, ki bo gotovo pokazala nove uspehe te nad vse koristne stanovske organizacije.

Brzoturnir za prvenstvo osrednjega šahovskega kluba

Ljubljanski šahisti so že začeli jesensko šahovsko sezono. Jutri, v petek bo brzoturnir za prvenstvo Ljubljane, na katerem bo sodelovalo 14 najmočnejših ljubljanskih šahistov. Oba glavna ljubljanska šahovska kluba, Osrednji šahovski klub in Ljubljanski šahovski klub, bosta dala za ta turnir po šest svojih najboljših igralcev, dva pa bodo izbrali iz neorganiziranih šahistov. Da bi našel šestorico igralcev, ki bodo zastopali klub na tem turnirju, je Osrednji šahovski klub priredil v torek zvečer v Zvezdi brzoturnir svojih igralcev, ki se ga je udeležilo 17 klubovnih članov. Turnir

je dal naslednji rezultat: 1. Šorli 14 točk, 2. Požar 13 točk, 3. in 4. mesto si delita Šiška in Puc z 12 točkami, 5. in 6. mesto pa si delita Hren in mojster Furlani z 11 točkami. — Ta šestorica igralcev se je kvalificirala za brzoturnir, ki bo odločil o prvaku Ljubljane. Naslednja mesta so zasedli: 7. Pintarič z 10 in pol, 8. Uršič z 8, deveto, deseto in enajsto mesto pa si dele s 7 točkami Jakulin, Grmek in Kavčič, 12. mesto je zasedel Kumelj s 5 in pol točke. Turnir je pokazal velik napredek vseh klubovnih igralcev. S suvereno gotovostjo se je na njem ponovno utrdil znani igralec Šorli Jože, ki je ponovno dokazal, da je eden izmed najboljših slovenskih brzoturnirskih igralcev. Presenetil pa je neuspeh mojstra Furlanija, ki je zasedel šele šesto mesto, in se tako komaj plasiral za prvenstveni brzoturnir.

Trbovlje

Za otvoritev šole na Vodah. Stariši nas prosijo, da se zavzamemo za to, da bi se enkrat začel pouk na vodenski šoli in ne pustilo malomarno čakati 1200 otrok na cesti. Šolsko vodstvo in županstvo izjavljata sicer, da sta nekaj storila. Drugi so pa zopet na banovini zvedeli, da se domači krajevni činitelji malo resno zavzemajo za izpraznitve šolskih prostorov. Kar so drugod dosegli, bi bilo tudi v Trbovljah mogoče.

Prva občinska seja v novem občinskem domu je sedaj napovedana za prihodnjo nedeljo ob devetih. Enkrat je že bila odpovedana, ker še ni bilo poslojše dogotovljeno. Na dnevnem redu je otvoritev seje in nič drugega. Vendar je ta otvoritev seje tako važna, da pravi predsednik občine, da se je naj odborniki zanesljivo udeležijo. Če je pa kateri po službi nujno zadržan, naj le pride, bo pa občina plačala prizadeto izgubo na zaslužku. S tem dnem se menda začne tudi uradovanje občine v novem poslopiu.

Ne hodite blizu krajem in poslopjem, katere ima vojaštvo zasedene ali zastražene. Je strogo prepovedano.

Sadjarska podružnica ima prihodnjo nedeljo ob osmih predavanje v trboveljski šoli. Nato bo tudi razgovor o prodaji sadja in drugih gospodarskih ukrepih koristnih za posestnike.

Poljske čete, ko odhajajo iz Varšave

Dunajski mednarodni jesenski velesejem

se bo vršil od 15. do 22. odnosno 23. oktobra 1939.

Jugoslovanski obiskovalci dobijo brezplačen vizum za Nemčijo proti izkazu sejemske legitimacije.
Znaten popust na železnicah.

MALI OGLASI

V malih oglasih velja vsaka beseda 1 din; ženitovanjski oglasi 2 din. Debelo tiskane naslovne besede se računajo dvojno. Najmanjši znesek za mali oglas 15 din. — Mali oglas se plačuje takoj pri naročilu. — Pri oglasih reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka petlinna vrstica po 3 din. — Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Postrežnica
išče zaposlenja od 10 ure dalje. Polzve se: Vodmatska 15. (a)

Krojačica-začetnica
želi mesta. Nastop 15. oktobra. Naslov: Anica Štuc, Plištanj. (a)

Gospodična
ljubljenica otrok, zna vse šivati, išče mesta kot pomoč gospodinj. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Vestnarsko verziran« 16.134. (a)

Mlad trgovski pomočnik
priden in pošten, želi prenesti službo. Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Vestnarsko verziran« 16.170. (a)

Trgovski sotrudnik
vaje engros in detajla, star 19 let, pošten, marljiv, želi službo. Gre tudi k avtomobilu. Ponudbe na upravo »Slov.« pod »Pomoči potreben« 15999.

Zasluzek

Privatnikom,
restavracijam, kavarnam se priporoča šivilja za likanje in krpanje perila in oblek. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Soliden zaslužek« 16.287. (a)

Službodobe

Starejšo žensko
za vsa gospodinjstva dela sprejem. Završki, Vižmarje 142, pod klancem, St. Vid nad Ljubljano, b

Kmečko dekle
staro od 14—16 let, takoj sprejem za v Kranj. — Poizve se v »Medarni«, Ljubljana, Zidovska ulica 6. (b)

Mladega vrtnarja
pridnega in vestnega, za stalno sprejme trgovska vrtnarja. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod »Vrtnar« 16.320. (b)

Elektromonter
s prakso se sprejme v službo pri mestnem električnem podjetju v Mariboru. — Interesenti naj vložijo prošnje do dne 16. oktobra t. l. (b)

Pouk

Citre poučuje
temeljito E. Mesgollits — Jurčičev trg 2/III. (u)

SOBE

Gospodični
nudim stanovanje in dobro hrano sredi mesta. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 16.294. (s)

Kupimo

Otroški voziček
športni, kupim. Ponudbe upravi »Slovenca« pod »Kupim« 16.269. (k)

Suhe gobe
nudite takoj povzročeno z navedbo količine tvrdki Artur Nachbar, Radeče.

Vaskovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah CERNE, juvelir, Ljubljana Wolova ulica št. 3

Kopirni stroj
rabljen, za obdelavo do 1 m dolgih lesenih komadov, kupi Železarna Muta, Muta ob Dravi. k

Kupujte pri naših inserentih!

Objave

V upravi »Slovenca« naj dvignejo inserenti sledeče ponudbe:
Center 15.804
Dober plačnik 15.194
Gotovina ali dogovor 450.000
Osamljena
Predmestje 15.505
Razvedrilo 53
Zanesljiv 15.891

Prodamo

Najugodnejši nakup
moških oblek nudi Presker, Sv. Petra c. 14, Ljubljana.

Kislo zelje
novo, prvovrstno, v sodčkih, dobavlja po naročilu Gustav Erklavec — Ljubljana — Kodeljevo, Povsetova 47, tel. 26-91.

Blago za
zimске suknje
kamgarni, športni ševiti za fine obleke
R. MIKLAUC
»PRI ŠKOFU«
LJUBLJANA
Lingarjeva ulica 3
Pred škofijo 3
Solidna postržba!

Več novih štedilnikov
solidno izdelanih, napredaj. — Vprašati: Gilnce, Cesta I, št. 6, Ljubljana.

Prima orehi
tanke lupine, 50 kg 240 din; jedra 10 kg 185 din, Ia. suhe češnje, zaboji 10 kg 58 din, vreče 50 kg 210 din, franco voznina, razpošilja G. Drechsler, Tuzla. (l)

Računske stroje

popravlja specialna mehanična delavnica
RADIOVAL = Ljubljana
Dalmatinova ulica 13, telefon 33-63.

Otroški kotiček

SLON SAMBO

(85) »Pojdita dol in naj vama dajo primerno obleko,« je rekel kapitan in jima je izročil dva listka. Fantoma je bilo to prav. Za en listek sta prejela pravno obleko, a čevlji so jima bili vsi preveliki. Na drugem listku je bilo nekaj za staro damo, ki je sedela na krovu in si radovedno ogledovala oba tička.

(86) Prebrala je listek in je obema povedala, da bo zanju skrbela in da bosta skoraj prestopila na drugo ladjo. Potem je šla za hip stran in je pustila ondi svoje potovalno ogrinjalo. Jan in Filip sta se hkrati zavila vanj, le glavi z velikimi uhliji sta moleli ven. Javanski strežnik se ju je tako prestrašil, da je spustil pladenj s posodjem vred na tla.

Zahtevajte povsod „SLOVENCA“

ZAHVALA

Globoko nas je ganila prisrčnost in ljubezen, katero so nam izkazali sorodniki, prijatelji in znanci, ko nas je zapustil naš nepozabni oče, brat, stric, gospod

VINKO KUKOVEC

Zahvaljujemo se vsem, ki so v teh težkih dneh čutili z nami, nas tolažili ter darovali številne vence in šopke, da počastijo spomin našega dragega pokojnika. Prav posebno smo dolžni zahvalo prečistili duhovščini za spremstvo, predsedniku mestne občine g. dr. Vorsiču, podpredsedniku obrtnega društva g. Lečniku ter zastopniku celjske posojilnice g. dr. Juru Hrašovecu za njihove poslovilne besede, celjskemu pevskemu društvu in pevskemu društvu »Ojliki« za v srce segajoči žalostinki ter gasilski četni Gaberje za častno spremstvo. Iskrena hvala vsem, ki so našega dragega pokojnika spremlili v tako častnem številu na njegovi zadnji poti. Zavest, da ste čutili z nami, nam je ob bridki izgubi v veliko uteho. Zato vsem, prav vsem priščna zahvala.

Celje, dne 11. oktobra 1939.
Slavko, Marica, Zlatka, otroci. — Rodbini dr. Vekoslava Kukoveca in Franca Kukoveca, brata. — Josipina Preac, sestra

OGLASI
v najbolj razširjenem dnevniku imajo **največji uspeh!**
Zato oglašujte v „SLOVENCU“!

Arnold Fredericks: 4

Svetlobni znaki

Detektivski roman. — Priredil Fr. Kolenc.

Tujec je spoznal njeno namero. Naglo je dvignil roko in na dlani se je pokazala pečatna plošča na znotraj obrnjene prstana. Tujec je s prstana pogledal ženo in ji je močno zrl v oči.

»Gospa Duvall, mislim, da smete imeti zaupanje do mene,« je dejal s pomembnim smehljajem.

Gracija je takoj spoznala prstan. Pravtak je bil kakor oni, ki ga je sama nosila v Parizu, ko je po naročilu policijskega šefa, gosp. Lefèvre vršila ona znamenita isledovanja za slonokoščeno tobacnico. Dobri stari Lefèvre je njen in Richardov skupni prijatelj! Tega človeka je on poslal!

»Prosim, hodite noter,« je dejala pomirjeno in je šla naprej v knjižnico.

Tujec je nekaj besed povedal šoferju in je sledil dami. Komaj sta prišla v sobo, ki je bila polna knjig, ko je iz žepa izvelkel zapečateno pismo.

»Gospa Duvall,« je rekel s poudarkom, »g. Lefèvre je svojemu zastopniku v Washingtonu brzojavil, kar je zapisano v tem pismu. Nemudoma bi ga moral izročiti vašemu možu. Ako pa bi njega ne dobil, ga naj predam vam. Dovolite, gospa!«

Priklonil se je in izročil ženi kuverto. Gracija je strgala trdi pečat, ki jo je zapiral, izvelkla iz njega kosček kartona in je naglo prečitala sporočilo. Poslal ga je gospod Lefèvre:

Dragi Duvall!
Ko sva bila zadnjič skupaj, ste obljubili, da me obiščete, ako bi Vas kdaj po-

treboval. Sedaj Vas nujno rabim, dragi prijatelj! Pridita takoj oba, Vi in Vaša draga žena! Lefèvre.

Gracija je pogledala moža, ki je stal pred njo. To je na vsak način zelo važno poročilo. Gracija je vedela: ako bi bil Richard doma, bi na teh nekaj vrst takoj odpotoval, ker vendar Lefèvre se imata zahvaliti za svojo srečo. Živo se je še spominjala na poroko, pri kateri je bil ljubki stari Francoz priča. Mislila je na poslovilno pojedino pri policijskem šefu in na krasno darilo, ki ji ga je stari gospod izročil pri tej priliki. Jasno je, da Lefèvre nujno želi videti Richarda in tudi njo. Vsilila se ji je misel — zakaj bi ne potovala k njemu?

Res, da je Richard njej zaupal urejevanje gospodarskih zadev — Gracija pa je vedela, da bo šlo vse v redu, če je tudi nekaj časa ne bo doma. Oskrbnik Hendricks je dober in zmožen človek, ki so mu njune koristi pri srcu.

Gracija mu lahko mirno prepusti posestvo. K temu se je pridružila še ena misel, ki jo je popolnoma premagala: preseneti Richarda na ladji, ki gre jutri. Kako se bo čutil, ako jo zagleda, kako prijetno hodi po krovu! Gracija se je začudila, da se že prej ni ukoreninila v njej ta misel, da bi ga spremljala. Obrnila se je k selu, ki je stojel pričakoval njene odločitve.

»Ali veste, kaj stoji v tem pismu?«

»Da, gospa,« je odgovoril s lahkim priklo- nom, »s tajno pisavo so nam brzojavili.«

»O polnoči gre vlak in jutri zjutraj ladja?«

»Da, gospa.«

»Ali me lahko peljete na vašem vozu v Washington?«

»Gospa, z velikim veseljem.« Zadovoljno se je smejal.

»Dobro je. Gospod Duvall je v New Yorku. Jaz mu bom nesla sporočilo. Počakajte tukaj, prosim, da pripravim vse potrebno in dam služinčadi naročila.«

V teku pol ure je vse uredila. Oskrbnik Hendricks je dobil navodila z ozirom na posestvo, potrebni denar in tako dalje, in ob desetih, prav ko so pustili potnike k newyorškemu vlaku s spalnim vozom, je Gracija kupila vozni listek.

Uslužni Francoz ji je bil v vsem na pomoč in ji je želel srečno pot, ko ji je pomogel na vlak. Gracija se je takoj podala na svoj prostor, ulegla se je in listala v nekem časopisu. Predstavila si je Richardovo začudenje in radost, ko se drugo jutro srečata. Sedaj je bila že gotova, da se medeni tedni ne pretrgajo.

Pozneje je zaspala in sanjalo se ji je, da z Richardom drvita na velikem rdečem potniškem avtu proti Parizu.

Drugo jutro je na kolodvoru naglo zajtrkovala in je z vozom hotela v potniško pisarno, kjer si je že lahko zagotovila kabino. Potem je šla v banko, kjer so jo dobro poznali in se je preskrbela s potrebnim denarjem; nato se je z vozom podala v pristanišče.

Do odhoda je imela še pol ure. Gracija je hotela v kabino in si je prizadevala, da bi zakrila sledove nočne vožnje. Sveža je hotela biti, ko se srečata z Richardom.

Parnik še niti ni zapustil pristanišča, ko je bila žena že na krovu in je začela iskati moža. Vedela je, da bo to v tem vrvenju precej dolgo trpel. Eno uro ga je že iskala in je bila nekoliko presenečena, ko je dognala, da ga nikjer ne vidi. Čez eno uro se je presenečenje izpremenilo v strah.

Poiskala je blagajnika, in ko je pregledala imenik potnikov, se je prepračala o nepričakovnem dejstvu: Richarda ni bilo na ladji!

II.

Richard Duvall je dospel v New York v četrtek krog pol dveh. Hodgman, Stapletonov tajnik, je brzojavno sporočil, kdaj prideta, in tako ju je čakal na postaji bankirjev voz. Čez četr ure sta šla v Fifth Avenue po stopnicah Stapletonove palače.

Duvall še nikdar ni bil v tem stanovanju. Ako je imel z bankirjem prej opravka, ga je ta čakal v pisarni, v Broadwayju. Sedaj pa ni imel časa opazovati razkošne oprave. Hodgman ga je takoj peljal v knjižnico in kmalu se je pojavil tudi Stapleton.

V pozdrav je trdo stisnil Duvallu roko in je izrazil veselje, da je tako hitro prišel. Poznalo se je, da ga muči dušna bol.

»Hodgman vam je povedal, gospod Duvall, zakaj sem izbral prav vas?« je vprašal in se usedel v usnjat naslonjač.

»Da,« je prikimal Duvall.

»Potem lahko razumete moje stanje.« Za nekaj časa je umolknil in žalostno zrl predse.

»Gotovo.«

»Za vraga! Ne bi žaloval, ako bi mi ukradli vse, kar imam... denar, vrednostne papirje ali kar koli, to bi zopet pridobil. Toda otrokal Kajne, uvidite, kako pomemben je bil vaš prihod? Javno ne morem postopati zoper te lopove. Ker bi usmrtili otroka. Ničesar ne morem storiti. Kar bomo delali, to moramo izvršiti tajno. Nikdo ne sme vedeti, da vi v moji zadevi delate. Niti slutiti ne sme nikdo, da potujete v Pariz; ste razumeli?«

»Kako ne. Ti lopovi ne morejo trditi, da ste vi dali pariški policiji pooblastilo za isledovanje; to vas nič ne briga. Toda ako vi od svoje strani storite potrebne korake, da bi mi našli otroka, se mora to storiti brezpogojno tajno.«

»Tako je. Veste torej, kaj vam je storiti?«